

Regeringens proposition

2008/09:19

Sveriges antagande av rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder

Prop.
2008/09:19

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 september 2008

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom Europeiska unionen har det utarbetats ett utkast till rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder. Rambeslutet uppställer regler för att överflytta verkställigheten av icke frihetsberövande påföljder utdömda i en medlemsstat till den medlemsstat där den dömda har sin hemvist. I propositionen föreslås att utkastet till rambeslut ska godkännas av riksdagen.

Syftet med rambeslutet är att öka den dömdes möjlighet till social återanpassning genom att vederbörande får verkställa påföljden där han eller hon har sin hemvist. Enligt förslaget ska den stat där personen har sin hemvist vara skyldig att överta verkställigheten av den uppskjutna, alternativa eller villkorliga påföljden förutsatt att inga av de vägransgrunder som listas i förslaget åberopas. De påföljder som omfattas av förslaget är icke frihetsberövande påföljder där den dömda förutsätts att leva upp till vissa uppställda villkor under viss tid, t.ex. skyddstillsyn. Rambeslutet gäller även vid villkorlig frigivning. Vidare innehåller rambeslutet närmare bestämmelser om vilka föreskrifter som ska bli föremål för övervakning. Det kan t.ex. röra sig om föreskrift beträffande bostadsort, utbildning eller yrkesverksamhet eller förpliktelse att fullgöra samhällstjänst. Mot bakgrund av att staternas regelverk har stora skillnader finns det en möjlighet för den verkställande staten att anpassa påföljden så att den blir förenlig med den verkställande statens lagstiftning. Efter ett övertagande av verkställigheten är huvudregeln att den verkställande staten ska fatta alla följdbeslut vid den dömdes eventuella misskötsamhet med tillämpning av den statens lag. Dock kan den verkställande staten genom en förklaring fränsäga sig ansvaret för de mest långtgående följdbesluten i vissa fall, t.ex. beslut om frihetsberövande när den ursprung-

liga påföljden inte anger vilket frihetsberövande som ska gälla vid Prop. 2008/09:19
misskötsamhet.

I propositionen redovisas en bedömning av vilken lagstiftning som
behövs för att genomföra rambeslutet. Förslag till lagstiftning läggs dock
inte fram i propositionen.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Ärendet och dess beredning	6
3	Rambeslutets innehåll	6
3.1	Syfte, definitioner och behöriga myndigheter	7
3.2	Tillämpningsområdet och kravet på dubbel straffbarhet	8
3.3	Den verkställande statens erkännande och anpassningsmöjligheter	9
3.4	Behörighet att fatta följdbeslut och tillämplig lagstiftning.....	11
3.5	Vägransgrunder	12
3.6	Förfaranderegler och tidsfrister	14
3.6.1	Förfaranderegler	14
3.6.2	Tidsfrister	15
3.6.3	Informationsbestämmelser.....	15
3.7	Övriga frågor	16
4	Svenska regler om verkställighet av svenska icke frihetsberövande påföljder	17
4.1	Villkorlig frigivning	17
4.2	Villkorlig dom	20
4.3	Skyddstillsyn	21
4.4	Överlämnande till särskild vård för unga	23
4.5	Sammanträffande av brott och förändring av påföljd	24
4.5.1	Villkorlig frigivning	24
4.5.2	Villkorlig dom	25
4.5.3	Skyddstillsyn	25
4.5.4	Ungdomstjänst.....	26
4.5.5	Gemensamma bestämmelser	26
4.6	Vissa straffsanktionerade förbud	26
4.6.1	Besöksförbud	27
4.6.2	Tillträdesförbud	28
5	Internationellt straffrättsligt samarbete	29
5.1	Samarbetet mellan Europarådets stater.....	30
5.1.1	Europarådets konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer.....	30
5.1.2	Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.....	30
5.2	Nordiska verkställighetslagen	32
6	Genomförande av rambeslutet	33
6.1	Allmänt om lagstiftningsbehovet.....	33
6.2	Överförande av svenska påföljder till en annan medlemsstat.....	36
6.3	Verkställighet av utländska påföljder i Sverige.....	43
6.4	Behöriga myndigheter	56
6.5	Förfaranderegler	59

6.6	Ikraftträdande m.m.....	62	Prop. 2008/09:19
7	Antagande av rambeslutet och svenska förklaringar till rambeslutet.....	63	
7.1	Antagande av rambeslutet.....	63	
7.2	Svenska förklaringar till rambeslutet	67	
8	Ekonomiska konsekvenser.....	71	
Bilaga 1	Utkast till rambeslut	73	
Bilaga 2	Remissinstanser	136	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 2008	137	

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner

1. det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (avsnitt 7.1),

2. att Sverige lämnar en underrättelse enligt artikel 23 om avsikten att fortsätta tillämpa det nordiska samarbetet om överförande av icke frihetsberövande påföljder (avsnitt 7.2).

Tyskland och Frankrike lade i januari 2007 fram ett förslag till rambeslut om erkännande och övervakning av uppskjutna, alternativa och villkorliga påföljder mellan medlemsstaterna. Förslaget syftade bl.a. till att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna i de fall en person ådöms en icke frihetsberövande påföljd i en medlemsstat men har sin hemvist i en annan medlemsstat. En faktagenomemoria har upprättats över förslaget till rambeslut (2006/07:FPM 69).

Europaparlamentet yttrade sig den 25 oktober 2007 över utkastet till rambeslut (A6-0356/2007). I yttrandet godkände parlamentet utkastet med vissa ändringsförslag (P6_TA-PROV(2007)0475).

Vid ministerrådets för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 december 2007 nåddes en principöverenskommelse om innehållet i rambeslutet. Sverige lämnade i samband därmed en parlamentarisk granskningsreservation. Utkastet till rambeslut, liksom utkasten till intyg och formulär, är i senaste svenska versioner bifogade som *bilaga 1*. Den av ministerrådet överenskomna texten har varit föremål för slutlig granskning av EU:s språkexperter, de s.k. juristlingvistera.

Regeringen har under förhandlingsarbetet fortlöpande informerat och samrått med riksdagen. Företrädare för Justitiedepartementet har sammanträtt med Justitiekommittén vid ett flertal tillfällen. Vidare har justitieministern vid sammanträden i EU-nämnden redogjort för förhandlingsarbetet och den svenska positionen.

Avsikten är att rambeslutet ska antas så snart som möjligt. Medlemsstaterna kommer att ha tre år på sig från det att rambeslutet träder i kraft till det att rambeslutet ska vara genomfört i nationell rätt.

Inom Justitiedepartementet har departementspromemorian Sveriges antagande av rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder (Ds 2008:42) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2008/4460/BIRS).

I denna proposition behandlas frågan om riksdagens godkännande av rambeslutet. Vidare görs en bedömning av vilken lagstiftning som genomförandet av rambeslutet kräver. Förslag till lagstiftning med anledning av rambeslutet lämnas dock inte nu. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar.

3 Rambeslutets innehåll

Bestämmelserna i rambeslutet är avsedda att användas för att överflytta verkställigheten av icke frihetsberövande påföljder utdömda i en medlemsstat till den medlemsstat där den dömda har sin hemvist eller avser att vistas.

Enligt artikel 1.1 syftar rambeslutet till att underlätta dömda personers sociala återanpassning, att förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt att underlätta tillämpningen av lämpliga frivårdsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten. För att uppnå detta syfte uppställer rambeslutet regler enligt vilka en annan medlemsstat än den som har dömt ut påföljden ska erkänna andra medlemsstaters domar och beslut samt övervaka utdömda frivårdspåföljder. I skäl 8 utvecklas innebörden av syftet med rambeslutet. Ömsesidigt erkännande och övervakning av icke frihetsberövande påföljder syftar till att förbättra den dömdes sociala återanpassning genom att ge denne möjlighet att upprätthålla familjerelationer samt språklig och kulturell samhörighet. Rambeslutets regler syftar också till att möjliggöra en mer effektiv övervakning av den dömda för att på så sätt förebygga ny brottslighet, vilket gagnar både brottsoffer och allmänhet.

Rambeslutet ska enligt artikel 1.2 tillämpas på erkännande av domar, och i förekommande fall övervakningsbeslut, övertagande av ansvaret för övervakningen av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder samt alla beslut som har anknytning därtill.

Rambeslutets tillämpningsområde omfattar totalt fyra varianter av icke frihetsberövande påföljder eller åtgärder, som ådömts en person som befunnits skyldig till att ha begått brott. Påföljderna och åtgärderna definieras i artikel 2. Gemensamt för dessa påföljder är att de på olika sätt innebär att den dömda åläggs så kallade övervakningsåtgärder. Med övervakningsåtgärder förstås krav eller anvisningar som den dömda ska följa. Åtgärderna påförs av en behörig myndighet i enlighet med nationell lagstiftning i den dömande staten.

En uppskjuten påföljd innebär att en frihetsberövande påföljd utdöms men att verkställigheten skjuts upp om den dömda följer en eller flera övervakningsåtgärder. Begreppet villkorlig påföljd rymmer två olika påföljdsvarianter. I det ena fallet innebär påföljden att utdömandet av själva påföljden får anstå om den som döms följer en eller flera övervakningsåtgärder. I det andra fallet innebär begreppet att en eller flera övervakningsåtgärder döms ut som ett alternativ till en frihetsberövande påföljd. En alternativ påföljd är en påföljd där en eller flera skyldigheter eller anvisningar ådöms. Dessa skyldigheter eller anvisningar är dock varken frihetsstraff eller böter. Villkorlig frigivning, slutligen, innebär att en person som dömts till ett frihetsberövande straff frigives villkorligt efter att en del av straffet har avtjänats. Det har ingen relevans om frigivningen har sin grund i nationell lagstiftning eller i ett beslut av en behörig myndighet. Frigivningen är villkorad av att den dömda följer en eller flera övervakningsåtgärder.

I rambeslutet används begreppet dom om ett lagakraftvunnet domstolsavgörande i den dömande staten, vilket fastställer att en person begått ett brott och dömts till antingen en uppskjuten påföljd, en villkorlig påföljd eller en alternativ påföljd. I den utsträckning villkorlig frigivning har beviljats omfattas även frihetsberövande påföljder. Ett övervakningsbeslut definieras som ett slutligt avgörande, av domstol eller annan behörig myndighet i den dömande staten, om villkorlig frigivning eller om påförande av övervakningsåtgärder.

Med utfärdande stat menas den medlemsstat i vilken en dom har meddelats. Verkställande stat är den medlemsstat i vilken övervakningsåtgärder och alternativa påföljder övervakas på begäran av den utfärdande staten.

Enligt artikel 3 ska varje medlemsstat underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka nationella myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande respektive verkställande stat. Andra myndigheter än rättsliga myndigheter får utses som behöriga myndigheter, förutsatt att de sedan tidigare har behörighet att fatta liknande beslut. Oavsett vilken sorts myndighet som utses till behörig myndighet åligger det medlemsstaterna att tillse att berörda personer har tillgång till de juridiska rättigheter och rättsmedel som föreskrivs i nationell rätt (skäl 21).

När det gäller beslut som fattas vid den dömdes misskötsamhet finns särskilda krav på den behöriga myndigheten. Ett beslut av en annan myndighet än en domstol måste kunna överprövas av en domstolsliknande myndighet om beslutet avser upphävande av en uppskjuten verkställighet vid uppskjutna påföljder, upphävande av en villkorlig frigivning eller, när det gäller alternativa påföljder och villkorliga påföljder, påförande av en frihetsberövande påföljd eller en annan frihetsberövande åtgärd. Bestämmelserna om behörig myndighet kompletteras av skäl 22, som rör uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder och alternativa påföljder. Där föreskrivs att alla följdbeslut som resulterar i ett påförande av en frihetsberövande påföljd ska fattas av en rättslig myndighet.

3.2 Tillämpningsområdet och kravet på dubbelstraffbarhet

Som framgår ovan omfattar rambeslutet endast icke frihetsberövande påföljder och åtgärder i enlighet med definitionerna i artikel 2. Utanför rambeslutets tillämpningsområde faller frihetsberövande påföljder och böter samt särskild rättsverkan av brott (artikel 1.3). På dessa områden ska i stället tillämpas bl.a. rådets rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, rådets rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff samt rådets rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.

Av artikel 5 framgår att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan överföra en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den medlemsstat där den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, om den dömda har återvänt eller vill återvända till den staten.

Ett överförande kan ske även till en annan medlemsstat än den i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort. En förutsättning för det är dock att den behöriga myndigheten i den staten har gett sitt samtycke till ett sådant översändande. I skäl 14 anges att ett sådant samtycke särskilt kan ges i återanpassningssyfte, till exempel om den dömda har för avsikt att flytta till en medlemsstat där en familjemedlem har sin lagliga och vanliga vistelseort, där ett anställningskontrakt erbj-

dits eller där den dömden avser att studera eller utbilda sig. Bestämmelserna i rambeslutet bör tillämpas i överensstämmelse med unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom unionen (skäl 7).

När det gäller kravet på dubbel straffbarhet, dvs. att brottet som föranlett påföljden utgör ett brott även i den verkställande staten, är rambeslutet utformat med tidigare rambeslut som modell. Som utgångspunkt får något krav på dubbel straffbarhet inte ställas upp om brottet motsvarar något av de brott som räknas upp i listan i artikel 10.1 och brottet enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år. Utformningen av listan har motsvarigheter i bl.a. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om verkställighet av frysningsbeslut.

För andra brott än de som omfattas av artikel 10.1 får den verkställande staten låta erkännandet av domen och övervakningen av de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna vara avhängigt av om det föreligger dubbel straffbarhet. Medlemsstaterna får även i en förklaring till rådets generalsekretariat meddela att undantagen från kravet på dubbel straffbarhet i punkten 1 i artikeln inte kommer att tillämpas. En sådan förklaring kan när som helst återkallas.

3.3 Den verkställande statens erkännande och anpassningsmöjligheter

Enligt artikel 8 är den behöriga myndigheten i den verkställande staten skyldig att erkänna den översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, under förutsättning att föreskrivet förfarande har följts. Den behöriga myndigheten ska, utan dröjsmål, vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna, om inte något skäl för att vägra erkännande och övervakning åberopas. Om intyget som översänts är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet får den behöriga myndigheten dock skjuta upp beslutet om erkännande till dess komplettering eller korrigerings gjorts.

Den verkställande staten är skyldig att kunna övervaka vissa typer av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder i enlighet med en lista i artikel 4.1. Vad som måste kunna övervakas är följande:

- en skyldighet för den dömden att till en angiven myndighet meddela byte av bostad eller arbetsplats (punkt a),
- en skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden (punkt b),
- en skyldighet som innebär begränsningar i möjligheten att lämna den verkställande statens territorium (punkt c),
- anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (punkt d),
- en skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet (punkt e),
- en skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer (punkt f),

- en skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål, som har använts eller skulle kunna användas för att begå brott (punkt g),
- en skyldighet att ekonomiskt kompensera för en skada vållad genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts (punkt h),
- en skyldighet att utföra samhällstjänst (punkt i),
- en skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten med ansvar för dömda personer (punkt j) samt
- en skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur (punkt k).

När det gäller anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar och förvärvsverksamhet görs i skäl 10 en exemplifiering av vilka anvisningar som dessa begrepp kan omfatta. En anvisning avseende beteende kan t.ex. utgöras av ett krav på att avstå från alkoholkonsumtion och en anvisning rörande bostad kan bestå i en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet. En anvisning avseende utbildning kan bestå i ett krav på att genomgå en kurs i trafiksäkerhet medan en anvisning om fritidssysselsättning kan bestå i en förpliktelse att sluta utöva en viss sport eller att avstå från att bevista vissa idrotts- evenemang. När det gäller förvärvsverksamhet omfattas föreskrifter innebärande t.ex. en skyldighet att söka yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö. Däremot finns inte någon skyldighet för den verkställande staten att övervaka förbud mot att utöva en viss yrkesverksamhet.

När det gäller övervakning av en skyldighet att ekonomiskt kompensera för en skada vållad genom brottet får den behöriga myndigheten i den verkställande staten begränsa övervakningen till att avkräva bevis på att ersättningsskyldigheten har iakttagits (artikel 13.2).

I artikel 4.2 framgår att medlemsstaterna kan meddela rådets generalsekretariat att staten är villig att övervaka ytterligare övervakningsåtgärder och alternativa påföljder utöver de som räknas upp i punkten 1.

Om övervakningsåtgärderna, de alternativa påföljderna eller prövotiden till sin art eller varaktighet inte överensstämmer med lagstiftningen i den verkställande staten får den behöriga myndigheten i denna stat, enligt artikel 9, anpassa dem i överensstämmelse med arten och varaktigheten för motsvarande tillämpliga åtgärder för likvärdiga brott i den verkställande statens lagstiftning. Anpassningen ska göras så att resultatet så nära som möjligt motsvarar vad som utdömts i den utfärdande staten och får inte vara strängare eller längre än den utdömda övervakningsåtgärden, alternativa påföljden eller prövotiden.

En anpassning som görs på grund av att varaktigheten av övervakningsåtgärden, den alternativa påföljden eller prövotiden är längre än föreskriven längsta tid, enligt lagstiftningen i den verkställande staten, får inte innebära att varaktigheten blir kortare än den längsta tid som föreskrivs för likvärdiga brott enligt den verkställande statens lagstiftning.

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har möjlighet att dra tillbaka en översänd påföljd för det fall en anpassning som den behöriga myndigheten i den verkställande staten planerar att göra inte kan accepteras. En förutsättning för ett sådant återtagande är dock att övervakningen ännu inte påbörjats i den verkställande staten.

För övervakningen och tillämpningen av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder ska lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas (artikel 13.1).

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har behörighet att fatta samtliga följdbeslut beträffande alla påföljder inom rambeslutets tillämpningsområde, särskilt för det fall den dömda missköter en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd eller begår nya brott (artikel 14.1). De följdbeslut som avses är främst justeringar av skyldigheter eller anvisningar i övervakningsåtgärderna eller de alternativa påföljderna och ändring av prövotidens längd (punkt a), upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller av beslutet om villkorlig frigivning (punkt b) samt påförande av en frihetsberövande åtgärd i stället för en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd (punkt c).

Lagstiftningen i den verkställande staten ska tillämpas på följdbesluten, liksom på alla ytterligare konsekvenser av domen. Även i de fall det blir aktuellt att verkställa en frihetsberövande åtgärd och att, om det krävs, anpassa den frihetsberövande åtgärden är det den verkställande statens lagstiftning som ska tillämpas.

En medlemsstat får lämna en förklaring om att den i egenskap av verkställande stat inte har för avsikt att överta ansvaret för att fatta de följdbeslut som anges i punkterna 1b och c (artikel 14.3). En sådan förklaring ska specificeras till vissa fall eller kategorier av fall och får särskilt avse villkorliga påföljder och sådana alternativa påföljder som inte har någon fastställd frihetsberövande påföljd angiven i domen för verkställighet vid den dömdes misskötsamhet. Förklaringen får också särskilt avse domar där brottet, som föranlett påföljden, inte utgör ett brott i den verkställande staten (dubbel straffbarhet).

Skyldigheten att erkänna domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt att utan dröjsmål vidta alla nödvändiga åtgärder för att övervaka de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna påverkas dock inte av en sådan förklaring (artikel 14.5). Inte heller påverkas skyldigheten i punkten 1a att fatta beslut om justeringar av skyldigheter eller anvisningar i övervakningsåtgärderna eller de alternativa påföljderna eller av prövotidens längd. Den verkan som den verkställande statens erkännande i dessa fall har är emellertid begränsad till att möjliggöra för den staten att fatta följdbeslut enligt 1a (skäl 15).

Förklaringar enligt artikeln ska meddelas rådets generalsekretariat, som ska göra dem offentliga.

Om en medlemsstat har använt sig av möjligheten enligt artikel 14.3 att inte ta på sig ansvaret för att fatta följdbeslut ska den behöriga myndigheten i den staten återföra behörigheten att fatta beslut till den utfärdande staten om den anser att ett beslut enligt artikel 14.1b eller c behöver fattas med anledning av att den dömda har misskött en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd (artikel 14.4).

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänner domen eller beslutet och informerar den utfärdande staten därom förlorar den utfärdande staten behörigheten att övervaka de övervakningsåtgärder och alternativa påföljder som utdömts och att fatta följdbeslut beträffande

påföljden (artikel 7). Behörigheten återgår dock till den utfärdande staten om den verkställande staten, i enlighet med artikel 14.3, förklarar att den inte har för avsikt att fatta följdbeslut. Även i de fall en översänd påföljd återtas återgår behörigheten till den utfärdande staten samt om någon av situationerna i artikel 20 uppstår.

Enligt artikel 20 får den behöriga myndigheten i den verkställande staten återföra behörigheten för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, samt för att fatta följdbeslut, om den dömda personen avviker eller inte längre har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten får begära att kompetensen återförs om nya straffrättsliga förfaranden har inletts mot den dömda i den utfärdande staten. Den verkställande staten får i dessa fall återföra kompetensen men det föreligger inte någon skyldighet att göra det.

Om behörigheten återförs till den utfärdande staten enligt artikel 20 ska den behöriga myndigheten i den staten beakta vad den dömda undergått till följd av övervakningen och eventuella följdbeslut i den verkställande staten.

3.5 Vägransgrunder

I artikel 11.1 anges de omständigheter den verkställande staten får åberopa för att inte erkänna domen, och ett eventuellt övervakningsbeslut, och inte överta ansvaret för övervakningen. Den verkställande staten får vägra att erkänna domen och verkställa påföljden

- om det intyg som skickas med domen är ofullständigt eller uppenbart inte överensstämmer med domen eller övervakningsbeslutet och inte kompletteras inom en rimlig tidsfrist (punkt a),
- om kriterierna för översändande av dom och intyg inte är uppfyllda, exempelvis om den dömda inte har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten (punkt b),
- om erkännandet av domen och övertagandet av ansvaret för övervakningen skulle strida mot principen om ne bis in idem, dvs. att ingen ska dömas två gånger för samma gärning (punkt c),
- om det brott som domen avser inte är straffbart i den verkställande staten och brottet inte är ett så kallat listbrott enligt artikel 10.1 alternativt att brottet utgör ett listbrott men den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 10.4 (punkt d),
- om den utdömda påföljden enligt den verkställande statens lagstiftning är föremål för preskription (punkt e),
- om det enligt den verkställande statens lagstiftning finns regler om immunitet som gör det omöjligt att verkställa domen (punkt f),
- om den dömda enligt lagstiftningen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan hållas straffrättsligt ansvarig för den gärning som påföljden avser (punkt g),
- om domen, på det sätt som närmare anges i bestämmelsen, har meddelats i den dömdes utelämnade (punkt h),

- om domen eller beslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som, trots möjligheten till anpassning i artikel 9, inte kan övervakas av den verkställande staten i enlighet med rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat (punkt i),
- om övervakningsåtgärden eller den alternativa påföljden har kortare varaktighet än sex månader (punkt j), eller
- om brottet helt, eller till stor eller väsentlig del begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium (punkt k). Denna s.k. territorialitetsklausul är endast avsedd att tillämpas i exceptionella undantagsfall med beaktande av omständigheterna i det särskilda fallet (artikel 11.2 och skäl 17).

Vägransgrunden i punkt i kompletteras av skäl 16. En medlemsstat får nämligen vägra att erkänna en dom eller ett övervakningsbeslut om domen eller beslutet har utfärdats mot en person vars skuld inte har fastslagits, såsom kan vara fallet om den dömda är psykiskt sjuk, och domen eller beslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling, som enligt lagen i den verkställande staten inte kan övervakas i förhållande till sådana personer. I skäl 18 konkretiseras vägransgrunden avseende påföljdens varaktighet när det gäller samhällstjänst. Den verkställande staten får vägra att erkänna domen eller övervakningsbeslutet om samhällstjänsten normalt är fullgjord på mindre än sex månader.

Innan den behöriga myndigheten i den verkställande staten beslutar att inte erkänna domen eller beslutet ska den beträffande vägransgrunderna i punkterna a, b, c, h, i, j och k, på lämpligt sätt, underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att tillhandahålla de ytterligare upplysningar som behövs (artikel 11.3).

Även om den behöriga myndigheten i den verkställande staten vägrar att erkänna en dom och/eller ett beslut kan den, i enlighet med artikel 11.4, efter överenskommelse med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att ändå övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna utan att överta ansvaret för att fatta följdbeslut. Denna möjlighet är främst avsedd att användas beträffande vägransgrunderna om dubbel straffbarhet och territorialitet.

Artikel 11 innehåller inte någon fullständig reglering av vilka möjligheter en verkställande stat har att avstå från att erkänna en dom och/eller ett övervakningsbeslut och att vägra övervakning. Rambeslutet ändrar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (artikel 1.4 och skäl 5). Ingenting i rambeslutet bör heller tolkas som ett förbud att vägra verkställa påföljden om det finns saklig grund att tro att den syftar till att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning skadas av något av dessa skäl (skäl 5). Rambeslutet hindrar inte medlemsstaterna från att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om prövning i laga ordning och om föreningsfrihet, tryck- och yttrandefrihet i andra medier samt religionsfrihet (skäl 6).

3.6.1 Förfaranderegler

När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översänder en dom, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, till en annan medlemsstat ska den skicka med ett intyg enligt bilaga I till rambeslutet (artikel 6.1). Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, med intygande av att innehållet i handlingen är korrekt (artikel 6.3), samt översatt till något av de officiella språken i den verkställande staten (artikel 21). Däremot behöver inte domen eller ett eventuellt övervakningsbeslut vara översatt. Intyget är utformat på ett sådant sätt att de viktigaste delarna av domen och/eller övervakningsbeslutet ska kunna utläsas därur och därmed kunna utgöra ett stöd för den behöriga myndigheten i den verkställande staten att fatta relevanta beslut i enlighet med rambeslutet (skäl 19). Utöver de övervakningsåtgärder och alternativa påföljder som uppräknas i artikel 4.1 får intyget bara innefatta sådana åtgärder och påföljder som den verkställande staten har meddelat att den är beredd att övervaka (artikel 6.4).

Domen, övervakningsbeslutet och intyget ska sändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som resulterar i en skriftlig uppteckning och möjliggör för den verkställande staten att fastställa handlingarnas äkthet (artikel 6.2). All officiell kommunikation ska ske direkt mellan myndigheterna. Handlingarna i original, eller bestyrkta kopior av dem, ska på begäran översändas till den verkställande staten.

Översändande får endast ske till en verkställande stat åt gången (artikel 6.5). Det åligger den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att vidta nödvändiga efterforskningar för att erhålla information om den behöriga myndigheten i den verkställande staten för det fall denna inte är känd (artikel 6.6).

Om en myndighet som mottar en dom tillsammans med ett intyg, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, inte är behörig att erkänna den och vidta nödvändiga åtgärder ska den på eget initiativ vidareända handlingarna till behörig myndighet och därvid underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta (artikel 6.7). Underrättelsen ska skickas i skriftlig form utan dröjsmål (artikel 18.1). Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten åberopar en vägransgrund ska den också informera den utfärdande staten om beslutet tillsammans med skälen därför (artikel 18.4).

Vid genomförandet av rambeslutet ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor dess behöriga myndigheter får samtycka till att motta en dom, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, när den dömde inte har sin lagliga och vanliga vistelseort i den staten (artikel 5.3). Fastställandet av dessa villkor ska i ett uttalande meddelas rådets generalsekretariat, som ska göra informationen tillgänglig för alla medlemsstater och kommissionen (artikel 5.4).

Av skäl 13 framgår att beslutet att översända domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, ska fattas i varje enskilt fall av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Därvid ska myndigheten beakta de uttalanden staterna gjort om vilka villkor som ställs upp för att

motta en dom, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, när den dömde inte har sin lagliga och vanliga vistelseort i den staten. Myndigheten ska vidare beakta förklaringar om att en medlemsstat kommer att tillämpa krav på dubbel straffbarhet eller att den i vissa fall kommer att vägra att överta ansvaret för att fatta följdbeslut.

Övervakningen får, om det är lämpligt, genomföras med användande av elektronisk övervakning i enlighet med nationell lagstiftning (skäl 11).

Om den dömde enligt den utfärdande statens lagstiftning ska höras innan ett följdbeslut fattas kan den möjlighet att hålla förhör via videolänk som föreskrivs i internationella och europeiska instrument användas (artikel 17.4).

Det är den verkställande staten som får stå kostnaderna för tillämpningen av rambeslutet, med undantag för kostnader som uteslutande uppstår på den utfärdande statens territorium (artikel 22).

3.6.2 Tidsfrister

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska snarast möjligt, eller i vart fall inom 60 dagar, efter mottagandet av domen och intyget, samt i förekommande fall övervakningsbeslutet, besluta om den ska erkänna domen eller beslutet och överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna och/eller övervakningsåtgärderna (artikel 12.1). Beslutet ska omedelbart meddelas den utfärdande staten på ett sätt som resulterar i en skriftlig uppteckning (artikel 18.3).

Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen ska den omedelbart, på valfritt sätt, underätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten därom samt ange skälen därtill (artikel 12.2). Myndigheten i den verkställande staten ska vidare uppskatta den tid som behövs för att fatta ett slutgiltigt beslut.

3.6.3 Informationsbestämmelser

Om och närhelst så anses lämpligt får de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av rambeslutet (artikel 15).

När den verkställande staten har behörighet att fatta följdbeslut ska den informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om de beslut den fattar (artikel 16.1). Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har ansvar för att informera den verkställande staten om omständigheter som den anser ger anledning att fatta ett sådant följdbeslut (artikel 16.3). Sådan information ska tillhandahållas omgående och i skriftlig form.

Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten så begär ska den verkställande staten informera om maximal längd på det frihetsstraff som, med tillämpning av nationell lagstiftning, skulle kunna följa på aktuellt brott för det fall den dömde missköter en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd (artikel 16.2). Sådan information ska tillhandahållas omedelbart efter att den verkställande staten mottagit domen och

intyget, samt i förekommande fall beslutet. Bestämmelsen syftar till att ge den utfärdande staten en möjlighet att dra tillbaka en översänd påföljd för det fall längden på ett eventuellt frihetsstraff inte kan accepteras. Även i de fall den behöriga myndigheten i den verkställande staten beslutar att anpassa påföljden ska myndigheten informera den utfärdande staten om beslutet och skälen därför för att ge den utfärdande myndigheten en möjlighet att dra tillbaka intyget (artikel 18.5).

Om den verkställande staten har använt sig av möjligheten att vägra fatta de mer ingripande följdbesluten, nämligen att sätta i kraft verkställighet av en uppskjuten frihetsberövande påföljd, att upphäva ett beslut om villkorlig frigivning eller att påföra en frihetsberövande påföljd, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten informera den utfärdande staten om omständigheter som den anser ger anledning att fatta ett sådant följdbeslut (artikel 17.1). När den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska informera den utfärdande staten angående sådana omständigheter ska den använda sig av formuläret i bilaga II till rambeslutet. I de fall det är den utfärdande staten som begär viss angiven information i enlighet med artikel 17.1c får informationen lämnas i annan form. Den ska dock vara skriftlig (artikel 17.3).

Även i de fall den verkställande staten har åberopat en vägransgrund men utnyttjat möjligheten att ändå övervaka påföljden, utan att överta ansvaret för följdbesluten, ska den behöriga myndigheten i den staten informera den utfärdande staten om den dömda missköter en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd (artikel 17.2).

Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten fattar följdbeslut i enlighet med sin kompetens ska den informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten därom (artikel 17.5).

Om den dömda inte kan påträffas på den verkställande statens territorium efter att påföljden har överförts dit har den staten inte någon skyldighet att fortsätta verkställigheten. Den behöriga myndigheten ska då informera den utfärdande staten om att övervakningen har blivit praktiskt ogenomförbar (artikel 18.2).

3.7 Övriga frågor

I artikel 19 finns regler angående amnesti, nåd och omprövning av dom. Såväl den utfärdande staten som den verkställande staten får bevilja amnesti eller nåd (punkt 1), men det är endast den utfärdande staten som får fatta beslut med anledning av en begäran om omprövning av den dom som ligger till grund för den aktuella påföljden (punkt 2). Om den verkställande staten beslutar om amnesti eller benådning, med innebörd att övervakningsåtgärder eller alternativa påföljder inte längre övervakas, ska den behöriga myndigheten underrätta den utfärdande staten om detta (artikel 18.6).

Rambeslutet träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning (artikel 27) och ska vara genomfört senast tre år efter ikraftträdandet (artikel 25). När rambeslutet trätt i kraft ska det ersätta motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer i förhållandet mellan medlemsstaterna

(artikel 23). Medlemsstaterna får dock fortsätta tillämpa, och ingå nya, bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som fördjupar eller vidgar rambeslutets målsättningar eller bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder. Sådana avtal och överenskommelser ska meddelas rådet och kommissionen (artikel 23.4).

Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna de bestämmelser genom vilka rambeslutet genomförts i deras nationella lagstiftning (artikel 25.2). På grundval av denna information ska kommissionen inom sex år efter ikraftträdandet följa upp efterlevnaden av rambeslutet (artikel 26).

4 Svenska regler om verkställighet av svenska icke frihetsberövande påföljder

Rambeslutet uppställer regler för hur domar och beslut avseende icke frihetsberövande påföljder och åtgärder kan överföras mellan medlemsstaterna. För förståelsen av den kommande analysen av genomförandet av rambeslutet lämnas här en förhållandevis utförlig beskrivning av de svenska icke frihetsberövande påföljderna, som regleras i brottsbalken, samt en beskrivning av vissa straffsanktionerade förbud.

Av 1 kap. 3 § brottsbalken framgår att med påföljd för brott ska förstås straffen böter och fängelse samt villkorlig dom, skyddstillsyn och överlämnande till särskild vård. Påföljderna regleras sedan i brottsbalkens tredje avdelning. Fängelse, rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård är frihetsberövande påföljder som faller utanför förevarande rambesluts tillämpningsområde (artikel 1.3). Detsamma gäller bötesstraff, som också uttryckligen undantas.

Svenska icke frihetsberövande påföljder utom böter är villkorlig dom och skyddstillsyn, för vilka lämnas en redogörelse i avsnitten 4.2–4.3 nedan, samt vissa former av överlämnande till särskild vård, se avsnitt 4.4. Därutöver är reglerna om villkorlig frigivning i 26 kap. brottsbalken av intresse, vilka bestämmelser redogörs för i avsnitt 4.1, samt vissa straffsanktionerade förbud, se avsnitt 4.6.

Eftersom rambeslutet uppställer regler kring vad som ska gälla för det fall den dömda begår ny brottslighet innan påföljden till fullo verkställts eller upphört görs också en genomgång av bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken, om sammanträffande av brott och förändring av påföljd, se avsnitt 4.5.

4.1 Villkorlig frigivning

När två tredjedelar av ett tidsbestämt fängelsestraff har avtjänats ska den dömda, enligt 26 kap. 6 § brottsbalken, friges villkorligt. Minst en månads fängelse måste dock ha avtjänats. Fängelse som har utdömts i kombination med skyddstillsyn eller som är resultatet av omvandling av ett bötesstraff är undantaget från reglerna om villkorlig frigivning.

Om det finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning ska Kriminalvården fatta beslut om att skjuta upp frigivningen. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska särskilt beaktas om den dömde på ett allvarlig sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten. Om den villkorliga frigivningen skjuts upp ska det i beslutet anges en ny tidpunkt när den dömde ska friges villkorligt (26 kap. 7 § brottsbalken). Vid bestämmande av denna nya tidpunkt ska särskilt beaktas arten och omfattningen av de överträdelser som föranleder att den villkorliga frigivningen skjuts upp. Frigivningen får skjutas upp högst sex månader åt gången. Beslut om att skjuta upp frigivningen gäller omedelbart om inte annat förordnas (26 kap. 9 § brottsbalken).

Efter villkorlig frigivning gäller en prøvotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst ett år (26 kap. 10 § brottsbalken). Under prøvotiden ska den frigivne vara skötsam, efter förmåga försörja sig samt i övrigt rätta sig efter vad som åligger honom (26 kap. 14 § brottsbalken). Den frigivne är skyldig att på kallelse inställa sig hos Kriminalvården.

När det finns skäl anta att den frigivne för sin anpassning i samhället behöver stöd av en särskild föreskrift om vad han ska iaktta under prøvotiden får övervakningsnämnden meddela en sådan föreskrift, för viss tid eller tills vidare (26 kap. 15–16 §§ brottsbalken). Om Kriminalvården av någon anledning finner att övervakningsnämnden bör meddela en sådan föreskrift ska den anmäla det till nämnden (5 kap. 7 § förordningen [1998:642] om verkställighet av frivårdspåföljder). För tiden till dess nämnden har beslutat i frågan får Kriminalvården meddela föreskriften. En särskild föreskrift får avse vistelseort eller bostad under viss tid, högst ett år åt gången, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan vård eller behandling i eller utanför sjukhus eller annan liknande inrättning. Om den frigivne ska undergå sådan vård eller behandling får det föreskrivas att han därvid ska vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel.

Har den frigivne ålagts skadeståndsskyldighet får föreskrifter också meddelas om tid och sätt för skadeståndsskyldighetens fullgörande (26 kap. 15 § tredje stycket brottsbalken). Sådana föreskrifter får meddelas i den utsträckning de inte, med hänsyn till den frigivnes ekonomiska situation och övriga omständigheter, kan antas motverka dennes anpassning i samhället.

Om den frigivnes utveckling och personliga förhållanden i övrigt föranleder det får övervakningsnämnden ändra eller upphäva en föreskrift, alternativt meddela en ny föreskrift (26 kap. 16 § andra stycket brottsbalken).

Om det bedöms påkallat kan Kriminalvården i anslutning till den villkorliga frigivningen, eller senare, besluta att den villkorligt frigivne ska stå under övervakning (26 kap. 11 § brottsbalken). Övervakningen och kriminalvården i frihet i övrigt bedrivs under ledning av Kriminalvården (26 kap. 12 § brottsbalken). Myndigheten förordnar också övervakare och kan vid behov förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen.

Har den frigivne ställts under övervakning ska denne under övervakningstiden hålla övervakaren underrättad om bostad, arbetsanställning och andra förhållanden av betydelse för övervakningen (26 kap. 13 § brottsbalken). Den dömda ska vidare på kallelse inställa sig hos övervakaren och i övrigt upprätthålla förbindelse med övervakaren enligt dennes anvisningar. Kriminalvården ska genom tillsyn och förmedling av stöd och hjälp verka för att en frigiven, som står under övervakning, inte återfaller i brott och för att hans anpassning i samhället även i övrigt främjas. För detta ändamål ska Kriminalvården fortlöpande hålla sig underrättad om den frigivnes livsföring och förhållanden i övrigt.

Om den frigivne står under övervakning får övervakningsnämnden, utöver de föreskrifter som kan meddelas i anslutning till en pågående prövotid, meddela en särskild föreskrift om vad som ska gälla för övervakningen (26 kap. 15 § fjärde stycket brottsbalken). I en sådan föreskrift får anges på vilket sätt och i vilken omfattning den frigivne ska hålla kontakt med övervakaren eller Kriminalvården. Vidare får övervakningsnämnden i sådana fall föreskriva en skyldighet för den frigivne att underrätta övervakaren eller Kriminalvården om eventuell frånvaro från arbete, skola eller annan i föreskriften angiven verksamhet eller inrättning. Om Kriminalvården på grund av en rapport från övervakaren eller av någon annan anledning finner att övervakningsnämnden bör meddela en sådan föreskrift ska den anmäla det till nämnden (5 kap. 7 § förordningen [1998:642] om verkställighet av frivårdspåföljder). För tid intill dess övervakningsnämnd beslutat i frågan får Kriminalvården meddela sådan föreskrift (26 kap. 16 § brottsbalken). Övervakaren får, beträffande den som står under övervakning, meddela närmare anvisningar i fråga om verkställighet av föreskrifter enligt 15 § (26 kap. 17 § brottsbalken). Övervakaren kan också medge tillfällig lättnad i en föreskrift samt justera den, om det finns ett omedelbart behov därav.

Övervakningen ska utan särskilt beslut upphöra sedan ett år av prövotiden förflutit, om inte annat beslutas (26 kap. 11 § brottsbalken). Om övervakningen dessförinnan bedöms inte längre vara påkallad får övervakningsnämnden besluta att övervakningen ska upphöra.

Om den frigivne inte iakttar vad som åligger honom har övervakningsnämnden möjlighet att vidta vissa åtgärder, oavsett om den frigivne står under övervakning eller inte (26 kap. 18 § brottsbalken). Nämnden kan meddela en sådan föreskrift som anges i 15 § om vad den frigivne ska iaktta under prövotiden samt fatta beslut om övervakning och övervakare eller biträde till övervakaren. Därutöver kan nämnden besluta att varning ska meddelas eller att den frigivne ska stå under övervakning under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit, dock längst till prövotidens utgång. Nämnda åtgärder får inte beslutas efter prövotidens utgång (26 kap. 20 § brottsbalken).

Om den frigivne allvarligt åsidosatt sina åligganden kan övervakningsnämnden också förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad (26 kap. 19 § brottsbalken). Ett sådant beslut kan fattas även efter prövotidens utgång om frågan tagits upp av nämnden dessförinnan (26 kap. 20 § brottsbalken). Ett förverkande förutsätter dock att det kan antas att den frigivne inte kommer att låta rätta sig genom någon annan

åtgärd som nämnden kan vidta. Högst femton dagar per tillfälle kan förklaras förverkade.

Kan villkorligt medgiven frihet inte längre förklaras förverkad ska straffet, vid prövotidens utgång, anses vara till fullo verkställt (26 kap. 24 § brottsbalken).

4.2 Villkorlig dom

Rätten får, enligt 27 kap. 1 § brottsbalken, döma till villkorlig dom för ett brott för vilket påföljden bedöms inte kunna stanna vid böter. Den som erhåller villkorlig dom ska vara underkastad en prövotid om två år från det att domen vunnit laga kraft. Under den tiden ska den dömde vara skötsam och efter förmåga försöka försörja sig (27 kap. 3–4 §§ brottsbalken).

Den villkorliga domen får förenas med dagsböter samt, om den dömde samtycker till det, en föreskrift om samhällstjänst (27 kap. 2–2a §§ brottsbalken). En sådan föreskrift innebär en skyldighet att utföra oavlönat arbete i lägst 40 och högst 240 timmar. När rätten meddelar en föreskrift om samhällstjänst ska den i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse i stället hade valts som påföljd. För fullgörande av samhällstjänsten ska Kriminalvården upprätta en arbetsplan som den dömde ska följa (27 kap. 4 § andra stycket brottsbalken). En föreskrift om samhällstjänst får, om det finns skäl till det, ändras eller upphävas på talan av åklagare.

Vid val av påföljd ska rätten som skäl för villkorlig dom beakta om det saknas särskild anledning befara att den tilltalade kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet (30 kap. 7 § brottsbalken). Som särskilda skäl för att välja villkorlig dom i stället för fängelse kan rätten beakta om den tilltalade samtycker till att domen förenas med en föreskrift om samhällstjänst. En förutsättning är att en sådan föreskrift är lämplig med hänsyn till den tilltalades person och övriga omständigheter.

Har den dömde förpliktats ersätta genom brottet uppkommen skada ska denne försöka fullgöra skyldigheten (27 kap. 5 § brottsbalken). Rätten kan föreskriva att den dömde under prövotiden ska söka fullgöra skadeståndsskyldigheten eller del därav på sätt som anges i domen. Rätten får också föreskriva att den dömde biträder den skadelidande med visst arbete som syftar till att avhjälpa eller begränsa skadan eller i övrigt framstår som lämpligt. En sådan föreskrift förutsätter att den skadelidande samtycker och att arbetet bedöms vara ägnat att främja den dömdes anpassning i samhället. Rättens föreskrifter får ändras eller upphävas när det finns skäl till det, efter ansökan av åklagaren eller av den dömde.

Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom enligt den villkorliga domen får domstolen vidta vissa åtgärder, under förutsättning att en åklagare före prövotidens utgång anhängiggör talan (27 kap. 6 § brottsbalken). Domstolen får efter omständigheterna besluta om varning, meddela föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet eller om biträde med visst arbete eller ändra en sådan tidigare meddelad föreskrift alternativt undanröja den villkorliga domen och bestämma annan påföljd för brottet.

Undanröjs den villkorliga domen ska skälig hänsyn tas till böter som dömts ut samt till vad den dömde undergått till följd av en föreskrift om samhällstjänst när den nya påföljden bestäms. Domstolen får då döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. En uppgift i den ursprungliga villkorliga domen om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valt som påföljd ska beaktas när straffets längd bestäms.

4.3 Skyddstillsyn

Om rätten bedömer att påföljden inte kan stanna vid böter kan rätten, i stället för villkorlig dom, även döma till skyddstillsyn (28 kap. 1 § brottsbalken). Skyddstillsyn fortgår under en prøvotid av tre år från dagen då påföljden började verkställas (28 kap. 4 § brottsbalken). Skyddstillsynen ska vara förenad med övervakning från dagen för domen, vilket innebär att prøvotiden normalt börjar löpa vid samma tid. Rätten får dock förordna att övervakningen ska anstå till dess domen vunnit laga kraft och om domen överklagas kan högre rätt förordna att vidare verkställighet inte får äga rum. Rätten ska, om inte särskilda skäl talar mot det, i domen förordna övervakare. Övervakningen ska utan särskilt förordnande upphöra när ett år av prøvotiden har förflutit, om inte rätten eller övervakningsnämnden förordnat annat (28 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken).

En skyddstillsyn får förenas med dagsböter, fängelse högst tre månader samt, om den dömde samtycker till det, en föreskrift om samhällstjänst (28 kap. 2–3 §§ brottsbalken).

På samma sätt som vid villkorlig dom ska rätten, när den meddelar en föreskrift om samhällstjänst, ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd (28 kap. 2 a § brottsbalken). Kriminalvården ska, liksom vid villkorlig dom, upprätta en arbetsplan för samhällstjänstens fullgörande (28 kap. 5 a § brottsbalken). Om det behövs för att den dömde ska stå under övervakning till dess samhällstjänsten fullgjorts får övervakningsnämnden besluta om övervakning av den dömde under viss tid efter det att ett år av prøvotiden har förflutit. Övervakningen får dock inte löpa längre än till prøvotidens utgång. En föreskrift om samhällstjänst får även i dessa fall, om det finns skäl till det, ändras eller upphävas. Vid skyddstillsyn är det dock övervakningsnämnden som fattar beslut därom.

Vidare får rätten i domen meddela föreskrifter om vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan vård eller behandling i eller utanför sjukhus eller liknande inrättning. Om den dömde ska undergå vård eller behandling får det vidare föreskrivas att han därvid ska vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel. Har den dömde förpliktats att ersätta genom brottet uppkommen skada får rätten, liksom vid villkorlig dom, meddela föreskrifter om tid och sätt för skadeståndsskyldighetens fullgörande samt om att den dömde ska biträda den skadelidande med visst arbete till avhjälpande av skadan. Övervakningsnämnden får ändra eller upphäva en föreskrift av det senare slaget, om

det finns skäl till det (28 kap. 6 § jämförd med 26 kap. 15 § första–tredje styckena samt 27 kap. 5 § andra stycket brottsbalken).

En grundläggande förutsättning för att rätten ska välja skyddstillsyn som påföljd är att det finns anledning anta att denna påföljd kan bidra till att den dömda avhåller sig från fortsatt brottslighet (30 kap. 9 § brottsbalken). Som särskilda skäl för att välja skyddstillsyn i stället för fängelse kan rätten bl.a. beakta om den tilltalade förklarar sig villig att gå igenom lämplig behandling enligt en för honom uppgjord behandlingsplan. Missbruk av beroendeframkallande medel, eller något annat särskilt förhållande, som kräver vård eller annan behandling ska då i väsentlig grad ha bidragit till att brottet begåtts.

Om skyddstillsynen förenats med en behandlingsplan får rätten, på samma sätt som vid föreskrifter om samhällstjänst, i domen förordna om längre övervakningstid (28 kap. 5 § fjärde stycket brottsbalken). Tiden får dock inte sättas längre än vad som behövs för att behandlingen ska kunna slutföras och får inte överstiga prøvotiden. Om det förhållandet, att den dömda accepterat behandling enligt en särskilt upprättad behandlingsplan, är av avgörande betydelse för att skyddstillsyn väljs i stället för fängelse ska rätten i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd (28 kap. 6 a § brottsbalken). I sådana fall ska i domen också meddelas en föreskrift om att den dömda ska följa den upprättade behandlingsplanen. Vårdgivaren får vidare åläggas anmälningskyldighet till Kriminalvården och åklagaren för det fall den dömda allvarligt åsidosätter sina åligganden enligt planen.

Om den dömda inte följer vad som åligger honom med anledning av domen på skyddstillsyn får övervakningsnämnden vidta vissa åtgärder (28 kap. 7 § brottsbalken). Nämnden kan på samma sätt som domstolen meddela en föreskrift om bostad, anställning, behandling etc. i enlighet med 26 kap. 15 § brottsbalken. Nämnden kan vidare förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen, besluta om varning eller förlänga övervakningstiden under viss tid efter det att ett år av prøvotiden har förflutit, dock längst till prøvotidens utgång. En förutsättning för att vidta någon av de nämnda åtgärderna är att prøvotiden ännu inte har gått ut. Är en förlängd övervakningstid inte längre påkallad får övervakningsnämnden besluta att den ska upphöra.

Bedömer övervakningsnämnden att dess åtgärder blir utan verkan ska nämnden, om den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden, begära att åklagare vid domstol för talan om undanröjande av skyddstillsynen (28 kap. 8 § brottsbalken).

Om skyddstillsynen förenats med behandlingsplan och behandlingen varit av avgörande betydelse för påföljdsvalet får åklagaren även utan framställning från övervakningsnämnden väcka talan om undanröjande av påföljden. En förutsättning för detta är dock att åliggandena enligt behandlingsplanen allvarligt åsidosatts. Oavsett vem som tagit initiativ till väckande av talan ska det ske före prøvotidens utgång.

Undanröjs skyddstillsynen ska rätten bestämma annan påföljd för brottet (28 kap. 9 § brottsbalken). Skälig hänsyn ska tas till vad den dömda undergått till följd av skyddstillsynen samt till böter eller fängelse som dömts ut i samband därmed. Domstolen får döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. En uppgift i den

ursprungliga domen på skyddstillsyn om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valts som påföljd ska beaktas när straffets längd bestäms. Om det inte finns tillräckliga skäl att undanröja skyddstillsynen får rätten i stället besluta om sådana åtgärder som övervakningsnämnden i enlighet med 28 kap. 7 § brottsbalken kan vidta. En förutsättning därför är dock att beslutet fattas före provotidens utgång.

4.4 Överlämnande till särskild vård för unga

I 32 kap. brottsbalken regleras överlämnande till särskild vård för unga. Den som är under 21 år och har begått brott får dömas till ungdomsvård om personen har ett särskilt behov av vård, eller annan åtgärd, enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (32 kap. 1 § brottsbalken). Vården eller åtgärden ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. En förutsättning för att döma till ungdomsvård är att det går att bereda den unge sådan vård eller åtgärd.

Ska ungdomsvården genomföras med stöd av socialtjänstlagen ska rätten meddela en föreskrift om att den unge ska följa ett av socialnämnden upprättat ungdomskontrakt. Innehållet i kontraktet ska framgå av domen. Är det lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga som ska tillämpas ska i stället en av socialnämnden upprättad vårdplan fogas till domen. För överlämnande till åtgärder som ska vidtas med stöd av den lagen krävs dock antingen att den unge redan är föremål för vård enligt lagen eller att socialnämnden har förklarat att man har för avsikt att ansöka hos länsrätten om sådan vård.

Om skada på egendom har uppkommit genom brottet får rätten, i samband med att den dömer till ungdomsvård, föreskriva att den unge på tid och sätt som anges i domen ska biträda den skadelidande med visst arbete. Arbetet ska vara ägnat att avhjälpa eller begränsa skadan eller i övrigt framstå som lämpligt, i belysning av brottets och skadans art. Arbetet ska också vara ägnat att främja den unges anpassning i samhället. Föreskriften förutsätter dock den skadelidandes samtycke.

Den som är under 21 år och har begått brott får även dömas till ungdomstjänst, under förutsättning att den unge samtycker till det och att påföljden är lämplig med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter (32 kap. 2 § brottsbalken). Om det finns skäl att döma till ungdomsvård ska den påföljden dock väljas i första hand. Ungdomstjänsten måste vidare vara tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet.

Att ädömas ungdomstjänst innebär en skyldighet att utföra oavlönat arbete, och delta i annan särskilt anordnad verksamhet, i lägst 20 och högst 150 timmar.

I valet mellan ungdomstjänst och böter ska ungdomstjänst väljas, om den påföljden inte är alltför ingripande. Den som är över 18 år får dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl.

En dom på ungdomsvård får förenas med ungdomstjänst eller dagsböter (32 kap. 3 § brottsbalken). En förutsättning för det är att det, med hänsyn till brottslighetens straffvärde eller art eller till den unges

tidigare brottslighet, finns behov av det. Även i dessa fall ska ungdomstjänst väljas före böter, om påföljden inte är alltför ingripande.

Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst får rätten, på talan av åklagare, undanröja påföljden och bestämma ny påföljd för brottet (32 kap. 4 § brottsbalken). Utdömda böter får dock inte undanröjas. I stället för att undanröja påföljden kan rätten meddela en varning, under förutsättning att det är en tillräcklig åtgärd. Även om det finns ett annat skäl till att den planerade vården eller åtgärderna, enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan, inte kommer till stånd får rätten undanröja påföljden och bestämma ny påföljd. Detsamma gäller om vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som planerats i kontraktet eller vårdplanen eller om en dom på ungdomstjänst till väsentlig del inte kan fullgöras inom skälig tid. Utdömda böter får dock inte heller i dessa fall undanröjas.

Om rätten beslutar om undanröjande ska, vid bestämmande av ny påföljd, skälig hänsyn tas till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden, liksom till utdömda böter.

4.5 Sammanträffande av brott och förändring av påföljd

Om den som för brott dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård begår nytt brott efter domen, men innan påföljden till fullo verkställts eller annars upphört, har rätten i påföljdshänseende tre alternativ enligt reglerna i 34 kap. brottsbalken. Detsamma gäller om det upptäcks att den dömde begått fler brott före domen. Beroende på omständigheterna får rätten förordna att den tidigare utdömda påföljden ska avse även det andra brottet eller döma särskilt för detta brott, dvs. låta den tidigare påföljden vara oförändrad. Slutligen får rätten undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för brotten (1 §). Rätten ska iaktta vad som är särskilt föreskrivet för respektive påföljd.

4.5.1 Villkorlig frigivning

Om någon som villkorligt frigivits från fängelse begår nytt brott under prövotiden ska den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad (34 kap. 4 § brottsbalken). Detta gäller dock inte om den tidigare utdömda påföljden undanröjs och en ny gemensam påföljd bestäms. Ett förverkande behöver inte ske om det finns särskilda skäl som talar mot det. Såsom särskilda skäl för att inte förverka villkorligt medgiven frihet, eller att förverka endast en del av friheten, kan rätten beakta om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet. Andra särskilda skäl mot förverkande är om lång tid förflutit mellan brotten eller om ett förverkande annars framstår som oskäligt. Ett förverkande får bara beslutas om frågan uppkommer i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

Beslutas inte om förverkande av villkorligt medgiven frihet får rätten beträffande den villkorligt frigivne vidta samma åtgärder som övervakningsnämnden enligt 26 kap. 18 § brottsbalken kan vidta om den frigivne inte iakttar vad som åligger honom. Rätten kan följaktligen meddela en särskild föreskrift om vad den frigivne ska iaktta under prövotiden, fatta beslut om övervakning och övervakare eller biträde till övervakaren samt besluta att varning ska meddelas eller att den frigivne ska stå under övervakning under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit. Därutöver kan rätten, beträffande en frigiven som begått nytt brott under prövotiden, förlänga prövotiden med högst ett år. Åtgärderna måste dock beslutas före prövotidens utgång.

4.5.2 Villkorlig dom

Om det konstateras att en person som dömts till villkorlig dom begått fler brott före domen får ett förordnande om att den tidigare utdömda påföljden ska avse även det andra brottet meddelas (34 kap. 5 § brottsbalken). Om den dömde begått nytt brott efter domen gäller detsamma endast om brottet begåtts före prövotidens början. Om den nya brottslighetens straffvärde eller art påkallar det får rätten vid ett sådant förordnande även döma till dagsböter. Rätten kan också förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst, om det föreligger förutsättningar för en sådan föreskrift. Därutöver får rätten förlänga prövotiden till tre år eller besluta om sådana åtgärder som enligt 27 kap. 6 § första stycket 1 och 2 brottsbalken kan vidtas om en villkorligt dömd person i övrigt inte iakttar vad som åligger honom. Rätten kan följaktligen besluta om varning eller meddela en föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet eller biträde med avhjälpande av skadan.

Även i de fall domstolen dömer särskilt för det andra brottet får rätten förlänga prövotiden eller vidta åtgärder enligt 27 kap. 6 § brottsbalken första stycket 1 och 2.

Ett beslut om att undanröja en villkorlig dom får endast fattas om frågan uppkommer i mål där den dömde häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång. Undanröjs en villkorlig dom ska rätten, när den bestämmer ny påföljd, ta skälig hänsyn till böter som har dömts ut och till vad den dömde undergått till följd av en föreskrift om samhällstjänst. Härvid får dömas till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har en uppgift om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd lämnats i domen ska detta beaktas när straffets längd bestäms.

4.5.3 Skyddstillsyn

Om rätten förordnar att en redan utdömd skyddstillsyn ska avse ny brottslighet får rätten, om den nya brottslighetens straffvärde eller art kräver det, även döma till dagsböter (34 kap. 6 § brottsbalken). Detsamma gäller om den tilltalades tidigare brottslighet kräver det.

Liksom vid villkorlig dom får rätten, vid ett förordnande om att den tidigare påföljden ska avse även det andra brottet, förena skyddstillsynen med en föreskrift om samhällstjänst. En skyddstillsyn kan därutöver förenas med fängelse i dessa fall. Beslut om att förena skyddstillsynen med samhällstjänst eller fängelse får bara fattas om frågan uppkommer i mål där den dömde häktats eller fått del av åtal före prövotidens utgång.

Rätten har vidare möjlighet att förlänga prövotiden till högst fem år samt besluta om en sådan åtgärd som, enligt 28 kap. 7 och 9 §§ brottsbalken, får vidtas om den dömde i övrigt inte iakttar vad som åligger honom till följd av domen på skyddstillsyn. Rätten får följaktligen meddela en särskild föreskrift om vad den dömde ska iaktta under prövotiden, avseende t.ex. bostad, anställning eller behandling, förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen, besluta om varning eller förlänga övervakningstiden under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit. Dessa åtgärder får vidtas oavsett om rätten förordnar att skyddstillsynen ska avse även det nya brottet eller om en särskild påföljd utdöms för den nya brottsligheten. Beslut om åtgärderna får dock bara fattas om frågan uppkommer i mål där den dömde häktats eller fått del av åtal före prövotidens utgång. Detsamma gäller beslut om undanröjande av skyddstillsynen.

Om skyddstillsynen undanröjs och den tilltalade i stället döms till fängelse ska skälighänsyn tas till vad han har undergått till följd av domen på skyddstillsyn och vad han har verkställt av böter eller fängelse som utdömts i samband med skyddstillsynen. Fängelse får därvid dömas ut på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har en uppgift om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd lämnats i domen ska detta beaktas när straffets längd bestäms.

4.5.4 Ungdomstjänst

Har den som dömts till ungdomstjänst begått annat brott innan påföljden börjat verkställas ska rätten, om påföljden även för detta brott bestäms till ungdomstjänst, så långt möjligt iaktta att det totala antalet timmar ungdomstjänst inte överstiger vad som skulle ha utdömts som gemensam påföljd för brotten (34 kap. 8 § brottsbalken).

4.5.5 Gemensamma bestämmelser

Har genom lagakraftvunnen dom förordnats att en redan utdömd villkorlig dom eller skyddstillsyn ska avse ytterligare brott kan frågan om påföljd på nytt prövas om den tidigare påföljden ändras av högre rätt (10 §). Domstol ska efter anmälan av åklagare pröva frågan.

4.6 Vissa straffsanktionerade förbud

Rambeslutet reglerar hur icke frihetsberövande påföljder ska kunna överföras mellan medlemsstaterna och innebär att staterna ska övervaka

att den dömde följer åtgärder som denne ålagts som en del av påföljden. Genom rambeslutet åtar sig medlemsstaterna att kunna övervaka vissa angivna åtgärder i enlighet med artikel 4. Vissa av de övervakningsåtgärder som listas i artikel 4 har motsvarigheter i de föreskrifter som kan bli aktuella att tillämpa i anslutning till t.ex. villkorlig frigivning eller skyddstillsyn, i enlighet med vad som redogjorts för ovan. Därutöver är reglerna om de straffsanktionerade förbuden besöksförbud och tillträdesförbud av intresse.

4.6.1 Besöksförbud

Enligt lagen (1988:688) om besöksförbud får en person meddelas förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person. Ett sådant förbud får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken besöksförbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet avses skydda (1 §). Besöksförbudet gäller omedelbart, om inte annat bestäms (4 §). Vid den riskbedömning som ska göras ska särskilt beaktas om den mot vilken besöksförbudet avses gälla tidigare har begått brott mot den andra personens liv, hälsa, frihet eller frid.

Om det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att den mot vilken besöksförbudet avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid får besöksförbudet också avse förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan, besöksförbud avseende gemensam bostad (1 a §). Ett sådant besöksförbud får dock endast meddelas om det finns starka skäl för det. Skälen för förbudet måste väga väsentligt tyngre än det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den som drabbas av förbudet. Den som förbudet avses skydda måste också förbinda sig att medverka till att den mot vilken förbudet avses gälla i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter. Har ett besöksförbud avseende gemensam bostad meddelats får en polisman avlägsna den som avses med förbudet från bostaden (13 a §).

Besöksförbud får inte meddelas om syftet med förbudet kan tillgodoses genom någon mindre ingripande åtgärd.

Om det kan antas att ett vanligt besöksförbud inte är tillräckligt får besöksförbudet utvidgas (2 §). Ett utvidgat besöksförbud får avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas. Den som har överträtt ett utvidgat besöksförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett ännu större område. Ett sådant särskilt utvidgat besöksförbud får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Det får dock inte avse ett större område än vad som är nödvändigt. Liksom vid besöksförbud avseende gemensam bostad krävs att skälen för förbudet väger väsentligt tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den som förbudet avses gälla.

Ett besöksförbud ska förses med de begränsningar och undantag som är påkallade med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet (3 §).

Oavsett begränsningar omfattar förbudet inte sådana kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade.

Ett besöksförbud meddelas för viss tid, högst ett år, och får förlängas med högst ett år i taget (4 §). Ett besöksförbud avseende gemensam bostad får dock meddelas för högst 30 dygn och får förlängas endast om det finns särskilda skäl och då med högst sju dygn i taget.

Frågor om besöksförbud prövas av allmän åklagare enligt reglerna i 7–13 a §§ i lagen. Frågan tas upp på begäran av den som förbudet avses skydda eller när det annars finns anledning till det. Prövningen ankommer på åklagaren i den ort där förbudet helt eller huvudsakligen avses bli tillämpat eller där den mot vilken förbudet avses gälla har sitt hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig. Är den sistnämnde misstänkt för brott som har betydelse för frågan om besöksförbud får frågan även prövas av den åklagare som är behörig att väcka åtal för brottet. I fråga om utredningen gäller reglerna om förundersökning i 23 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Om den som ålagts ett besöksförbud begär det ska åklagarens beslut prövas av tingsrätten i enlighet med bestämmelserna i 14–22 §§ i lagen. På begäran av den som förbudet avses skydda ska åklagaren föra dennes talan i rätten, om inte särskilda skäl talar mot det. Rätten får förordna att ett besöksförbud tills vidare inte ska gälla respektive meddela ett besöksförbud fram till dess ärendet avgjorts slutligt, om ett sådant förbud inte tidigare meddelats. Sammanträde inför rätten ska alltid hållas om någon part begär det. Är den mot vilken besöksförbudet avses gälla misstänkt för brott som har betydelse för prövning av frågan om förbudet får prövningen göras i mål om åtal rörande brottet.

Åklagaren får häva eller ändra ett beslut om besöksförbud om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl till det (23 §). Det gäller dock inte under tiden beslutet är under rättsens prövning.

Den som bryter mot ett besöksförbud döms för överträdelse av besöksförbud till böter eller fängelse i högst ett år (24 §). I ringa fall ska dock inte dömas till ansvar.

4.6.2 Tillträdesförbud

Om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att en person kommer att begå brott under idrottsarrangemang, och brottet är ägnat att störa ordningen eller säkerheten där, kan personen få tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Ett tillträdesförbud innebär att en person som fyllt 15 år förbjuds att tillträda, och vistas på, en inhägnad plats som huvudsakligen är avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation (1 §). Det gäller även om allmänheten har tillträde till platsen. Vid bedömningen av om det finns en risk att personen kommer att begå brott ska det särskilt beaktas om personen tidigare har begått ett sådant brott under eller i samband med idrottsarrangemang (2 §). Därvid får brott som personen begått före 15 års ålder inte beaktas. Om syftet med tillträdesförbudet kan tillgodoses genom en mindre ingripande åtgärd får förbud inte beslutas.

Tillträdesförbud börjar gälla omedelbart, om inte annat bestäms, och gäller för viss tid, högst ett år (3 §). Förbudet får förlängas med högst ett år i taget.

Allmän åklagare prövar frågor om tillträdesförbud i enlighet med 6–12 §§ i lagen. Frågorna ska handläggas skyndsamt (5 §). Prövningen görs av åklagaren i den ort där förbudet helt eller huvudsakligen avses bli tillämpat eller där den mot vilken förbudet avses gälla har sitt hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig. Om den personen är misstänkt för brott som har betydelse för frågan om tillträdesförbud får frågan prövas även av den åklagare som är behörig att väcka åtal för brottet. Frågan tas upp på ansökan av den idrottsorganisation som anordnar sådana idrottsarrangemang som förbudet avses skydda eller av specialidrottsförbundet inom Sveriges Riksidrottsförbund för den aktuella idrottsverksamheten.

Åklagaren får anlita biträde av polismyndighet för utredning av frågor om tillträdesförbud. I utredningen tillämpas vissa bestämmelser om förundersökning i 23 kap. rättegångsbalken.

Om ett beslut i fråga om tillträdesförbud gått en part emot ska tingsrätten på begäran av parten pröva åklagarens beslut enligt bestämmelserna i 13–21 §§ i lagen. Behörig domstol är den tingsrätt där den åklagare som har prövat frågan ska föra talan i brottmål i allmänhet. Domstolen får besluta att ett tillträdesförbud tills vidare inte ska gälla respektive besluta om ett sådant förbud fram till dess ärendet avgjorts slutligt, om ett förbud inte tidigare meddelats. Om en part begär det ska domstolen hålla sammanträde. Är den mot vilken tillträdesförbudet avses gälla misstänkt för brott som har betydelse för prövningen får beslutet prövas i mål om åtal rörande brottet.

Om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl till det får åklagaren häva eller ändra ett tillträdesförbud (12 §). Det gäller dock inte under tiden förbudet är under rättens prövning.

Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms för överträdelse av tillträdesförbud till böter eller fängelse i högst sex månader (22 §).

5 Internationellt straffrättsligt samarbete

Det enda internationella rättsliga instrument som för närvarande kan tillämpas mellan EU:s medlemsstater beträffande verkställighet eller övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder är Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Emellertid har konventionen hittills endast ratificerats av 12 medlemsstater, däribland Sverige. I den mån konventionen har tillämpats, har detta visat sig vara besvärligt. En redogörelse för bestämmelserna lämnas i avsnitt 5.1 nedan.

Mellan de nordiska staterna finns bestämmelser om övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. Bestämmelserna redovisas i avsnitt 5.2 nedan.

5.1.1 Europarådets konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer

Internationellt samarbete rörande övervakning av icke frihetsberövande påföljder kan idag ske genom Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Konventionen trädde i kraft 1975.

Enligt konventionen åtar sig de fördragsslutande parterna att lämna varandra erforderlig hjälp med övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna personer. För konventionens tillämplighet krävs att det föreligger dubbel straffbarhet för den gärning påföljden avser (artikel 4). Den stat där den dömda har sin hemvist ska, på begäran av den dömande staten, anordna övervakning, ombesörja verkställighet eller svara för fullständig tillämpning av domen (artikel 6). Sedvanliga möjligheter att vägra övervakning eller verkställighet av domen finns (artikel 7).

Om den dömande staten begär hjälp med övervakning av domen av en annan stat ska de villkor som ålagts den dömda övervakas, om nödvändigt, efter anpassning till den andra statens lagstiftning (artikel 10 och 11). Om domens villkorlighet upphävts av den dömande staten kan den andra staten på den dömande statens begäran verkställa domen i fråga, i enlighet med sin nationella lagstiftning. Det innebär att den verkställande staten, om så erfordras, bestämmer det straff eller den påföljd som enligt dess egen lagstiftning föreskrivs för liknande brott (artiklarna 16–18). Om den dömande staten begär fullständig tillämpning av domen ska domen översändas till den verkställande staten. Den verkställande staten ska i dessa fall omvandla ådömt straff eller påföljd till det straff som enligt den egna lagstiftningen skulle ådömts för brottet om det begåtts på dess eget område. Sedan straffet omvandlats övertar den verkställande staten helt tillämpningen av domen, som om den utdömts av någon av dess egna domstolar (artiklarna 22–24).

Framställningar enligt konventionen ska förmedlas mellan staternas respektive justitiedepartement och de anslutna staterna kan kräva att framställningarna, liksom bifogade handlingar, ska översättas till angivet språk (artikel 27 och 29).

Fördragsslutande stat har vidare möjlighet att förklara att den inte godtar konventionens bestämmelser om verkställighet eller fullständig tillämpning av dom respektive endast godtar vissa av de bestämmelserna samt att den inte godtar förbudet att ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser i ämnen som behandlas i konventionen, såvitt de inte gör tillägg till konventionen eller underlättar dess tillämpning (artiklarna 37 och 38 samt bilagan till konventionen).

5.1.2 Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Europarådskonventionen har i svensk rätt genomförts genom lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet. Enligt förordning (1979:163) med vissa bestämmelser om internationellt

samarbete rörande kriminalvård i frihet är lagen tillämplig i förhållande till de stater som tillträtt konventionen men även gentemot stater med vilka Sverige har ingått överenskommelse om sådant samarbete (1 §). Lagen gäller dock inte i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge (30 §).

Enligt lagen kan verkställighet ske i Sverige av utländska brottmålsdomar, i vilka den dömda beviljats villkorligt anstånd med ådömandet av eller verkställigheten av ett frihetsstraff, eller på annat liknande sätt ålagt att under en provotid undergå kriminalvård i frihet (2 §). Detsamma gäller utländska frihetsberövande påföljder, i de fall den dömda beviljats villkorlig frigivning eller annars överförs till kriminalvård utom anstalt. Därutöver kan svenska domar på skyddstillsyn verkställas i främmande stat, liksom svenska domar på fängelse, i de fall den dömda har villkorligt frigivits.

Verkställighet enligt lagen kan ske i begränsad form genom att den andra staten får anordna kriminalvård i frihet enligt domen (3 §). Verkställigheten kan också vara fullständig genom att verkställigheten helt övertas.

Kriminalvården handlägger begränsad verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige enligt reglerna i 8–14 §§ i lagen. Föreskrift i domen om den dömdes åligganden under provotiden gäller i Sverige om motsvarande föreskrift skulle kunna meddelas eller gälla här. I annat fall kan övervakningsnämnden jämka föreskriften. I övrigt gäller de regler i brottbalken som gäller för den som villkorligt frigivits. Övervakningsnämnden beslutar, liksom vid villkorlig frigivning, om övervakningstiden ska upphöra eller om den dömda på nytt ska ställas under övervakning. Om den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden enligt domen på så sätt att en åtgärd är påkallad ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om detta.

Riksåklagaren handlägger ärenden om fullständig verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige enligt reglerna i 15–20 §§ i lagen. Riksåklagaren, eller annan åklagare som har förordnats i enlighet med 8 § i förordningen, får ansöka hos rätten om prövning av framställningen. Rätten prövar om hinder mot verkställighet föreligger men någon prövning av den dömdes skuld får inte ske. Föreligger inte hinder mot verkställighet ska rätten bestämma ny påföljd enligt svensk lagstiftning. Enbart böter eller frihetsberövande påföljd får dock inte dömas ut. Målet handläggs som ett brottmål och saken avgörs genom dom.

Fråga om verkställighet av svensk dom i främmande stat tas upp av Kriminalvården enligt reglerna i 21–26 §§ i lagen. En framställning får bara göras om den dömda har eller tar hemvist i den främmande staten och det kan antas att hinder mot verkställighet i den staten inte föreligger.

Vid begränsad verkställighet utomlands gäller beslut om att ändra en föreskrift som tas där även i Sverige, under förutsättning att motsvarande beslut skulle kunna meddelas enligt svensk lag. Om kriminalvården överflyttats till annan stat får åtgärd beslutas i Sverige endast om den dömda övertygas om annat brott i Sverige eller om den behöriga myndigheten i den främmande staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd. Ett hänskjutet ärende handläggs av övervakningsnämnden. Om den dömda inte längre har hemvist i den främmande staten kan Kriminalvården förordna att verkställighet i den staten inte längre ska äga rum. Verk-

ställigheten ska då återupptas i Sverige om inte en ny framställning om verkställighet i annan stat görs.

Bifalls en framställning om fullständig verkställighet utomlands ska Kriminalvården förklara verkställigheten överflyttad dit. Sedan sådan förklaring meddelats får påföljden inte längre verkställas i Sverige. Frånträder den främmande staten sitt åtagande får Kriminalvården dock förordna om verkställighetens återupptagande i Sverige.

Överklagande av beslut av Kriminalvården fattat med stöd av lagen förs hos regeringen (26 §). Kriminalvårdens beslut enligt tillämpliga regler i 26 kap. brottsbalken överklagas dock till övervakningsnämnden, vars beslut i sådana frågor inte kan överklagas. Beslut som övervakningsnämnden fattat med stöd av lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet kan överklagas till kriminalvårdsnämnden, vars beslut inte får överklagas.

5.2 Nordiska verkställighetslagen

Enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. ska övervakning av en person, som i någon av dessa stater blivit villkorligt dömd, på begäran anordnas i Sverige (10 §). Detsamma gäller den som villkorligt frigivits efter avtjänande av en frihetsberövande påföljd i någon av de övriga nordiska staterna (17 §). Övervakning av den som här i riket dömts till skyddstillsyn får vidare överflyttas till någon av de andra staterna, liksom övervakning av den som villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse i Sverige (17 och 22 §§).

Kriminalvården handhar övervakning av utländsk dom i Sverige och förordnar övervakare i enlighet med reglerna i 11–14 §§ i lagen. Vad som bestämts om prövotid och övervakningstid i den dömande staten ska gälla även i Sverige men i övrigt tillämpas bestämmelserna angående skyddstillsyn. Föreskrifter som ålagts den dömda i anslutning till domen ska tillämpas om inte övervakningsnämnden förordnar annat. Meddelas i den dömande staten beslut om ändrade bestämmelser för domen gäller beslutet även här. Om en åtgärd beträffande den dömda behöver vidtas och prövningen lämpligen görs i den dömande staten kan ärendet hänskjutas till behörig myndighet i den staten. Begår den dömda ny brottslighet i Sverige får den tidigare påföljden undanröjas, trots att domen inte meddelats här. När ny gemensam påföljd bestäms ska den tidigare domen behandlas som en dom på skyddstillsyn.

Även när det gäller övervakning av den som villkorligt frigivits i annan stat handhar Kriminalvården övervakningen i Sverige, och förordnar övervakare, enligt reglerna i 18–21 §§ i lagen. Beslut om prövotid och övervakningstid i den stat där frigivningen ägt rum ska även i dessa fall gälla i Sverige, liksom föreskrifter angående den frigivnes åligganden meddelade i anslutning till frigivningen. I övrigt gäller svenska regler om villkorlig frigivning även för de som frigivits i annan stat. Prövotiden får dock inte förlängas.

Förverkas den villkorligt medgivna friheten i Sverige, helt eller delvis, ska fängelsestraffet också verkställas här. Beslut i den stat där frigivningen ägt rum ska gälla även i Sverige. Om en åtgärd beträffande den

frigivne behöver vidtas och prövningen lämpligen görs i den stat där frigivningen ägt rum kan ärendet, liksom vad som gäller för villkorligt dömda, hänskjutas till behörig myndighet i den staten. Detsamma gäller om personen övertygats om ny brottslighet. I det förstnämnda fallet är övervakningsnämnden beslutande myndighet medan domstol kan besluta om hänskjutande när nya brott begåtts. Även om övervakning inte anordnats i Sverige får rätten, om den villkorligt frigivne under löpande prövotid här gjort sig skyldig till ny brottslighet, förklara villkorligt medgiven frihet, som beviljats i någon av de andra nordiska staterna, helt eller delvis förverkad i enlighet med svensk lag.

Övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge i enlighet med reglerna i 15–16 §§ i lagen. En framställning därom görs av övervakningsnämnden (25 §). Beslut i den andra staten om att ändra bestämmelserna för skyddstillsynen eller att undanröja den ska gälla även i Sverige. Även om övervakningen överflyttats kan en svensk övervakningsnämnd i vissa fall vidta en åtgärd beträffande den dömda. Så är fallet om den dömda övertygats om ny brottslighet i Sverige eller om den behöriga myndigheten i den stat dit övervakningen flyttats hänskjuter ärendet till svensk myndighet.

Övervakning av den som villkorligt frigivits i Sverige får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge i enlighet med reglerna i 22–23 §§ i lagen. En framställning därom görs av övervakningsnämnden (25 §). Beslut om att ändra bestämmelserna för den villkorliga frigivningen fattade i den andra staten ska gälla även i Sverige. Detsamma gäller beslut om att förverka villkorligt medgiven frihet. Även om övervakningen överflyttats kan en svensk övervakningsnämnd, under samma omständigheter som gäller när en dom på skyddstillsyn har överflyttats, vidta åtgärder beträffande den villkorligt frigivne.

Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dock först efter att Kriminalvården har gjort en omprövning av sitt beslut (26–26 d §§). Övervakningsnämndens beslut enligt lagen överklagas till hovrätten (27 §). Villkorligt frigiven, som är missnöjd med övervakningsnämnds beslut om framställning av överflyttande av villkorligt frigivning till annan nordisk stat, kan dock påkalla prövning av beslutet hos kriminalvårdsnämnden. När det gäller frågor om sammanträffande av brott och förändring av påföljd ska en utländsk dom som övervakas i Sverige behandlas som om den meddelats här i riket (29 §).

6 Genomförande av rambeslutet

6.1 Allmänt om lagstiftningsbehovet

Regeringens bedömning: Genomförandet av rambeslutet om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder kräver lagändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar i huvudsak promemo-rians bedömningar. *Justitiekanslern* har instämt i att behovet av ny lagstiftning för att genomföra rambeslutet är omfattande samt att lagstiftningsarbetet i vissa delar är komplicerat och kräver noggranna analyser och överväganden. *Åklagarmyndigheten* delar uppfattningen att frågor som rör verkställigheten av och åtgärder med utomlands beslutade påföljder bör hanteras inom ramen för ett eget regelverk. *Kriminalvården* har understrukit vikten av att implementeringsarbetet startar tidigt för svensk del samt att det kommande lagstiftningsarbetet ger gott stöd för det praktiska arbetet.

Skälen för regeringens bedömning: Syftet med rambeslutet är att en person som döms till en icke frihetsberövande påföljd ska kunna återvända till sin hemstat och verkställa påföljden där. På så sätt underlättas dennes återanpassning till samhället. Om en frivårdspåföljd kan verkställas i en annan stat än där den dömts ut förbättras också domstolens möjlighet att välja en lindrigare påföljd än fängelse. Ett möjliggörande av en mer effektiv övervakning av den dömda förbättrar också enligt rambeslutet skyddet för brottsoffer och allmänhet genom att ny brottslighet förebyggs. Rambeslutet uppställer regler för hur medlemsstater får över-sända domar och beslut avseende icke frihetsberövande påföljder till andra medlemsstater för erkännande och övervakning och vad den mottagande staten har för skyldigheter i samband därmed.

Vid en första anblick kan rambeslutet om överförande av frivårdspåföljder mellan stater ge intryck av att i princip samma överväganden behöver göras som när det gäller rambeslutet om överförande av fängelse och andra frihetsberövande åtgärder, se prop. 2007/08:84. Båda rambesluten bygger på principen om ömsesidigt erkännande av brottmålsdomar och innebär att en påföljd utdömd i en stat överförs till en annan medlemsstat för verkställighet där. Det föreligger dock stora skillnader mellan dessa former av överföranden. Fängelse och andra frihetsberövande åtgärder innebär i samtliga medlemsstater, oavsett benämning, att en person, normalt under viss angiven tid, berövas friheten genom att tvångsvis omhändertas i anstalt eller motsvarande institution. Vad som överförs råder det följaktligen ingen osäkerhet om.

Det nu aktuella rambeslutets tillämpningsområde är emellertid avsevärt svårare att avgränsa, med flera olika typer av påföljder. Det som förenar påföljderna är att de utgör alternativ till frihetsberövande påföljder och att de inte är bötesstraff. Skillnaderna mellan de olika påföljderna är dock avsevärda. Rambeslutets definitioner av de olika påföljdstyperna ska ses som samlingsbegrepp, varunder medlemsstaternas olika påföljdsvarianter kan hänföras. I rambeslutet listas olika sorters föreskrifter som meddelas i anslutning till en påföljd eller som utgör själva påföljden. Listan utgör ett minimikrav på vad staterna måste kunna övervaka inom ramen för en överförd påföljd. Föreskrifterna i listan är av generell karaktär och kan inrymma stora variationer. Dessa föreskrifter kommer vidare att vara individuellt utformade i förhållande till den dömda i varje enskilt fall. En närmare precisering av den verkställande statens åtagande i det enskilda fallet kommer att göras vid överförandet av en påföljd. Mot denna bakgrund kan det konstateras att de föreskrifter som ska övervakas enligt rambeslutet kommer att ha olika innebörd i medlemsstaterna. Dessutom får en stat som ska verkställa en påföljd utdömd i en annan medlemsstat i

viss utsträckning anpassa påföljden till sin egen lagstiftning. Verkställigheten kan därmed få en annan utformning i den verkställande staten än vad den skulle ha fått i den dömande staten.

Det huvudsakliga åtagandet för den stat som ska verkställa en påföljd enligt rambeslutet är att tillhandahålla ett system för övervakning av att påföljden efterlevs. Mot bakgrund av att de påföljder som ska övervakas skiljer sig åt i de olika medlemsstaterna till såväl innehåll som den lagtekniska konstruktionen ställs särskilda krav för att få ett väl fungerande och effektivt samarbete på detta område.

Enligt redogörelsen för internationellt straffrättsligt samarbete, avsnitt 5, finns i dag en europarådskonvention om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Konventionen har genomförts i svensk rätt genom lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet. Det finns alltså svenska regler om sådant samarbete som föreskrivs i rambeslutet om vissa icke frihetsberövande påföljder. Konventionen har dock en annan modell för samarbete, som bl.a. innebär att samarbetet kan ske i varierad omfattning och inte baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande. Den är vidare endast tillämplig i förhållande till ett fåtal av EU:s medlemsstater. Lagen, som är 30 år gammal, har såvitt känt inte kommit till praktisk användning.

Avsikten har varit att ersätta europarådskonventionen med rambeslutet. Det ter sig mot denna bakgrund inte lämpligt att använda det befintliga regelverket för att genomföra rambeslutet i svensk rätt.

Ett genomförande av rambeslutet får därför antas innebära att ett nytt regelverk avseende den nya samarbetsformen för överförande av icke frihetsberövande påföljder behöver införas i svensk rätt. Detta torde ställa krav på införande av en separat reglering, fristående från nu gällande svenska regler om verkställighet av icke frihetsberövande påföljder, vilket *Åklagarmyndigheten* har instämt i. Det kommer att krävas att ett komplett svenskt förfarande skapas, beträffande såväl överförande av svenska påföljder till andra stater som verkställighet av utländska påföljder i Sverige. Motsvarande har skett i fråga om tidigare rambeslut som infört straffrättsligt samarbete i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande. Rambeslutet innehåller dock inte en heltäckande reglering. Det är därmed upp till respektive medlemsstat att skapa ett lämpligt ramverk för att genomföra rambeslutets bestämmelser. Som *Kriminalvården* poängterat är det angeläget att det framtida regelverket blir så konkret som möjligt för att ett praktiskt fungerande system ska åstadkommas. Regeringen delar *Kriminalvårdens* synpunkt om att implementeringsarbetet bör påbörjas i god tid för att ett sådant system ska bli verklighet.

Eftersom en ny, fristående, reglering behöver skapas är det inte meningsfullt att göra en detaljerad genomgång av hur bestämmelserna, artikel för artikel, förhåller sig till nuvarande svenska regler. I stället redovisas här en analys av rambeslutets beståndsdelar och möjliga lösningar för att genomföra rambeslutet i svensk rätt. Redogörelsen omfattar både den lagstiftning som rambeslutet uttryckligen kräver och frågan om hur olika möjligheter kan utnyttjas samt hur regelverket för den nya samarbetsformen ska se ut.

Verkställighet av en icke frihetsberövande påföljd ska enligt rambeslutet kunna överföras till den medlemsstat där den dömda personen har sin hemvist, under förutsättning att den dömda har återvänt eller vill

återvända dit. Påföljden ska erkännas i den andra medlemsstaten utan vidare prövning av de bedömningar den utfärdande myndigheten gjort, och övervakning av påföljden ska anordnas i den staten om inte en vägransgrund är tillämplig. Det behövs således en reglering dels för att från Sverige kunna överföra påföljder till andra stater, för verkställighet där, och dels för att i Sverige kunna erkänna och övervaka icke frihetsberövande påföljder som utdömts i andra medlemsstater. Nedan redogörs först för situationen när Sverige är utfärdande stat, avsnitt 6.2, och sedan för situationen när Sverige är verkställande stat, avsnitt 6.3. I avsnitten 6.4, 6.5 och 6.6 tas vissa generella frågor upp.

6.2 Överförande av svenska påföljder till en annan medlemsstat

Regeringens bedömning: Regler angående förutsättningar och former för överförande av svenska icke frihetsberövande påföljder till andra medlemsstater bör införas. Därvid bör ställning tas till vilka påföljder och särskilda föreskrifter som ska kunna överföras samt övervägas vilka konsekvenser ett överförande får för möjligheten att vidta verkställighetsåtgärder i Sverige.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar i huvudsak promemorians bedömningar. *Hovrätten för Övre Norrland* och *Kriminalvården* har anmärkt att en förutsättning för att uppnå förutsebarhet om påföljdens verkställighet är att samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter konkretiseras för att det ska finnas ett fullgott underlag i påföljdsfrågan i god tid inför domstolens bedömning. *Kriminalvården* har instämt i vikten av att klarlägga de generella möjligheterna till verkställighet av en viss föreskrift i ett visst land på ett tidigt stadium men vill även betona vikten av ett gott underlag i påföljdsfrågan när det gäller den enskildes personliga förhållanden. Förutsättningarna för att döma till frivårdspåföljd i de fall den dömde har sitt hemvist i ett annat EU-land bedöms kunna utvidgas avsevärt om det kan skapas tydliga rättsliga förutsättningar för samarbete mellan länderna också på personutredningstadiet. *Kriminalvården* har vidare framfört synpunkter på förutsättningarna för att överföra påföljder som inbegriper samhällstjänst samt på frågan om en möjlighet att undanröja en tidigare utdömd påföljd.

Skälen för regeringens bedömning

Rambeslutet gör det möjligt, men skapar ingen skyldighet, att överföra verkställighet av svenska icke frihetsberövande påföljder, samt övervakning efter villkorlig frigivning, till de medlemsstater där de dömda personerna har hemvist. En ytterligare förutsättning är att den dömde har återvänt eller vill återvända dit. Den mottagande staten är då skyldig att erkänna påföljden och föranstalta om övervakning, under förutsättning att någon vägransgrund inte kan åberopas. Om den mottagande staten

samttycker till det får i vissa fall en påföljd också överföras till en annan medlemsstat än den där den dömda har sin hemvist.

En svensk reglering av innebörd att svenska myndigheter kan begära att andra medlemsstater erkänner och övervakar svenska avgöranden om icke frihetsberövande påföljder möjliggör att verkställigheten av påföljderna kan tas över av de dömdas hemstater. En sådan reglering torde innebära att det i större utsträckning är möjligt att vid påföljdsbestämningen förutsäga om en icke frihetsberövande påföljd avseende en utomlands boende person kommer att kunna verkställas i den dömdes hemland. En följd av en sådan förutsägbarhet borde vara att utrymmet för svenska domstolar att välja en lindrigare påföljd än fängelse blir större.

En förutsättning för att förutsägbarhet om påföljdens verkställighet ska uppnås är att det på ett tidigt stadium tas underhandskontakter mellan myndigheterna i de olika staterna för att skapa ett underlag i påföljdsfrågan inför domstolens bedömning. Även *Kriminalvården* har konstaterat att tidiga kontakter mellan myndigheterna är en förutsättning för förutsebarheten och instämmer i vikten av att frågor om de generella möjligheterna att verkställa en viss föreskrift i ett visst land klarläggs på ett tidigt stadium. Rambeslutet medger också att myndigheter i olika stater samråder med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av rambeslutet. *Kriminalvården* och *Hovrätten för Övre Norrland* har dock efterlyst en konkretisering när det gäller på vilket sätt samarbetet ska ske. Regeringen instämmer i vikten av att skapa ett tydligt rättsligt ramverk för att reglera samarbetsformerna mellan myndigheter. Under arbetet med att genomföra rambeslutet är det således av betydelse att de bestämmelser som närmare kommer att reglera samarbetet skapar rättsliga förutsättningar för svenska myndigheter för ett t.ex. väl fungerande samarbete innan dom meddelas. Ett praktiskt tillämpbart system bygger dock också på att myndigheterna verkar för att kontaktytor faktiskt skapas mellan myndigheterna i de länder som omfattas av samarbetet. Regeringen vill vidare betona att rambeslutet utgör ett första steg i ett samarbete om verkställighet av icke frihetsberövande påföljder mellan EU:s medlemsstater. Det kan därför inte uteslutas att vissa praktiska problem kommer att uppstå i tillämpningen av rambeslutet. Rambeslutet innehåller dock bestämmelser om en framtida översyn av bestämmelserna med anledning av den utvärdering kommissionen kommer att utföra en tid efter att rambeslutet trätt i kraft och hunnit tillämpas i praktiken.

Enligt nu gällande regler torde personer bosatta i andra länder oftare dömas till ett fängelsestraff för brott som normalt leder till en icke frihetsberövande påföljd för personer bosatta i Sverige. Detta leder till en brist på enhetlighet som i möjligaste mån bör undvikas. Sverige bör därför i det fortsatta lagstiftningsarbetet överväga vilken reglering som skulle ge de bästa förutsättningarna för att utnyttja möjligheten att från Sverige överflytta övervakning av icke frihetsberövande påföljder till andra medlemsstater.

I rambeslutet finns, som anförts ovan, ett antal definitioner om vilka påföljder som omfattas. Dessa utgör en yttre ram för vilka påföljder som kan överföras. Eftersom rambeslutet inte uppställer något krav på att medlemsstaterna utnyttjar möjligheten att föra över påföljder till andra stater är det ytterst en fråga om i vilken utsträckning Sverige vill använda sig av möjligheten. I det fortsatta lagstiftningsarbetet får det alltså göras en bedömning av vilka påföljder som Sverige har intresse av att låta överföra och vilka påföljder som av olika anledningar inte bör omfattas av den möjligheten. I det följande redogörs för vilka svenska icke frihetsberövande påföljder som skulle kunna bli föremål för ett överförande med tillämpning av rambeslutet.

De icke frihetsberövande påföljder som i Sverige kan dömas ut för brott, och som kan bli aktuella att låta rambeslutet omfatta, är villkorlig dom och skyddstillsyn samt överlämnande till olika former av vård (se avsnitt 4.2–4.4). Frågan är under vilken eller vilka definierade påföljdstyper våra icke frihetsberövande påföljder kan anses falla in.

Någon motsvarighet till en uppskjuten påföljd finns inte i Sverige, dvs. att ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd döms ut men verkställigheten skjuts upp genom att en eller flera övervakningsåtgärder påförs. Inte heller finns det i Sverige några brottmålsdomar, i vilka utdömandet av en påföljd skjuts upp, i enlighet med ett av alternativen för villkorlig påföljd. Det andra alternativet av villkorlig påföljd, som innebär att den dömde i stället för fängelse påförs en eller flera övervakningsåtgärder, eller påföljdstypen alternativ påföljd, som innebär att krav eller anvisningar åläggs den dömde, torde vara de påföljdstyper under vilka de svenska påföljderna faller in.

Skyddstillsyn och villkorlig dom

Skyddstillsyn innebär att den dömde åläggs att följa vissa villkor. Främst är det fråga om att den dömde måste ha kontakt med en övervakare under viss tid. Därutöver kan skyddstillsynen förenas med ytterligare föreskrifter såsom samhällstjänst, vård eller behandling eller anvisningar rörande vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning. Den svenska påföljden skyddstillsyn torde omfattas av definitionen av villkorlig påföljd.

Villkorlig dom som har förenats med en föreskrift om samhällstjänst torde också anses omfattas av definitionen för villkorlig påföljd, eftersom en sådan påföljd också innebär att den dömde åläggs att följa ett visst villkor, samhällstjänst, i stället för att dömas till fängelse. Detsamma gäller de fall rätten har föreskrivit att den dömde ska söka fullgöra skadeståndsskyldighet eller biträda den skadelidande med visst arbete för att avhjälpa eller begränsa skadan.

När det sedan gäller en villkorlig dom som inte har förenats med någon uttrycklig föreskrift, eller enbart har förenats med böter kan det vid en första anblick framstå som tveksamt om en sådan dom faller in under de påföljdstyper som kan bli aktuella att använda. Samtliga de påföljdstyper som anges i rambeslutet förutsätter att påföljden förenats med eller är en sådan åtgärd som anges i artikel 4. Det allmänna skötsamhetskrav som

föreskrivs för den som döms till villkorlig dom bör dock, även om det inte är någon uttrycklig föreskrift, motsvaras av en föreskrift enligt punkt 1d avseende anvisningar rörande beteende. Vad som i detta sammanhang kan upprepas är att alla de definitioner och uttryck som används i rambeslutet är samlingsbegrepp av olika företeelser i 27 medlemsstater. Det finns sålunda ett visst utrymme för flexibilitet när det gäller tolkningen av desamma.

Påföljder för unga lagöverträdare

Beträffande de särskilda påföljderna för unga lagöverträdare, ungdomsvård samt ungdomstjänst, kan det möjligen ifrågasättas om dessa kan anses utgöra alternativ till en frihetsberövande påföljd och på så sätt falla in under definitionen för villkorlig påföljd. Det kan i vissa fall vara så att den unge i praktiken inte riskerar att dömas till en frihetsberövande påföljd om denne inte följer de villkor som föreskrivs i ungdomspåföljden. På ett mer allmänt plan får dock samtliga svenska icke frihetsberövande påföljder anses utgöra alternativ till frihetsstraff om inte straffvärdet för de begångna brotten är på bötesnivå. Påföljderna för unga lagöverträdare torde falla in under definitionen för alternativa påföljder.

Villkorlig frigivning

När det slutligen gäller villkorlig frigivning förutsätter rambeslutet att den frigivne ålagts att följa någon av de övervakningsåtgärder som anges i artikel 4. När en person har villkorligt frigivits i Sverige ställs ett allmänt skötsamhetskrav upp som motsvarar det som gäller för den som dömts till villkorlig dom. Vidare kan den frigivne ställas under övervakning, eller åläggas en särskild föreskrift om vad han ska iaktta under prövotiden. Utifrån de resonemang som förts ovan vad gäller villkorlig dom torde även en person som villkorligt frigives i Sverige kunna bli föremål för övervakning i en annan medlemsstat i enlighet med rambeslutet även i de fall den frigivne inte ålagts några särskilda föreskrifter.

Närmare om vissa särskilda föreskrifter

Kriminalvården har påpekat att den vägransgrund som innebär att en stat kan vägra att verkställa en påföljd som har kortare varaktighet än sex månader kan leda till att föreskrifter om samhällstjänst inte kommer att kunna överföras till andra länder. En föreskrift om samhällstjänst verkställs normalt sett under lika lång tidsperiod som det alternativa fängelsestraffet avser, enligt *Kriminalvården*. Eftersom merparten av samhällstjänstdomarna i Sverige avser brottslighet med ett lägre straffvärde än sex månader ser *Kriminalvården* alltså en risk att dessa domar inte kommer att kunna överföras.

Regeringen konstaterar att den omständigheten att en föreskrift om samhällstjänst verkställs på ett visst sätt i Sverige är ett utslag för en praxis som har utvecklats här. Samtidigt bör understrykas att de påföljder som döms ut i de fall samhällstjänst aktualiseras är skyddstillsyn och villkorlig dom. Dessa påföljder har en längre varaktighet än sex månader.

När en påföljd utdömd i Sverige ska verkställas i en annan stat föreskriver rambeslutet att lagstiftningen i den verkställande staten ska tillämpas. Vid verkställigheten av den svenska påföljden får de bestämmelser och den praxis som utvecklats i den verkställande staten beträffande motsvarande påföljder tillämpas. Regeringen menar att det saknas anledning att tro att andra stater kommer att vägra verkställighet av svenska domar som inbegriper samhällstjänst mot bakgrund av den praxis som utvecklats här.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att samtliga icke frihetsberövande påföljder som kan dömas ut i Sverige utom böter normalt torde omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Detsamma gäller en person som frigivits villkorligt. När rambeslutet sedan genomförs i svensk rätt får en grundligare analys göras av vilka påföljder som bör omfattas. Därvid får ställning tas till i vilken utsträckning olika särskilda föreskrifter, som kan dömas ut i samband med domen eller beslutas under övervakningstiden, ska omfattas. Enligt regeringens mening borde en skyldighet att delta i viss programverksamhet eller att underkasta sig läkarvård, som *Kriminalvården* påpekat, kunna anses ingå i övervakningsåtgärden om att genomgå terapeutisk behandling.

För att uppnå den förutsägbarhet i påföljdsbestämningen som beskrivits ovan bör utgångspunkten vara ett så brett tillämpningsområde som möjligt för den nya lagstiftningen. Det hindrar inte att det i den föreslagna lagstiftningen ges möjlighet att i det enskilda fallet ta hänsyn till lämpligheten i att överföra en verkställighet till en annan medlemsstat.

Konsekvenser av ett överförande, bl.a. när det gäller att fatta vissa följdbeslut

Om en påföljd överförs till en annan stat i enlighet med rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet. Under förutsättning att det inte föreligger någon vägransgrund ska den behöriga myndigheten vidare utan dröjsmål vidta alla nödvändiga åtgärder som krävs för att övervaka påföljden. Utgångspunkten i rambeslutet är att det är den behöriga myndigheten i den verkställande staten som har behörighet att fatta alla följdbeslut med anledning av påföljden.

Fråga om att fatta följdbeslut kan uppstå om villkoren för påföljden behöver justeras. Så kan till exempel vara fallet om en behandling inte längre är aktuell på grund av att den dömde inte längre har behov av den eller om den inte längre finns att tillgå. Så kan också vara fallet om tid och plats för ådömd samhällstjänst behöver ändras. Om den dömde missköter sig genom att inte följa uppställda villkor eller genom att begå nya brott kan det också bli aktuellt att fatta följdbeslut. Sådana beslut kan t.ex. vara att förlänga övervakningstiden. Det kan också röra sig om undanröja den icke frihetsberövande påföljden och döma ut en frihetsberövande påföljd i stället eller att förverka den villkorligt medgivna friheten.

Enligt rambeslutet innebär ett beslut om att erkänna en överförd dom eller övervakningsbeslut att den utfärdande staten i princip inte längre har behörighet att vidta några övervakningsåtgärder med anledning av

påföljden eller att fatta några följdbeslut med anledning av att den dömde missköter sig. Att verkställighet av en svensk påföljd överförs till en annan medlemsstat medför således att Sverige förlorar kompetensen att vidta åtgärder med anledning av den påföljden. En förutsättning för att kunna överföra påföljder till andra stater är alltså att det införs svenska regler som medger att den mottagande staten övertar behörigheten för att vidta åtgärder avseende påföljden på sätt som ovan angetts. En sådan ordning brukar normalt gälla vid internationellt samarbete beträffande verkställighet av påföljder.

Rambeslutet medger emellertid att den utfärdande staten i vissa fall behåller sin behörighet – helt eller delvis – att vidta åtgärder trots att påföljden överförs till den verkställande staten.

Varje medlemsstat kan i en deklaration förklara att den som verkställande stat i vissa angivna fall inte avser att fatta de mer ingripande följdbesluten. De beslut som avses är, för svenska påföljders vidkommande, beslut om att förverka villkorligt medgiven frihet eller att undanröja en icke frihetsberövande påföljd och döma ut ett fängelsestraff i stället. En stat kan emellertid inte i en sådan deklaration förklara sig avstå från skyldigheten att fatta följdbeslut i övriga fall. De fall som den verkställande staten kan avstå från att fatta följdbeslut i är främst när en påföljd inte har något alternativt fängelsestraff fastställt i domen att verkställa om den dömde missköter sig, vilket är fallet med villkorliga påföljder och vissa alternativa påföljder, samt när domar och övervakningsbeslut avser gärningar som inte är straffbelagda i den verkställande staten. Det är inte möjligt att dra en skarp gräns mellan fall där den dömdes misskötsamhet endast ska leda till t.ex. en förändring i gällande föreskrift, då den verkställande staten har en skyldighet att fatta följdbeslutet, och fall där misskötsamheten ska föranleda ett undanröjande av påföljden. När den verkställande staten använt sig av ovannämnda förklaring kommer det därför inledningsvis att vara upp till den staten att avgöra vem som ska fatta beslut.

Om den verkställande staten har förklarat sig inte vilja fatta de mer ingripande följdbesluten för en viss påföljdstyp som har överförs från Sverige kommer således den svenska myndigheten ha kvar behörigheten att fatta sådana beslut när det gäller den påföljden.

Om den verkställande staten åberopar en grund för att vägra erkänna domen eller övervakningsbeslutet kommer i de flesta fall något överförande av verkställigheten inte att komma till stånd. Den verkställande staten kan dock, trots att den åberopar en vägransgrund, efter överenskommelse med den utfärdande staten gå med på att vidta övervakningsåtgärder beträffande påföljden under förutsättning att den inte har ansvaret för att fatta något följdbeslut. I dessa fall är det samtliga följdbeslut som avses.

I de fall Sverige utnyttjat möjligheten att överföra verkställigheten av en påföljd, eller övervakningen av villkorligt medgiven frihet till en annan stat, och den verkställande staten inte har tagit på sig ansvaret för att fatta följdbeslut krävs alltså svensk reglering som tillåter den svenska behöriga myndigheten att fatta följdbeslut. Regleringen bör avse både sådana situationer där den verkställande staten vägrar fatta följdbeslut beträffande vissa påföljdstyper, i enlighet med en förklaring av den staten, och sådana situationer där den verkställande staten åberopar en

vägransgrund men ändå tar på sig ansvaret för övervakningen av påföljden.

Kriminalvården har påtalat att det kan behöva övervägas att införa en möjlighet för t.ex. åklagare att väcka talan om att undanröja påföljden och bestämma annan påföljd i de fall det visar sig att en utdömd påföljd i praktiken inte kan verkställas i något medlemsland. Regeringen kan konstatera att det är en fråga som får hanteras inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Återtagande av ansvaret för verkställigheten

Även i de fall den verkställande staten har tagit på sig ansvaret för att vidta övervakningsåtgärder och att fatta alla följdbeslut som kan komma att behöva fattas under övervakningen av påföljden kan det uppstå situationer då ansvaret för att verkställa påföljden bör återföras till den utfärdande staten.

Rambeslutet ger en möjlighet för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att dra tillbaka sin begäran om att verkställigheten ska ske i den andra staten. Ett återkallande får göras om den utfärdande staten inte kan acceptera en anpassningsåtgärd som den verkställande staten avser att vidta för att kunna verkställa påföljden. En ytterligare förutsättning är att den verkställande staten ännu inte har påbörjat några övervakningsåtgärder.

Som framgått av avsnittet om sammanträffande av brott och förändring av påföljd, avsnitt 4.5 ovan, kan det i vissa fall finnas anledning att ändra i de föreskrifter som gäller för en redan utdömd påföljd alternativt att undanröja påföljden och döma till gemensam påföljd. Om en ny brottsutredning beträffande den dömde påbörjas i den utfärdande staten finns i rambeslutet en möjlighet att begära att verkställigheten återförs dit. Den verkställande staten är i dessa fall dock inte skyldig att återföra behörigheten.

För att Sverige ska kunna utnyttja rambeslutets möjlighet att få tillbaka behörigheten bör det vid genomförandet av rambeslutet införas regler med denna innebörd. Det problem som kan uppstå om svensk domstol vid fastställande av påföljd för ny brottslighet är förhindrad att meddela förordnanden om en tidigare påföljd, som överförts till en annan stat, får därvid beaktas.

Om den dömde försvinner från den verkställande statens territorium har den staten möjlighet att besluta om ett återförande av verkställigheten till den utfärdande staten. Den utfärdande staten är i en sådan situation skyldig att återta verkställigheten. För att uppfylla rambeslutet krävs att denna skyldighet regleras. Hur den närmare utformningen av sådana regler ska se ut bör övervägas närmare i det kommande lagstiftningsarbetet.

Regeringens bedömning: Det krävs regler om erkännande av domar och beslut avseende icke frihetsberövande påföljder, utdömda i andra medlemsstater, samt regler om hur sådana påföljder ska övervakas i Sverige. Detta regelverk ska inkludera bestämmelser om när och hur följdbeslut ska fattas. Det bör vidare finnas regler för att vägra erkännande eller övervakning samt för att skjuta upp sådana beslut. Regler som ger möjlighet att anpassa påföljderna till svenska förhållanden bör också införas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar i huvudsak promemorians bedömning. *Riksdagens ombudsmän* har med hänvisning till legalitetsprincipen avstyrkt att krav på dubbel straffbarhet slopas samt även ifrågasatt övervägandena om att avstå från att införa andra centrala vägransgrunder i det kommande lagstiftningsarbetet. Riksdagens ombudsmän anser att Sverige bör avge en förklaring enligt artikel 10.4 om att krav på dubbel straffbarhet kommer att uppställas även beträffande de i listan uppräknade brotten. *Justitiekanslern* är positiv till att de beaktandesatser som innebär att rambeslutet inte ska medföra ett förbud att vägra att verkställa påföljden om det finns saklig grund att tro att påföljden syftar till att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning, eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl, respektive inte hindrar någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om bland annat tryck- och yttrandefrihet. *Riksdagens ombudsmän* har emellertid ansett att dessa beaktandesatser bör återfinnas i en artikel i rambeslutet. *Hovrätten för Övre Norrland* har inför det kommande lagstiftningsarbetet framhållit att hemvistbegreppet delvis tjänat ut sin roll genom den fria rörligheten inom EU och anfört att det således inte är rimligt att begränsa verkställigheten i Sverige till att avse enbart dem med hemvist här. Även *Kriminalvården* har förespråkats en utveckling av möjligheterna till verkställighet med anledning av den fria rörligheten för personer. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har ifrågasatt hur övervakningen av vissa åtgärder rent praktiskt ska anordnas och huruvida det är lämpligt att verkställa åtgärder som är betydligt mer långtgående än vad som medges i svensk lagstiftning. Fakultetsnämnden har vidare pekat på vikten av att noga överväga principerna för hur misskötsamhet och återfall ska hantearas.

Skälen för regeringens bedömning

Om den dömde har hemvist i Sverige och den överförda påföljden omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och innehåller övervakningsåtgärder i enlighet med rambeslutet ska påföljden kunna erkännas och övervakas i Sverige. För att genomföra rambeslutet är det därför nödvändigt att införa bestämmelser om formerna och förutsättningarna för prövningen av om en dom, och i förekommande fall ett övervak-

ningsbeslut, ska erkännas. Det måste vidare finnas ett system för att genomföra själva övervakningen av påföljden, inklusive bestämmelser om när och hur en svensk myndighet ska fatta beslut om förändringar i påföljden. Som anförts i avsnitt 6.1 kommer det visserligen att behövas ett nytt fristående regelverk för att genomföra den aktuella samarbetsformen. Det hindrar dock inte att vägledning i utformningen av regelverket hämtas från lösningar som finns i redan befintliga svenska regler.

Förutsättningar för att erkänna domar och beslut

En förutsättning för skyldigheten att erkänna en påföljd utdömd i en annan stat är att den dömde har sin lagliga och vanliga vistelseort i Sverige och att personen, efter att ha dömts i den andra staten, har återvänt till Sverige eller vill återvända hit. Det måste också vara fråga om en påföljd som omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. De påföljder som kan komma i fråga är, som framgått, uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder samt alternativa påföljder. Därutöver kan det vara fråga om villkorlig frigivning. En ytterligare förutsättning för skyldigheten att erkänna påföljden och föranstalta om övervakning är att de föreskrifter som gäller för påföljden finns med i den lista över åtgärder, som finns i artikel 4, som medlemsstaterna i princip är skyldiga att övervaka.

Föreligger de ovannämnda förutsättningarna, måste ett beslut om erkännande tas av den behöriga myndigheten i Sverige, under förutsättning att det inte går att åberopa någon av vägransgrunderna som beskrivs nedan. Regler som möjliggör detta måste alltså införas.

Rambeslutet ger möjlighet att erkänna påföljder även i andra situationer än när den dömde har sin hemvist i Sverige, t.ex. om den dömde vill flytta till Sverige på grund av ett anställningsförhållande, en utbildning eller om denne har en familjemedlem i Sverige. I dessa fall finns det dock inget krav på att anordna verkställighet av påföljden. *Hovrätten för Övre Norrland* har förespråkade att andra anknytningar till Sverige än hemvist bör godtas som skäl för verkställighet här och *Kriminalvården* menar att det vore värdefullt att utveckla formerna för verkställighet så att en icke frihetsberövande påföljd kan bli verkställd oavsett nationsgränser. Som *Kriminalvården* konstaterat får det senare övervägas om och i så fall under vilka förutsättningar Sverige bör godta ett överförande i fall där den dömde inte har sin hemvist i Sverige. Regeringen menar dock att det finns anledning att iaktta viss försiktighet i att utvidga kretsen av personer som kan få sin påföljd verkställd i Sverige. För att syftena med rambeslutet inte ska förfelas och för att det även i övrigt ska vara lämpligt att påföljden verkställs i Sverige bör den dömde ha en förhållandevis stark anknytning till landet. Eftersom syftet med att överflytta verkställigheten till en annan stat är att den dömde ska återanpassas till samhället bör påföljden rimligen verkställas i den stat till vilken den dömde har starkast anknytning.

Utöver de övervakningsåtgärder som finns med på listan över åtgärder som staterna måste kunna övervaka kan en medlemsstat på frivillig basis ta på sig att övervaka även andra åtgärder, vilket i så fall ska meddelas

Allmänt om vägransgrunderna

Om de formella förutsättningarna för att överföra en påföljd till en annan stat inte är uppfyllda får den verkställande staten skjuta upp beslutet om att erkänna domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, till dess den utfärdande staten har rättat till det som brister. Om den utfärdande staten inte rättar till bristerna kan den verkställande staten vägra att erkänna domen och övervakningsbeslutet. Detsamma gäller om någon av de andra vägransgrunderna enligt rambeslutet föreligger.

Dessa vägransgrunder är följande

- om kriterierna för översändande av dom och intyg inte är uppfyllda, exempelvis om den dömda inte har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten,
- om erkännandet av domen och övertagandet av ansvaret för övervakningen skulle strida mot principen om *ne bis in idem*, dvs. att ingen ska dömas två gånger för samma gärning,
- om det brott som domen avser inte är straffbart i den verkställande staten, dvs. det inte föreligger dubbel straffbarhet, och brottet inte är ett så kallat listbrott alternativt att brottet utgör ett listbrott men den verkställande staten har förklarat sig inte ha för avsikt att tillämpa listan,
- om den utdömda påföljden enligt den verkställande statens lagstiftning är föremål för preskription,
- om det enligt den verkställande statens lagstiftning finns regler om immunitet som gör det omöjligt att verkställa domen,
- om den dömda enligt lagstiftningen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan hållas straffrättsligt ansvarig för den gärning som påföljden avser,
- om domen är en så kallad utevarodom,
- om påföljden innefattar en medicinsk/terapeutisk behandling som, trots möjligheten till anpassning av påföljden, inte kan övervakas av den verkställande staten i enlighet med rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat,
- om påföljden har kortare varaktighet än sex månader, eller
- om brottet helt, eller till stor eller väsentlig del begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium.

Dessa bestämmelser utgör ramen för i vilka situationer erkännande och verkställighet kan vägras. Det finns därutöver vissa bestämmelser som är att jämföra med vägransgrunder. En medlemsstat ges i rambeslutet t.ex. en rätt att tillämpa sina konstitutionella regler om religions-, förenings-, tryck- och yttrandefrihet i andra medier och ska heller inte behöva verkställa en påföljd om det finns skäl att tro att beslutet har utfärdats för att straffa en person på grund av personens kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska åsikter eller sexuella läggning eller om personens ställning kan bli lidande av något av dessa skäl.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet får det övervägas om och i vilken utsträckning rambeslutets vägransgrunder bör genomföras i svensk rätt. Det bör vidare övervägas om de vägransgrunder som införs, eller i vart fall vissa av dem, ska vara obligatoriska eller fakultativa.

Dubbel straffbarhet

När det gäller frågan om krav på dubbel straffbarhet finns i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder en begränsning i möjligheten att uppställa ett sådant krav till brott som faller utanför uppräkningslistan. I förevarande rambeslut finns en motsvarande lista i artikel 10.1. Den verkställande staten kan dock enligt detta rambeslut avge en förklaring om att den inte kommer att bortse från kravet på dubbel straffbarhet ens för de brott som anges i listan. *Riksdagens ombudsmän* anser att Sverige bör kräva dubbel straffbarhet, även beträffande de i artikeln uppräknade brotten med hänsyn till legalitetsprincipen. Mot en sådan ordning talar, enligt regeringen, det förhållandet att det handlar om redan dömda personer vars möjligheter till social återanpassning i stor utsträckning är beroende av i vilken medlemsstat de avtjänar påföljden. Ett upprätthållande av kravet på dubbel straffbarhet gör sig därför inte lika starkt gällande. Det kan därför ifrågasättas om det är motiverat att alltid ställa upp krav på dubbel straffbarhet, särskilt när det gäller det samarbetet inom EU utan inre gränser och fri rörlighet av bl.a. personer. Mot bakgrund av att riksdagen tidigare vid flera tillfällen godkänt att krav på dubbel straffbarhet slopas vid genomförande av rambeslut på samma område anser regeringen att det inte föreligger något principiellt hinder mot att avstå från krav på dubbel straffbarhet. Den svenska regleringen av det nordiska samarbete som i dag tillämpas avseende överflyttande av verkställighet av frivårdspåföljder eller andra påföljder innehåller inte heller något krav på dubbel straffbarhet. Det kan slutligen tilläggas att EG-domstolen i mål C-303/05, *Advocaten voor de Wereld VZW mot Leden van de Ministerraad*, funnit att ett slopande av kravet på dubbel straffbarhet på sätt som skett genom den lista på brott som återfinns i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, som det aktuella rambeslutet är grundat på, inte strider mot den straffrättsliga legalitetsprincipen.

Enligt regeringens bedömning finns dock inte anledning att redan nu ta slutlig ställning, utan frågan om Sverige som verkställande stat ska frångå eller upprätthålla kravet på dubbel straffbarhet eller lämna en förklaring enligt ovan bör bli föremål för fortsatta överväganden under det kommande lagstiftningsarbetet.

Andra centrala vägransgrunder

Riksdagens ombudsmän har vidare påtalat att innehållet i vissa beaktandesatser är av sådan vikt att det borde återfinnas i en artikel i rambeslutet. Regeringen delar synpunkten att de bestämmelser som åsyftas är av stor vikt, inte minst för svenskt vidkommande. Den konstruktion av rambeslutet som här återspeglas har använts i flera rambeslut om ömsesidigt erkännande, bl.a. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och

överlämnande mellan medlemsstaterana, som har genomförts i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Vid genomförandet av den lagstiftningen ansågs motsvarande skäl som nu är aktuella motivera en möjlighet att vägra överlämnande på de grunder som anges i skälen. Regeringen ser ingen anledning att göra en annan bedömning nu. I rambeslutet anges att en medlemsstat är skyldig att verkställa en annan medlemsstats frivårdspåföljd. Enligt regeringens mening ska denna skyldighet tolkas i ljuset av vad som anges i nu aktuella skäl.

Andra möjliga vägransgrunder som t.ex. avser principen om *ne bis in idem*, preskription, utevarodomar och personer som på grund av sin ålder inte kunnat lagföras i Sverige kan avse ett stort antal disparata situationer. Att rambeslutet medger en möjlighet att ställa upp en viss vägransgrund bör inte innebära att en sådan vägransgrund med automatik införs i det svenska regelverket. Ambitionen måste vara att skapa ett flexibelt, effektivt och rättssäkert system för överförande av icke frihetsberövande påföljder till Sverige, vilket gör att det torde finnas skäl att överväga hur vägransgrunderna ska utformas.

Med den utgångspunkten torde det vara rimligt att införa vägransgrunder när underlaget från den dömande staten är alltför ofullständigt eller formella förutsättningar i övrigt inte är uppfyllda. Detsamma torde gälla när så kort tid av påföljden kvarstår att det inte framstår som meningsfullt att flytta över verkställigheten. Om det inte finns materiella förutsättningar att verkställa domen, t.ex. på grund av immunitet, är det självklart att genom en vägransgrund skapa förutsättningar att kunna vägra verkställighet i landet.

Riksdagens ombudsmän anser att det vore olyckligt om Sverige avstod från att införa centrala vägransgrunder som principen om *ne bis in idem* och preskription, eftersom de återspeglar grundläggande och omistliga principer i en demokratisk rättsstat. Enligt regeringen är det, även om ambitionen är att medverka till ett flexibelt system, en självklar förutsättning att reglerna ska värna våra grundläggande rättsprinciper och konstitutionella bestämmelser. Rambeslutet ger också enligt regeringens bedömning utrymme för att skapa en balanserad genomförandereglering och att genom avslagsgrunder tillgodose bl.a. grundläggande regler och principer i den svenska rättsordningen. Vid genomförande av andra rambeslut på samma område har vägransgrunder baserade på t.ex. principen om *ne bis in idem* ansetts böra införas. Regeringen ser för närvarande inte någon anledning att göra en annan bedömning i aktuell genomförandereglering. Liksom när det gäller dubbel straffbarhet saknas dock anledning att redan nu ta slutlig ställning till vilka vägransgrunder som ska införas. Frågan bör övervägas vidare under det kommande lagstiftningsarbetet.

Ett system för övervakning

Om det föreligger förutsättningar för att erkänna en dom, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, och det inte föreligger någon grund för att vägra verkställighet av påföljden ska den verkställande staten utan dröjsmål vidta nödvändiga åtgärder för att föranstalta om

övervakning av den överförda påföljden. Det behövs alltså bestämmelser om hur övervakningen ska gå till när verkställighet av en påföljd överförs till Sverige.

De påföljder som kan komma i fråga att verkställa i Sverige är dels uppskjutna påföljder, där verkställigheten av ett utdömt fängelsestraff skjutits upp, dels villkorliga påföljder, där själva påförandet av en påföljd skjutits upp eller där vissa övervakningsåtgärder dömts ut i stället för ett fängelsestraff, samt alternativa påföljder, där vissa krav eller anvisningar utgör själva påföljden. Därutöver kan det vara fråga om villkorlig frigivning. Dessa påföljdstyper är i huvudsak en återspeglning av olika icke frihetsberövande påföljder i medlemsstaterna. De påföljder som Sverige blir skyldiga att verkställa kommer således att till form och innehåll variera betydligt. Gemensamt för samtliga de påföljder som är möjliga att överföra enligt rambeslutet är dock att den dömde är ålagd att följa vissa krav och anvisningar, så kallade övervakningsåtgärder, för att få verkställa påföljden utan frihetsberövande. Vad som krävs av Sverige som verkställande stat är följaktligen främst att tillhandahålla ett system för att övervaka efterlevnaden av dessa åtgärder.

Rambeslutet föreskriver att verkställigheten av en påföljd ska ske enligt lagen i den verkställande staten. Utgångspunkten är alltså att verkställighet av utländska frivårdspåföljder ska ske genom användande av de åtgärder som skulle ha använts om det hade varit fråga om att verkställa en svensk frivårdspåföljd. Detsamma gäller inom det nordiska samarbete som redan i dag tillämpas beträffande anordnande av övervakning av en frivårdspåföljd utdömd i en annan nordisk stat. Det ligger alltså nära till hands att tillämpa de bestämmelser i brottsbalken som reglerar verkställigheten av svenska frivårdspåföljder i så stor utsträckning som möjligt. Bestämmelser om under vilka omständigheter och i vilken utsträckning reglerna om verkställighet ska bli tillämpliga på utländska påföljder får därvid uppställas.

Den svenska regleringen om verkställighet av frivårdspåföljder är strukturerad utifrån de olika påföljderna. Varje påföljd har sina specifika regler för hur verkställigheten ska vara utformad. Vid utformningen av det regelverk som ska möjliggöra att svenska regler kan tillämpas på utländska påföljder bör utgångspunkten vara att verkställigheten av en påföljd som överförs enligt rambeslutet främst får sitt innehåll utifrån vilka särskilda övervakningsåtgärder som uppställts i domen, snarare än vilken påföljdstyp som utdömts, vilken många gånger kommer att vara en helt annan typ än den som Sverige använder sig av. Vilka följdbeslut som kan bli aktuella att fatta bör också ha inverkan på frågan om vilka verkställighetsregler som bör kunna tillämpas.

Övervakningens närmare innehåll

I enlighet med vad rambeslutet föreskriver måste varje medlemsstat kunna övervaka vissa föreskrifter, som är uppräknade i en lista i artikel 4. Den svenska reglering som genomför rambeslutet måste således innehålla bestämmelser för att kunna övervaka följande åtgärder som den dömde har ålagts att följa i den utländska domen:

- att till en angiven myndighet meddela byte av bostad eller arbetsplats,

- att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden,
- att inte lämna den verkställande statens territorium,
- att följa anvisningar beträffande beteende, bostadsort, utbildning, fritidssysselsättningar och förvärvsverksamhet,
- att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet,
- att undvika kontakt med vissa angivna personer,
- att undvika kontakt med vissa föremål, som har använts eller skulle kunna användas för att begå brott,
- att ekonomiskt kompensera för en skada vållad genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis om att denna skyldighet har iakttagits,
- att utföra samhällstjänst,
- att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten med ansvar för dömda personer samt
- att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.

Bland de uppräknade åtgärderna finns vissa som har en direkt motsvarighet i det svenska påföljdssystemet, såsom att utföra samhällstjänst. Andra åtgärder har visserligen inte någon direkt motsvarighet i svenska frivårdspåföljder men finns i någon form i svensk rätt, t.ex. besöksförbud. Ytterligare andra åtgärder, t.ex. anvisningar beträffande beteende, är av en mycket generell karaktär, varför det är svårt att förutse vilka specifika föreskrifter åtgärden kan avse. Det allmänna skötsamhetskrav som gäller för svenska frivårdspåföljder torde dock inkluderas i denna åtgärd. Några åtgärder är vidare, ur svensk synvinkel, av främmande slag, såsom föreskrifter om att undvika kontakt med vissa föremål.

Åtgärder med motsvarigheter i det svenska påföljdssystemet

En av de angivna övervakningsåtgärderna, att samarbeta med en övervakare, regleras i svensk rätt genom bestämmelserna om övervakning i samband med skyddstillsyn och villkorlig frigivning. I 28 kap. 5 § brottsbalken föreskrivs att en skyddstillsyn ska vara förenad med övervakning från dagen för domen och under ett år av prøvotiden, och i 6 § framgår att rätten i domen på skyddstillsyn ska förordna en övervakare. I 28 kap. 6 § brottsbalken görs vidare en hänvisning till vissa bestämmelser i 26 kap. brottsbalken, där det närmare regleras hur övervakningen ska bedrivas. Dessa bestämmelser gäller både vid verkställighet av en dom på skyddstillsyn och vid villkorlig frigivning. I 26 kap. 13 § brottsbalken föreskrivs således att den dömda ska hålla övervakaren underrättad om sin bostad, sin arbetsanställning och andra förhållanden av betydelse för övervakningen samt på kallelse inställa sig hos övervakaren och i övrigt enligt hans anvisningar upprätthålla förbindelse med honom. De i rambeslutet uppräknade övervakningsåtgärderna, om att till en angiven myndighet meddela byte av bostad eller arbetsplats samt att vid bestämda tidpunkter inställa sig hos en angiven myndighet, har därmed sina motsvarigheter i dessa bestämmelser i brottsbalken.

När det gäller övervakningsåtgärden avseende samhällstjänst finns bestämmelser som ger svensk domstol möjlighet att förena både villkorlig dom och skyddstillsyn med en föreskrift om samhällstjänst samt bestämmelser om hur en sådan föreskrift ska verkställas, 27 kap. 2a §

och 4 § andra stycket samt 28 kap. 2a och 5a §§ brottsbalken. Det finns även en möjlighet att döma den som är under 21 år till ungdomstjänst, som liksom samhällstjänst innebär ett åläggande om att utföra oavlönat arbete, 32 kap. 2 § brottsbalken.

Svensk domstol respektive övervakningsnämnd kan också meddela föreskrifter om att den dömda ska genomgå vad som i rambeslutet benämns terapeutisk behandling eller avvänjningskur. Sådana föreskrifter kan, som även *Kriminalvården* konstaterat, meddelas beträffande en person som döms till skyddstillsyn, 28 kap. 6 § och 26 kap. 15 § brottsbalken samt beträffande en villkorligt frigiven person, 26 kap. 15 § brottsbalken.

Även rambeslutets övervakningsåtgärd om att ekonomiskt kompensera för en skada vållad genom brottet har en motsvarighet i svenska bestämmelser. Rätten kan följaktligen, vid både villkorlig dom och skyddstillsyn, föreskriva att den dömda under prövotiden ska söka fullgöra skadeståndsskyldighet eller del därav på tid och sätt som anges i domen, 27 kap. 5 § första stycket, 28 kap. 6 § och 26 kap. 15 § tredje stycket brottsbalken. En övervakningsnämnd kan meddela en motsvarande föreskrift för en person som har villkorligt frigivits, 26 kap. 15 § tredje stycket brottsbalken.

De ovan redovisade svenska reglerna bör kunna göras tillämpliga även på utländska frivårdspåföljder för att ta om hand sådana övervakningsåtgärder som i enlighet med rambeslutet ska kunna verkställas i Sverige.

Åtgärder utan direkta motsvarigheter i påföljdssystemet

När det gäller övervakningsåtgärder om att undvika kontakt med vissa angivna personer samt att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden anser *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* att det kan diskuteras om det är lämpligt att tillåta sådana övervakningsåtgärder, eftersom åtgärderna är betydligt mer långtgående än vad som medges i svensk lagstiftning. Regeringen konstaterar att det visserligen saknas direkta motsvarigheter i det svenska påföljdssystemet, men att åtgärder av delvis samma innebörd finns på annat håll inom det svenska rättssystemet, i lagen om besöksförbud respektive lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

I enlighet med lagen (1988:688) om besöksförbud får åklagare meddela en person förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter den personen. Förbudet får meddelas om det finns risk för att personen kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera en annan person. Frågan om besöksförbud tas upp på begäran av den som tror sig vara under risk att bli utsatt för brott, förföljelse eller andra allvarliga trakasserier.

Enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang finns vidare bestämmelser om åklagares möjlighet att förbjuda en person att få tillträde till en inhägnad plats avsedd för idrottsutövning i samband med ett idrottsarrangemang. Frågan om tillträdesförbud tas upp på ansökan av den idrottsorganisation som har för avsikt att anordna idrottsarrangemanget eller av ett specialidrottsförbund för den aktuella idrotten.

I vilken utsträckning det är lämpligt att reglerna om besöksförbud respektive tillträdesförbud ger vägledning vid utformning av ett system för övervakning av en utländsk föreskrift som innebär att den dömde ska undvika kontakt med vissa angivna personer respektive inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden får övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Regeringen menar dock att det vore olyckligt om enbart den omständigheten att företeelserna inte är del av påföljdsregleringen i Sverige får stå i vägen för frågan om sådana åtgärder ska kunna verkställas som del av en utländsk påföljd. För att uppnå ett meningsfullt samarbete med andra stater krävs att det skapas bryggor mellan staternas olika rättssystem.

När det gäller övervakningsåtgärderna om att följa anvisningar beträffande beteende, bostadsort, utbildning, fritidssysselsättningar och förvärvsverksamhet finns i rambeslutet en exemplifiering av vilka anvisningar som dessa begrepp kan omfatta. En anvisning avseende beteende kan t.ex. utgöras av ett krav på att avstå från alkoholkonsumtion och en anvisning rörande bostadsort kan bestå i en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet. En anvisning avseende utbildning kan bestå i ett krav på att genomgå en kurs i trafiksäkerhet medan en anvisning om fritidssysselsättning kan bestå i en förpliktelse att sluta utöva en viss sport eller att avstå från att bevista vissa idrottsevenemang. När det gäller förvärvsverksamhet omfattas föreskrifter innebärande t.ex. en skyldighet att söka yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö. Däremot finns inte någon skyldighet för den verkställande staten att övervaka förbud mot att utöva en viss yrkesverksamhet.

I svensk rätt finns en möjlighet för rätten att meddela föreskrifter om vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning i en dom på skyddstillsyn, 28 kap. 6 § och 26 kap. 15 § första stycket brottsbalken. En övervakningsnämnd kan på motsvarande sätt meddela sådana föreskrifter för en person som villkorligt frigivits, 26 kap. 15 § första stycket brottsbalken. Dessa regler bör, på motsvarande sätt som anförts ovan, kunna tillämpas i förhållande till utländska frivårdspåföljder som innehåller föreskrifter om bostadsort, utbildning och förvärvsverksamhet.

Åtgärder utan motsvarigheter i gällande svensk rätt

Om arten eller varaktigheten av en övervakningsåtgärd inte överensstämmer med lagstiftningen i den verkställande staten finns enligt rambeslutet en möjlighet att anpassa övervakningsåtgärden i linje med vad som gäller i den verkställande staten för likvärdiga brott. Detsamma gäller längden på prövotiden.

Föreskrifter om beteende och fritidssysselsättningar saknar en direkt motsvarighet i svensk rätt även om ett allmänt skötsamhetskrav gäller för de svenska frivårdspåföljderna. När det gäller en föreskrift om fritidssysselsättning som innebär att den dömde måste avstå från att besöka vissa idrottsevenemang finns dock, som anförts ovan, reglerna om tillträdesförbud.

Även övervakningsåtgärder som går ut på att undvika kontakt med vissa föremål samt att inte lämna den verkställande statens territorium

saknar motsvarigheter i det svenska påföljdssystemet. Som *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har påpekat är det svårt att föreställa sig hur övervakning rent praktiskt ska kunna anordnas i dessa fall. Det blir en fråga för det kommande lagstiftningsarbetet att närmare överväga hur och i vilken omfattning de olika åtgärderna ska kunna övervakas i Sverige. Regeringen vill poängtera att ett antagande av rambeslutet är ett första steg i ett samarbete om verkställighet av icke frihetsberövande påföljder mellan EU:s medlemsstater. Med hänsyn till den möjlighet att anpassa övervakningsåtgärder till liknande åtgärder inom det egna rättssystemet finns dock en inbyggd flexibilitet i rambeslutet. I det fortsatta lagstiftningsarbetet kommer det att övervägas om en anpassningsmöjlighet ska införas i svensk rätt och hur en sådan möjlighet i så fall ska utformas. Med hänsyn till att det finns övervakningsåtgärder som saknar motsvarighet i det svenska påföljdssystemet menar regeringen att det tycks finnas ett tydligt behov av en sådan anpassningsmöjlighet.

Allmänt om följdbeslut

Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom med anledning av den påföljd han ådömts, eller om han begår nya brott under prøvotiden, måste den verkställande staten kunna vidta åtgärder med anledning därav och fatta beslut om förändringar av påföljden eller i de övervakningsåtgärder som påförts eller utgör själva påföljden. Även i fall där den dömde har skött sig kan det finnas anledning att göra förändringar i den närmare utformningen av påföljden på grund av ändrade förhållanden.

I enlighet med rambeslutet har den verkställande staten, som huvudregel, behörighet att fatta samtliga följdbeslut med anledning av en överförd påföljd eller verkställighet av villkorligt medgiven frihet. Reglerna gör ingen skillnad på om det är fråga om att den dömde rent allmänt inte efterlever åliggandena enligt domen eller om det är fråga om att den dömde begått ny brottslighet. De är vidare konstruerade utifrån att det ska kunna ske en upptrappning av åtgärder beroende på hur allvarlig misskötsamheten är.

Den verkställande statens behörighet omfattar beslut om förändring av prøvotidens längd och beslut om förändringar av de skyldigheter eller anvisningar den dömde ålagts i domen. Det kan t.ex. röra sig om en ändring av hur ofta personen i fråga ska anmäla sig hos övervakaren eller om att en föreskriven drogavvänjande behandling ska avslutas på grund av att den dömde inte längre har behov av den eller för att den inte längre kan erbjudas. Rambeslutet ställer upp ett krav på medlemsstaterna att kunna fatta sådana beslut beträffande överförda påföljder. Endast om den verkställande staten har åberopat en vägransgrund, men ändå tar på sig att föranstalta om övervakning av påföljden efter överenskommelse med den utfärdande staten, får staten underlåta att ta på sig ansvaret för att fatta sådana beslut.

Behörigheten omfattar vidare beslut om att upphäva en villkorlig frigivning, dvs. att villkorligt medgiven frihet helt eller delvis ska förklaras förverkad, eller att, när det gäller uppskjutna påföljder, upphäva beslutet om att skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet. Även beslut om att

påföra ett frihetsberövande straff omfattas av behörigheten beträffande alternativa påföljder och villkorliga påföljder.

Lagstiftningen i den verkställande staten ska tillämpas på samtliga följdbeslut som fattas där. Om den dömde misskött sig i sådan utsträckning att denne ska avtjäna ett fängelsestraff, t.ex. på grund av att beslutet om att skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet upphävts, tillämpas lagstiftningen i den verkställande staten även på verkställigheten av fängelsestraffet.

I svensk rätt finns, som redovisats i avsnitt 4 ovan, olika sätt att hantera behovet av att göra förändringar i utdömda frivårdspåföljder. Beträffande respektive påföljdsform finns en reglering för att hantera att den dömde rent allmänt inte iakttar vad som åligger honom eller henne enligt domen eller den villkorligt medgivna friheten. Därutöver finns en reglering, i 34 kap. brottsbalken (se avsnitt 4.5), avseende hanteringen av ny brottslighet under pågående verkställighet av en tidigare dom. Även denna reglering är strukturerad efter de olika påföljderna. De svenska reglerna har, liksom vad som föreskrivs i rambeslutet, en konstruktion som innebär att det finns möjlighet att trappa upp åtgärderna beroende på hur allvarlig misskötsamhet det är fråga om. Det sagda gäller oberoende av om det är fråga om att den dömde rent allmänt inte iakttar vad som åligger honom enligt domen eller om det är fråga om att den dömde begär ny brottslighet under pågående verkställighet.

Varning och smärre förändringar i påföljden

Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom har domstol respektive övervakningsnämnd i ett första läge möjlighet att besluta om varning, oavsett om misskötsamheten avser en villkorlig dom, en skyddstillsyn eller en villkorlig frigivning. Domstol respektive övervakningsnämnd kan vidare besluta om förändringar i de föreskrifter som meddelats en person som dömts till villkorlig dom eller skyddstillsyn samt besluta om förlängning av övervakningstidens längd beträffande de som står under övervakning. Detsamma gäller en villkorligt frigiven person som ställts under övervakning.

När det gäller ny brottslighet under verkställigheten av en tidigare dom, eller under löpande prövotid för villkorlig frigivning, finns i Sverige ett regelsystem i 34 kap. brottsbalken för att reglera de olika situationer som då kan uppstå. Domstol kan även i dessa fall i ett första läge besluta om varning respektive förändringar i de föreskrifter som meddelats en person som dömts till villkorlig dom eller skyddstillsyn, under förutsättning att den tidigare påföljden ska avse även det nya brottet eller att en särskild påföljd utdöms för det nya brottet, dvs. att möjligheten att undanröja påföljden inte används utan att påföljden får stå kvar. För den som dömts till skyddstillsyn får rätten, liksom vid allmän misskötsamhet, besluta om förlängning av övervakningstiden men även förlänga prövotiden. Även för den som dömts till villkorlig dom kan rätten förlänga prövotiden. Samma åtgärder kan vidtas beträffande den som begått ny brottslighet under löpande prövotid efter villkorlig frigivning. Vidare finns det möjlighet för rätten att skärpa en utdömd villkorlig dom eller skyddstillsyn genom att förena påföljden med böter eller

Följdbeslut vid allvarlig misskötsamhet

Om den dömden gjort sig skyldig till ett allvarligt åsidosättande av sina åligganden enligt en villkorlig dom eller en dom på skyddstillsyn, ungdomsvård eller ungdomstjänst får rätten vidare, på talan av åklagaren, undanröja påföljden och döma till annan påföljd för brottet. Om en villkorligt frigiven person allvarligt åsidosatt sina åligganden enligt reglerna för den villkorliga frigivningen får övervakningsnämnden förklara villkorligt medgiven frihet förverkad.

Om den som dömts till villkorlig dom eller skyddstillsyn begår ett nytt brott under verkställighet av den tidigare påföljden kan ett undanröjande av påföljden också aktualiseras. Om den som villkorligt frigivits från fängelse begår nytt brott under löpande prøvotid kan rätten förverka den villkorligt medgivna friheten i samband med att påföljd bestäms för den nya brottsligheten.

Som nämndes ovan har den verkställande staten som huvudregel behörighet att fatta samtliga följdbeslut. Rambeslutet medger dock en möjlighet att vägra fatta de mer ingripande följdbesluten, att besluta om att ett uppskjutet fängelsestraff ska verkställas eller att en villkorlig frigivning ska upphävas respektive besluta om att ett fängelsestraff ska påföras. Den verkställande staten måste då i förväg ha specificerat vissa kategorier av fall i vilka ansvaret för att fatta dessa beslut inte kommer att övertas, trots att ansvaret för övervakning av påföljden i övrigt kommer att övertas.

Förfaranden för att fatta följdbeslut

Rambeslutet innebär att det måste införas bestämmelser som gör det möjligt att fatta nödvändiga följdbeslut. Vilka sorts följdbeslut eventuellt misskötsamhet ska kunna leda till är, som *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* påpekat, inte helt lätt att ta ställning till när det gäller vissa typer av övervakningsåtgärder, t.ex. förpliktelser att sluta utöva en viss sport eller att undvika kontakt med vissa föremål. I det fortsatta lagstiftningsarbetet får det övervägas i vilken utsträckning den befintliga svenska regleringen, beträffande åtgärder som kan vidtas vid misskötsamhet respektive ny brottslighet, bör göras tillämplig vid verkställighet av utländska frivårdspåföljder som överförts till Sverige. I bedömningen bör beaktas att de mindre ingripande följdbesluten nära ansluter till de möjligheter att vidta åtgärder som redan finns i svensk rätt.

När det gäller den situationen att den dömden har förbrukat sin chans att få verkställa påföljden i frihet och fråga uppstår om att omvandla påföljden till ett fängelsestraff finns det en skillnad mellan vad bestämmelserna i rambeslutet förutsätter och hur frågan hanteras i svensk rätt. I Sverige kan domstol i ett sådant läge undanröja den tidigare påföljden och bestämma en ny påföljd. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har mot den bakgrunden framhållit vikten av att noga överväga vilka principer som bör läggas till grund för synen på misskötsamhet och åter-

fall samt påtalat behovet av någon form av kontroll av ändringar i påföljden för att undvika att återfall beaktas flera gånger. Regeringen instämmer i vikten av att det görs noggranna överväganden i detta hänseende. För att genomföra rambeslutet i den här delen torde krävas att det införs bestämmelser för hur motsvarande följdbeslut ska fattas när det gäller utländska påföljder, konstruerade utifrån vad som föreskrivs i artikel 14. Regeringen kan vidare konstatera att det inom EU pågår arbete med att anta ett rambeslut om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret. Enligt utkastet till rambeslut ska medlemsstaterna överföra uppgifter om fällande domar till den medlemsstat där den dömda personen är medborgare samt uppgifter om senare ändring eller strykning av uppgifter i kriminalregistret. Medborgarlandet kommer att bli skyldigt att lagra de överförda uppgifterna och vidta de ändringar och gallringar som görs av den dömande staten.

Ställning måste vidare tas till huruvida Sverige som verkställande stat bör lämna en förklaring om att den inte kommer att överta ansvaret för de mer ingripande följdbesluten i vissa kategorier av fall. Eftersom det i Sverige t.ex. inte finns någon påföljd som innebär att verkställigheten av ett fängelsestraff skjuts upp finns inte heller några bestämmelser för att hantera hur ett sådant uppskjutet straff ska sättas i kraft. Ett möjligt alternativ är att Sverige inte tar på sig ansvaret för följdbesluten beträffande sådana påföljder. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* har ifrågasatt lämpligheten i att Sverige tar på sig ansvar för de mest ingripande följdbesluten. Vid avgörande av frågan får, enligt regeringens mening, även beaktas att effektiviteten och flexibiliteten i systemet för överförande av verkställighet av frivårdspåföljder mellan EU-stater riskerar att gå förlorad om medlemsstater undviker att ta på sig fullt ansvar för verkställigheten. Frågan får dock övervägas närmare i det kommande lagstiftningsarbetet.

Upphörande av verkställigheten

Som anförts ovan angående överförande av påföljder från Sverige till andra stater, avsnitt 6.2, finns det situationer i vilka behörigheten att vidta övervakningsåtgärder och att fatta följdbeslut beträffande en överförd påföljd ska återgå till den utfärdande staten. Så är fallet om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten drar tillbaka sin begäran om att verkställigheten ska ske i den andra staten. Ett sådant återkallande måste dock göras innan den verkställande staten påbörjat några övervakningsåtgärder, varför återkallandet inte borde få några direkta konsekvenser för Sverige som verkställande stat.

Om en ny brottsutredning beträffande den dömda påbörjas i den utfärdande staten finns i rambeslutet vidare en möjlighet för den staten att begära att behörigheten att vidta övervakningsåtgärder och att fatta följdbeslut återförs dit. Den verkställande staten är i dessa fall dock inte skyldig att återföra behörigheten. Som redogjorts för ovan kan det i Sverige bli aktuellt att undanröja en tidigare påföljd om den dömda begått ny brottslighet under verkställigheten av den tidigare påföljden. Följaktligen vore det ur svensk synvinkel bra att ha möjlighet att återfå behörigheten för en påföljd som överförts från Sverige till en annan stat

om det blir aktuellt att ta ställning till en ny påföljd för den dömda. Detta är något som bör beaktas i ställningstagandet till om det bör skapas en möjlighet för andra stater att återfå verkställigheten över påföljder som överförts till Sverige. I det fortsatta lagstiftningsarbetet får bedömas hur den närmare utformningen av sådana regler i så fall bör se ut.

Om den dömda, under pågående verkställighet i Sverige, skulle försvinna från landet finns i rambeslutet en möjlighet att besluta om ett återförande av behörigheten till den utfärdande staten. Den utfärdande staten är i den situationen skyldig att återta behörigheten om den verkställande staten begär det. Den verkställande staten behöver dock inte begära att behörigheten ska återföras dessa fall. Det är en möjlighet och inte en skyldighet. Även här får det i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas i vilken utsträckning det finns behov av att införa en bestämmelse som möjliggör återförande i sådana situationer. Om den dömda har lämnat landet finns det dock skäl att tro att en fortsatt verkställighet i Sverige i regel blir praktiskt omöjlig att genomföra. Mycket talar därmed för att det bör finnas en möjlighet för de svenska myndigheterna att då återföra behörigheten till den stat som ursprungligen haft ansvar för påföljden, bl.a. för att den staten ska ha en möjlighet att begära att en annan medlemsstat övertar verkställigheten av påföljden.

Som anförts ovan finns det också i rambeslutet en möjlighet för den verkställande staten att, trots att en dom eller ett övervakningsbeslut erkänns, vägra fatta de mer ingripande följdbesluten. Om Sverige avser att lämna en förklaring med en sådan innebörd måste det införas bestämmelser om de närmare förutsättningarna för detta. Om så ska ske och i så fall hur sådana regler närmare ska utformas bör dock bedömas i ett sammanhang och därför anstå till det kommande lagstiftningsarbetet.

6.4 Behöriga myndigheter

Regeringens bedömning: Det krävs regler om vilken eller vilka svenska myndigheter som ska vara behöriga enligt bestämmelserna i rambeslutet, både i de fall Sverige är utfärdande stat och i de fall Sverige är verkställande stat.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar i huvudsak promemorians bedömning. *Åklagarmyndigheten*, som instämt i att behörig myndighet i första hand bör vara Kriminalvården, har framhållit att så få myndigheter som möjligt bör vara inblandade i förfarandena och att det är angeläget att åklagare inte tillförs ytterligare uppgifter som åklagare inte har idag, även om motsvarande uppgifter redan hanteras av åklagare. Även *Socialstyrelsen* har instämt i att Kriminalvården är bäst lämpad att vara behörig myndighet samt, för de fall beslut ska eller bör fattas av rättslig myndighet, förordat att sådan prövning ankommer på behörig tingsrätt. *Kriminalvårdsnämnden* har öppnat för möjligheten att några av de uppgifter som följer av rambeslutet kan fullgöras av Kriminalvårdsnämnden, men konstaterat att frågan får diskuteras och övervägas ytterligare i det kommande lagstiftningsarbetet.

Rambeslutet överlämnar åt medlemsstaterna att bestämma vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga för de uppgifter som pekas ut i rambeslutet. Rambeslutet uppställer inte något allmänt krav på att de behöriga myndigheterna ska vara rättsliga myndigheter, t.ex. åklagare eller domstol. Beslut om att påföra den dömda en frihetsberövande påföljd måste dock under alla förhållanden fattas av en rättslig myndighet. Sådana beslut, samt beslut om att verkställa ett uppskjutet fängelsestraff och att upphäva villkorlig frigivning, ska också på begäran kunna prövas av domstol eller ett domstolsliknande organ. Om en medlemsstat beträffande andra uppgifter utser myndigheter som inte är rättsliga krävs att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med landets nationella lagstiftning och förfaranden.

Det bör införas regler om vilken eller vilka svenska myndigheter som ska vara behöriga enligt bestämmelserna i rambeslutet både när Sverige är utfärdande stat och när Sverige är verkställande stat.

Behöriga myndigheter när Sverige är utfärdande stat

Av rambeslutet framgår att en behörig myndighet i den utfärdande staten har till uppgift att besluta om översändande av domen till den verkställande staten och att i vissa fall besluta om att återta begäran om verkställighet. Vidare ska en behörig myndighet i den utfärdande staten fatta beslut om förändringar i påföljden i de fall den verkställande staten inte har tagit på sig fullt ansvar för att göra det. En behörig myndighet i den utfärdande staten ska också vara ansvarig för att informera den verkställande staten om omständigheter som skulle kunna föranleda beslut om förändringar i påföljden i den verkställande staten samt att informera om beslut som har tagits i den utfärdande staten. En behörig myndighet i den utfärdande staten ska slutligen ha behörighet att bevilja amnesti och nåd samt att fatta beslut om omprövning av den dom som ligger till grund för den utdömda påföljden.

Enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, för vilken redogjorts i avsnitt 5.1.2, ska en fråga om att verkställa svensk dom i främmande stat tas upp av Kriminalvården. Med hänsyn till att rambeslutet reglerar hur påföljder ska överföras mellan stater är det rimligt att även uppmärksamma det system av regler som gäller för överföranden av andra sorters påföljder. Härvid är det främst reglerna beträffande frihetsberövande påföljder som är av intresse. Enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) är det Kriminalvården eller Socialstyrelsen som beslutar om en frihetsberövande påföljd får verkställas utomlands när det finns stöd i en internationell överenskommelse. Enligt nordiska verkställighetslagen är det Kriminalvården som fattar beslut om överförande av fängelsedomar från Sverige. En framställning om överflyttning av övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn görs av övervakningsnämnden. Detsamma gäller överflyttning av övervakning av den som villkorligt frigivits i Sverige.

Det är naturligt att i det fortsatta lagstiftningsarbetet i första hand låta nuvarande reglering tjäna som utgångspunkt för bedömningen av vilken

eller vilka myndigheter som ska utses till behörig myndighet enligt rambeslutet när Sverige är utfärdande stat. Med hänsyn till att kriminalvård i frihet normalt bedrivs under ledning av Kriminalvården är det mycket som talar för att Kriminalvården bör ges huvudansvaret som behörig myndighet, vilket både *Åklagarmyndigheten* och *Socialstyrelsen* instämt i. Det får antas att Kriminalvården är den myndighet som har bäst förutsättningar att bedöma när ett överförande av en svensk frivårdspåföljd bör ske. Även uppgiften att hålla den verkställande staten underrättad om omständigheter av betydelse för verkställighet av påföljden skulle då kunna ligga på Kriminalvården.

När den verkställande staten har lämnat en förklaring om att den inte avser att fatta de mer ingripande följdbesluten för vissa svenska påföljder krävs att en svensk myndighet har behörighet att fatta sådana beslut beträffande påföljder som i övrigt verkställs i en annan stat. Det kan röra sig om beslut att förverka villkorligt medgiven frihet och att påföra fängelsestraff, vilket innebär att en påföljdsbestämning måste göras när påföljderna inte har något angivet fängelsestraff i domen. I det senare fallet kräver rambeslutets bestämmelser att beslutet fattas av en rättslig myndighet. *Socialstyrelsen* har förordat att regelverket byggs upp på ett liknande sätt som gjorts i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder dvs. att sådan prövning ankommer på behörig tingsrätt. Regeringen kan instämma i att det finns skäl som talar för en sådan lösning. Även mot bakgrund av att en del av besluten kan kräva svåra straffrättsliga bedömningar finns skäl att överväga att låta domstol eller ett domstolsliknande organ handlägga frågorna. Frågan bör dock analyseras grundligt i det kommande lagstiftningsarbetet.

Behöriga myndigheter när Sverige är verkställande stat

I den verkställande staten ska en behörig myndighet besluta om erkännande av överförda domar och övervakningsbeslut och besluta om en eventuell anpassning av påföljden. En behörig myndighet i den verkställande staten ska vidare föranstalta om övervakning av de övervakningsåtgärder som den dömde ålagts att följa och fatta beslut om förändringar i påföljden. Det åligger vidare en behörig myndighet i den verkställande staten att hålla den utfärdande staten underrättad om eventuella beslut tagna i den verkställande staten och om förhållanden som, för det fall det är den utfärdande staten som har behörighet att fatta besluten, skulle kunna föranleda sådana beslut.

Enligt lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet är det Kriminalvården som handlägger begränsad verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige. Enligt lagen är det brottsbalkens regler om villkorlig frigivning som ska tillämpas på denna begränsade verkställighet. Övervakningsnämnden beslutar om övervakningstiden ska upphöra eller om den dömde på nytt ska ställas under övervakning. Om den dömde allvarligt åsidosatt sina åligganden enligt domen på så sätt att en åtgärd är påkallad ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om detta.

Enligt nordiska verkställighetslagen är det Kriminalvården som handhar övervakning av utländsk dom i Sverige och förordnar övervakare. Föreskrifter som ålagts den dömde i anslutning till domen ska tillämpas om inte övervakningsnämnden förordnar annat. Detsamma gäller den som villkorligt frigivits i annan stat. Även när det gäller överförande av fängelsedomar till Sverige är det Kriminalvården som fattar besluten.

Även när det gäller frågan om behöriga myndigheter när Sverige är verkställande stat är det naturligt att i det fortsatta lagstiftningsarbetet låta den reglering som redan finns tjäna som utgångspunkt för bedömningen. Senare års utveckling på området för straffrättsligt samarbete inom EU har gått mot en decentralisering av beslutsfattande. Beslut som tidigare fattades av regeringen fattas nu i allt större utsträckning av myndigheter. På så vis flyttas beslutsrätten närmare den verksamhet som besluten rör. Utgångspunkten, att myndigheter i direktkontakt med andra länders myndigheter ska handlägga ärenden, bör således även gälla för genomförandet av detta rambeslut.

Även när Sverige är verkställande stat ter det sig naturligt att utse Kriminalvården som den huvudansvariga myndigheten för att handlägga verkställigheten, dvs. att fatta beslut om erkännande av en utländsk dom samt att föranstalta om övervakning av påföljden. Även ansvaret för att hålla den verkställande staten underrättad om omständigheter av betydelse för verkställighet av påföljden torde, såsom anförts ovan beträffande situationen där Sverige är utfärdande stat, kunna ligga på Kriminalvården.

Åklagarmyndigheten anser att så få myndigheter som möjligt bör vara inblandade i förfarandena och framhåller att det inte är säkert att det skulle vara ändamålsenligt att åklagare medverkar i åtgärder beträffande utländska påföljder bara för att åklagare idag har motsvarande uppgifter i ett svenskt förfarande, t.ex. när det gäller meddelande av besöks- och tillträdesförbud. Regeringen instämmer i att det är angeläget att skapa ett effektivt system med så få myndigheter som möjligt. Det är viktigt att det skapas ett förfarande som är effektivt och flexibelt. I det fortsatta lagstiftningsarbetet får ställning tas till dessa frågor.

När det gäller frågan om att påföra den dömde ett fängelsestraff kräver rambeslutets bestämmelser att sådana beslut fattas av en rättslig myndighet. Som anförts ovan innebär beslut om att påföra fängelsestraff att en påföljdsbestämning måste göras beträffande villkorliga påföljder och de alternativa påföljder som inte har något angivet fängelsestraff i domen. Även mot bakgrund av den svenska ordningen för hanteringen av allvarliga åsidosättanden av åligganden enligt domen finns skäl att överväga att lägga en sådan uppgift på domstol eller annat domstolsliknande organ. Detsamma gäller beslut om att förverka villkorligt medgiven frihet.

6.5 Förfaranderegler

Regeringens bedömning: Det krävs regler beträffande förfarandet för att överföra påföljder till andra stater respektive att erkänna och övervaka påföljder som ska verkställas i Sverige.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar i huvudsak promemorians bedömning. *Hovrätten för Övre Norrland* har framhållit att det behövs ett effektivt och troligtvis schabloniserat system för förfrågningar beträffande verkställighet av frivårdspåföljder medlemsstaterna emellan för att inte personutredningarna ska fördröja handläggningstiderna i brottmål. Intentionerna i rambeslutet kan då riskera att inte förverkligas. Även *Kriminalvården* har pekat på behovet av tydliga rättsliga förutsättningar för samarbetet mellan länderna på personutredningsstadiet för att skapa ett gott underlag i frågan om påföljdsval, särskilt vad avser den enskildes personliga förhållanden. Kriminalvården gör bedömningen att det för närvarande saknas möjligheter att göra en fullständig personutredning när den misstänkte bor eller uppehåller sig utanför Sverige.

Skälen för regeringens bedömning

Rambeslutet innehåller få regler som tar sikte på förfarandet. I stor utsträckning överläts åt medlemsstaterna att reglera sådana frågor på det sätt som är lämpligast enligt varje lands nationella system. Av den nya regleringen bör framgå vilka förfaranderegler som ska tillämpas när Sverige är utfärdande stat respektive när Sverige är verkställande stat. Det kommer inte att vara tillräckligt att i detta hänseende enbart reglera de frågor som rambeslutet behandlar, t.ex. samråd mellan de behöriga myndigheterna eller tidsfrister. För att få ett heltäckande och fungerande system kommer det även att behövas bestämmelser om förfarandet utöver vad som behandlas i rambeslutet. Eftersom rambeslutet introducerar ett nytt och från tidigare ordningar fristående system för att hantera överföranden av icke frihetsberövande påföljder – som dessutom begränsas till EU:s medlemsstater – krävs att den nya regleringen är särskilt anpassad till rambeslutets bestämmelser. I den mån det finns ledning att hämta i nuvarande reglering, bl.a. i internationella verkställighetslagen, bör så naturligtvis ske. Samtidigt innehåller den nuvarande regleringen få regler av mer allmän karaktär. Reglerna tar i allmänhet sikte på de specifika förutsättningarna för överförande enligt olika överenskommelser.

Förfaranderegler som utfärdande stat

Vid översändande av en dom, och i förekommande fall, ett övervakningsbeslut, till den verkställande staten ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten fylla i ett särskilt intyg med uppgifter om den påföljd som överförs och om den person som ska verkställa påföljden. Intyget, som ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten och översatt till ett språk som godtas i den verkställande staten, ska översändas till den behöriga myndigheten i den verkställande staten.

När det gäller förfarandet när Sverige är utfärdande stat kan det konstateras att det behövs bestämmelser i bl.a. följande avseenden:

- frågan om vart och på vilket sätt en svensk dom och intyget ska skickas till en annan stat för erkännande och verkställighet,

- frågan om svenska myndigheters skyldighet att i vissa fall underrätta, informera och samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten, och
- frågan om förfarandet för att fatta vissa typer av följdbeslut, för det fall den verkställande staten inte har tagit på sig fullt ansvar för den överförda påföljden.

För att en svensk domstol vid påföljdsbestämningen ska ha tillräckligt underlag för att kunna förutsäga om en utdömd frivårdspåföljd kommer att bli föremål för verkställighet i den dömdes hemland krävs, som anförts i avsnitt 6.2, att den handläggande myndigheten på ett tidigt stadium inleder en utredning om förutsättningarna för ett överförande av verkställigheten och att myndigheten upprättar kontakt med myndigheterna i den verkställande staten för det ändamålet. Regler därom krävs alltså.

Kriminalvården har betonat vikten av ett gott underlag i påföljdsfrågan när det gäller den enskildes personliga förhållanden och efterlyst tydliga rättsliga förutsättningar för samarbetet mellan länderna. Även *Hovrätten för Övre Norrland* har efterlyst en konkretisering i hur förfrågningar beträffande verkställighet av frivårdspåföljder ska handläggas mellan myndigheterna i olika stater.

Regeringen instämmer i vikten av väl fungerande kontakter med myndigheter i andra stater när den misstänkte inte har sin hemvist i Sverige och att tydliga rättsliga förutsättningar därför måste utarbetas för de svenska myndigheternas arbete. Rambeslutet reglerar också denna fråga genom artikel 15, där det framgår att myndigheter i olika stater får samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av rambeslutet. I det kommande lagstiftningsarbetet får frågan om den svenska regleringen om särskild personutredning i brottmål behöver ändras till följd av genomförandet av rambeslutet utredas vidare. Hur andra staters myndigheter ska bidra med underlag vid samarbete med myndigheter i andra stater får dock fastställas i dessa länder. Eftersom rambeslutet bara är ett första steg i ett samarbete beträffande verkställighet av frivårdspåföljder mellan EU:s medlemsstater får ett antagande av det ses som en utgångspunkt för den fortsatta utvecklingen av samarbetet kring verkställighet av icke frihetsberövande påföljder. Förändringar till följd av eventuella brister kommer att övervägas i samband med den utvärdering kommissionen senare kommer att genomföra.

Enligt regeringens mening är det inte bara de rättsliga förutsättningarna som avgör hur framgångsrikt samarbetet mellan myndigheterna blir. Ett praktiskt tillämpbart system bygger också på att myndigheternas erfarenhet och organisation underlättar ett sådant arbete och att kontaktytor skapas mellan myndigheter i olika stater.

Rambeslutet väcker också frågor om behovet av att införa regler om offentligt biträde och om möjlighet att begära omprövning eller överprövning av ett beslut om överförande från Sverige. Förfarandereglerna bör i viss utsträckning kunna regleras genom bestämmelser i förordning.

Förfaranderegler som verkställande stat

Av den nya regleringen bör även framgå vilka förfaranderegler som ska tillämpas när Sverige är verkställande stat. Vid mottagande av en över-

förd påföljd ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten fatta beslut om att erkänna domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, och utan dröjsmål vidta alla nödvändiga åtgärder för att övervaka efterlevnaden av påföljden. Beslutet ska fattas så snart som möjligt och absolut senast inom 60 dagar från mottagandet av intyget. Vid verkställighet av påföljden ska den behöriga myndigheten också fatta de följdbeslut som kan krävas för efterlevnaden av påföljden.

När det gäller förfarandet när Sverige är verkställande stat kan det konstateras att det behövs bestämmelser i bl.a. följande avseenden:

- frågan om vilket eller vilka språk som intyget kan vara skrivet på eller översatt till,
- frågan om regler för anpassning av en utländsk påföljd,
- frågan om tidsfrister för att fatta beslut om erkännande och övervakning av påföljden,
- frågan om förfarandet för att fatta nödvändiga följdbeslut, och
- frågan om skyldigheten enligt rambeslutet för svenska myndigheter att i vissa fall underrätta, informera och samråda med den behöriga myndigheten i den andra staten.

Även i detta sammanhang bör det övervägas om det behövs regler om offentligt biträde och om möjlighet att begära omprövning eller överprövning av ett beslut om överförande till Sverige. Regleringen torde i allt väsentligt införas genom lag, men vissa frågor torde komma att regleras i förordning.

6.6 Ikraftträdande m.m.

Rambeslutet träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning. När rambeslutet börjar tillämpas är utgångspunkten att det ska ersätta nuvarande samarbetsinstrument om överförande mellan EU:s medlemsstater. Medlemsstaterna ska senast tre år efter ikraftträdandet av rambeslutet ha vidtagit alla åtgärder som är nödvändiga för att genomföra rambeslutet. Medlemsstaterna får dock fortsätta att tillämpa, samt ingå nya, bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser i den mån dessa fördjupar eller vidgar rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av frivårdspåföljder.

Med undantag från samarbetet mellan de nordiska staterna är det enda internationella rättsliga instrument som för närvarande är tillämpligt på gränsöverskridande samarbete kring övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen Europarådets konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer från 1964. Konventionen har i svensk rätt genomförts genom lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet. Lagen har dock, såvitt är känt, inte kommit att tillämpas. Behovet av att införa övergångsbestämmelser för att reglera övergången från den nuvarande regleringen till den lagstiftning som genomför rambeslutet får därför anses begränsat.

7 Antagande av rambeslutet och svenska förklaringar till rambeslutet

Prop. 2008/09:19

7.1 Antagande av rambeslutet

Regeringens förslag: Sverige godkänner rambeslutet om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända emot det. *Åklagarmyndigheten*, *Kriminalvården* och *Socialstyrelsen* har framhållit att den nya samarbetsformen är angelägen och positiv. *Kriminalvården* har därutöver framhävt att möjligheterna till överflyttning kan ge frivårdspåföljder större tyngd så att de i större utsträckning kan ersätta frihetsberövande påföljder. Kriminalvården befarar att de alternativa påföljderna inte kommer att dömas ut i önskvärd utsträckning, varför det är viktigt att verkställigheten av påföljder utdömda i ett annat land sker på ett sätt som uppfattas som trovärdigt i det landet samt att snabba reaktioner kan åstadkommas vid misskötsamhet. Ett fullständigt övertagande av verkställigheten och följdbesluten är därför att förorda. Överflyttningmöjligheterna påskyndar och underlättar förhoppningsvis en harmonisering av icke frihetsberövande påföljder och bidrar till en utveckling av alternativen till fängelse. Kriminalvården har också pekat på behovet av att reglera motsvarande frågor om samarbete med de nordiska länder som inte är medlemmar i EU. *Advokatsamfundet* har uttryckt kritik mot den typ av lagstiftningsprocess som tillämpas när det gäller antagande av rambeslut och anført att den varken är rättsäker eller utgör en god och tillfyllest lagstiftningsberedning.

Skälen för regeringens förslag

En principöverenskommelse har nåtts mellan EU:s medlemsstater om innehållet i rambeslutet. Rambeslutet syftar till att tillhandahålla ett system för att överföra verkställighet av icke frihetsberövande påföljder till de stater där de dömda har sin hemvist och därmed underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga frivårdspåföljder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten. Rambeslutet syftar också till att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning och är enligt artikel 34.2 i Fördraget om Europeiska unionen bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Genomförandet av rambeslutet i Sverige bedöms kräva lagändringar (se avsnitt 6). Det krävs därför enligt 10 kap. 2 § regeringsformen riksdagens godkännande innan Sverige kan rösta för ett antagande av rambeslutet i ministerrådet. Sverige har avgett en konstitutionell förklaring till rambeslutet med den innebörden.

Enligt 10 kap. 2 § fjärde stycket regeringsformen kan riksdagen godkänna rambeslutet trots att det ännu inte föreligger i slutligt skick.

Inom EU har det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna kontinuerligt utvecklats. Den fria rörligheten, som är en av unionens grundpelare, medför att personer lätt kan röra sig mellan olika EU-stater. I takt med den ökade rörligheten mellan dessa stater, ökar också den gränsöverskridande brottsligheten och unionens invånare begår i större utsträckning brott i EU-stater som inte är deras hemländer. Många av de rättsakter som förhandlats fram inom EU, t.ex. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna och rambeslutet om verkställighet i europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial, har till syfte att bekämpa allvarlig och gränsöverskridande brottslighet. Lika viktigt som att det inom EU finns effektiva samarbetsformer för brottsbekämpning är att det finns ett väl fungerande system för erkännande och verkställighet av påföljder. Ett rambeslut om bötesstraff har redan antagits, vilket möjliggör att bötesstraff kan drivas in i ett annat EU-land än domslandet, t.ex. om en bötfälld person flyttar från domslandet eller har egendom i en annan medlemsstat än domslandet. I samma syfte har det antagits ett rambeslut om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.

Även rambeslutet om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder syftar till att säkerställa att verkställighet av en påföljd kommer till stånd samt att verkställigheten äger rum där det är lämpligast. Så som utvecklas längre fram i detta avsnitt ger rambeslutet enligt regeringens bedömning bättre förutsättningar för en human och ändamålsenlig kriminalvård, där dömda avtjänar påföljder i den miljö som ger dem de bästa möjligheterna till återanpassning. Rambeslutet skapar också bättre möjligheter att öka enhetligheten i rättstillämpningen så att den dömdes hemvist inte ska styra valet mellan en frihetsberövande eller icke frihetsberövande påföljd, vilket även *Kriminalvården* konstaterat.

Kriminalvården har vidare påtalat vikten av att verkställighet av påföljder utdömda i ett annat land sker på ett sätt som uppfattas som trovärdigt i det landet, med snabba reaktioner vid misskötsamhet, och därför förordat att medlemsstaterna eftersträvar att överta verkställigheten i sin helhet. Regeringen delar *Kriminalvårdens* synpunkt och konstaterar att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet får utredas vidare hur verkställigheten ska utformas och i vilken utsträckning ansvar för följdbeslut ska övertas. Även frågan om behovet av ett koordinerande och samordnande organ får då ses över.

Ett väl fungerande system för verkställighet och erkännande av icke frihetsberövande påföljder inom EU kompletterar samarbetet på lagföringsstadiet och bidrar på så sätt till att effektivisera brottsbekämpningen inom EU. *Kriminalvården* har pekat på behovet av att reglera motsvarande frågor om samarbete med de nordiska länder som inte är medlemmar i EU och framhävt behovet av en översyn av den nordiska verkställighetslagen för att uppnå harmoni med det europarättsliga regelverket. Regeringen vill i det sammanhanget upplysa om att det pågår dis-

Sverige bör anta rambeslutet

Det övergripande syftet med rambeslutet är att skapa bättre förutsättningar för dömda personers sociala återanpassning. Ett rimligt antagande är att förutsättningarna för en god återanpassning i allmänhet ökar om den dömden får avtjäna påföljden i det land till vilket han eller hon har sin starkaste anknytning genom bl.a. hemvist, familj och språk och där den dömden avser att leva efter det att påföljden till fullo verkställts. Det kan vidare antas att förutsättningarna för återanpassningen är bäst om överförandet av verkställigheten kommer till stånd i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt.

En reglering som möjliggör verkställighet av svenska frivårdspåföljder i andra EU-stater skulle innebära att svenska domstolar vid påföljdsbestämningen i större utsträckning än idag skulle kunna förutse om en icke frihetsberövande påföljd avseende en utomlands boende person kommer att bli verkställd. En följd av en sådan förutsägbarhet borde vara att utrymmet för domstolarna att välja en lindrigare påföljd än fängelse blir större. Enhetligheten i rättstillämpningen kan förväntas öka och den dömdes hemvist minskar i betydelse vid påföljdsvalet. Konsekvensen av detta torde också bli att färre fängelsestraff kommer dömas ut och fordra verkställighet i Sverige samtidigt som fler verkställigheter av påföljder kan överflyttas till andra stater, där de dömda har hemvist.

Rambeslutet utgör ett led i en utveckling av det straffrättsliga samarbetet inom EU. Ett utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder har utarbetats i syfte att effektivisera samarbetet kring överförande av frihetsberövande påföljder mellan EU:s medlemsstater. Även om det finns en europarådskonvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer finns det idag inte något i praktiken fungerande internationellt straffrättsligt samarbete kring övervakningsåtgärder mellan EU:s medlemsstater. Konventionen har ratificerats av ett fåtal av EU-staterna och har i praktiken tillämpats i ytterst få fall. Det finns följaktligen ett behov av att utveckla samarbetet i fråga om överförande av verkställighet av frivårdspåföljder mellan medlemsstaterna. En sådan utveckling är ett naturligt steg i arbetet med att förverkliga de handlingsplaner som under senare år styrt inriktningen på arbetet med att ta fram och utveckla instrument inom ramen för EU:s straffrättsliga samarbete.

I det aktuella rambeslutet kommer principen om ömsesidigt erkännande tydligt till uttryck. Brottmålsdomar ska erkännas och verkställas och de överväganden som gjorts och beslut som fattats i den utfärdande staten ska godtas och ges effekt i verkställighetslandet. Detta är en viktig utveckling i samarbetet om erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden inom EU och som Sverige här och i många andra sammanhang har ställt sig bakom.

Som en konsekvens av den ökade rörligheten inom EU ökar också behovet av att överföra verkställighet av påföljder mellan medlems-

staterna. För att det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna ska bli effektivt bör samarbetet omfatta hela rättskedjan, från förundersökningsstadiet till verkställighetsstadiet. Rambeslutet kompletterar den del av det straffrättsliga samarbetet som direkt är inriktat på brottsutredning och brottsbekämpning. Ett antagande av rambeslutet innebär för svenskt vidkommande ett åtagande att Sverige i vissa fall på begäran av en annan EU-stat ska erkänna och verkställa en icke frihetsberövande påföljd som meddelats i den andra staten. För svensk del kommer dock rambeslutet av allt att döma att få sin största betydelse för möjligheten att överföra verkställighet av påföljder från Sverige till andra länder, eftersom det är vanligare att personer boende i andra medlemsstater döms för brott i Sverige än att personer boende i Sverige döms i andra medlemsstater.

Eftersom rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och samtliga EU:s medlemsstater är anslutna till instrumentet har rambeslutet bättre förutsättningar än europarådskonventionen att bli ett effektivt instrument. Med rambeslutet ges därför en möjlighet att överföra verkställighet i fler fall än i dag. Mot den bakgrund som nu har lämnats bör Sverige godkänna rambeslutet.

Något förslag till lagstiftning varken kan eller bör lämnas nu

Ett genomförande av rambeslutet föranleder behov av förändringar i svensk rätt. En analys av lagstiftningsbehovet och utgångspunkterna för de överväganden som bör göras har redovisats i avsnitt 6. Av redogörelsen framgår att ett nytt system för överförande av icke frihetsberövande påföljder behöver införas i svensk rätt. Detta ställer krav på införande av en separat reglering, fristående från nu gällande svenska regler, med ett heltäckande system för såväl överförande av svenska påföljder till andra stater som verkställighet av utländska påföljder i Sverige. Behovet av ny lagstiftning för att genomföra rambeslutet i svensk lag förutses alltså vara omfattande. Det kan förutsättas att lagstiftningsarbetet i vissa delar är komplicerat och kräver noggranna analyser och överväganden. Den slutliga bedömningen av hur regleringen bör utformas sker därför lämpligast i samband med det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Det vore givetvis att föredra att riksdagen fick möjlighet att ta ställning till såväl frågan om att anta rambeslutet som erforderliga lagändringar vid ett och samma tillfälle, vilket också *Sveriges advokatsamfund* har påtalat. Det finns dock en politisk överenskommelse mellan medlemsstaterna om innehållet i rambeslutet, vilken för svensk del har föregåtts av sedvanligt samråd med riksdagen, och det är önskvärt att rambeslutet kan antas inom en snar framtid. Utarbetande och beredning av förslag till lagändringar är en tidskrävande process. Om lagförslag tas fram redan före antagandet av ett rambeslut kan Sverige, till skillnad från övriga medlemsstater, inte utnyttja den genomförandetid och de möjligheter att samverka med de andra staterna som annars finns. En konsekvens av detta vore att införandet av en gemensam ordning för överförande av icke frihetsberövande påföljder inom EU fördröjs avsevärt och därmed även den förbättring av det straffrättsliga samarbetet som samarbetsformen förväntas medföra, inte minst för svenskt vidkommande.

Av nu angivna skäl bör Sverige medverka till att rambeslutet snarast kan antas. Det finns därmed också anledning att lägga fram en proposition till riksdagen om godkännande av rambeslutet utan att regeringen samtidigt lägger fram förslag till de lagändringar som genomförandet av rambeslutet påkallar. Förslag till lagstiftning bör föregås av ytterligare övervägande av de frågeställningar som har redovisats i avsnitt 6 och bygga på ett sedvanligt beredningsunderlag.

På förslag av regeringen har riksdagen vid ett flertal tillfällen godkänt utkast till rambeslut. De aktuella propositionerna har då innehållit en analys av det lagstiftningsbehov som bedöms följa av ett framtida genomförande av rambeslutet och dessutom redovisat den förväntade huvudsakliga inriktningen av sådana lagändringar. Efter antagandet har regeringen sedan återkommit till riksdagen med förslag till lagändringar. Skälet till det beskrivna förfaringssättet har i samtliga fall varit att regeringen inte velat fördröja rambeslutets antagande. I anslutning till behandlingen av propositionerna har riksdagen också regelmässigt uttalat att ett sådant avvaktande med lagstiftningsåtgärder inte bör ske annat än när det är påkallat av de tidsramar som gäller för EU:s antagande av rambeslutet (se t.ex. bet. 1999/2000:JuU20 s. 6). Med hänsyn till det anförda och för att undvika att genomförandet av rambeslutet försenas flera år föreslås inte nu någon ny lagstiftning. Förslag till lagstiftning kommer att läggas fram vid ett senare tillfälle.

7.2 Svenska förklaringar till rambeslutet

Regeringens förslag: Vid antagande av rambeslutet ska Sverige lämna en underrättelse om avsikten att fortsätta tillämpa det nordiska samarbetet om överförande av icke frihetsberövande påföljder i den utsträckning samarbetet fördjupar eller vidgar målen för rambeslutet och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet.

Regeringens bedömning: Inga andra förklaringar bör lämnas i samband med att rambeslutet antas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser, med undantag för *Riksdagens ombudsmän*, har tillstyrkt ställningstagandena eller inte haft något att invända mot dem. *Riksdagens ombudsmän* anser att Sverige bör avge en förklaring enligt artikel 10.4.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Medlemsstaterna ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga att agera enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande respektive verkställande stat samt lämna en förklaring angående de villkor under vilka deras behöriga myndigheter får samtycka till att ta emot en påföljd trots att det inte föreligger någon skyldighet enligt rambeslutet. Medlemsstaterna ska vidare meddela

rådets generalsekretariat vilka övervakningsåtgärder och alternativa påföljder, utöver dem som anges i artikel 4.1, som de är beredda att övervaka. Genom en förklaring till rådets generalsekretariat får medlemsstaterna vidare ange att de kommer att låta erkännande och övervakning villkoras av krav på dubbel straffbarhet, även såvitt avser de så kallade listbrotten i artikel 10.1. Medlemsstaterna får också lämna en förklaring av innebörd att de i egenskap av verkställande stat kommer att vägra överta ansvaret för att fatta de mer ingripande följdbesluten i vissa specificerade kategorier av fall.

Medlemsstaterna ska också, i tillämpliga fall, underrätta rådet och kommissionen om fortsatt tillämpning av andra avtal och överenskommelser respektive ingående av nya avtal och överenskommelser. Därutöver får medlemsstaterna deponera en förklaring hos generalsekretariatet angående de språk ett intyg får vara skrivet på.

Behöriga myndigheter

Medlemsstaterna ska, enligt artikel 3.1, underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga som utfärdande respektive verkställande myndighet. Någon tidpunkt är inte angiven för underrättelsen. Myndighetsfrågorna kommer att bedömas i det kommande lagstiftningsarbetet. Underrättelsen bör därför anstå till genomförandet av rambeslutet.

Förklaring avseende övervakningsåtgärder och alternativa påföljder

Utöver de övervakningsåtgärder som finns med på listan över åtgärder, som staterna enligt artikel 4.1 måste kunna övervaka, kan en medlemsstat ta på sig att övervaka även andra övervakningsåtgärder. Något krav på att kunna övervaka fler åtgärder än de som räknas upp i listan finns inte. Varje medlemsstat ska dock enligt artikel 4.2 meddela rådets generalsekretariat vilka ytterligare övervakningsåtgärder som den är beredd att övervaka. Ett sådant meddelande behöver inte lämnas förrän vid införlivandet av rambeslutet. Även denna fråga kan följaktligen anstå till det kommande lagstiftningsarbetet.

Villkor för samtycke till överförande utanför det tvingande tillämpningsområdet

Rambeslutet ger möjlighet att överföra påföljder även i andra fall än när den dömde har sin hemvist i den verkställande staten, t.ex. om den dömde vill flytta till staten på grund av ett anställningsförhållande, en utbildning eller om denne har en familjemedlem där. I dessa fall finns det dock inget krav på den verkställande staten att anordna verkställighet av påföljden. Vid genomförande av rambeslutet ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor som dess behöriga myndigheter får samtycka till ett överförande när den dömde inte har hemvist i den verkställande staten. Varje medlemsstat ska enligt artikel 5.4 i en förklaring till rådets generalsekretariat meddela vilka villkoren är men får när som helst ändra en sådan förklaring.

Hovrätten för Övre Norrland och Kriminalvården menar, mot bakgrund av den fria rörligheten för personer, att det bör övervägas om inte verkställighet i Sverige ska utvidgas till att avse även andra än dem med hemvist i Sverige. Regeringen anser att förutsättningarna för att erkänna och övervaka en överförd påföljd bör bedömas i ett sammanhang i samband med genomförandet av rambeslutet. Frågan om vilka villkor som bör uppställas för ett sådant samtycke till överförande bör därför, som *Hovrätten för Övre Norrland och Kriminalvården* också konstaterar, anstå till dess.

Dubbel straffbarhet

I rambeslutet finns en begränsning i möjligheten att uppställa ett krav på dubbel straffbarhet till brott som faller utanför uppräknningen i artikel 10.1. Den verkställande staten kan dock enligt artikel 10.4 avge en förklaring om att den inte kommer att bortse från kravet på dubbel straffbarhet ens för de brott som anges i listan.

Riksdagens ombudsmän har anfört att Sverige bör avge en förklaring enligt artikel 10.4 om att krav på dubbel straffbarhet kommer att uppställas även för de brott som anges i listan. Såsom redovisas i avsnitt 6.3 anser regeringen att frågan om krav på dubbel straffbarhet bör bli föremål för fortsatta överväganden i samband med genomförandet av rambeslutet. Frågan om en eventuell förklaring enligt artikel 10.4 får därför anstå, vilket är möjligt enligt rambeslutet.

Ansvar för att fatta följdbeslut

Rambeslutet medger en möjlighet för medlemsstaterna att som verkställande stat vägra fatta de mer ingripande följdbesluten i vissa specificerade fall, trots att ansvaret för övervakning av påföljden övertas. Varje medlemsstat får enligt artikel 14.3 lämna en förklaring till rådets generalsekretariat om att ansvar för att fatta dessa beslut inte kommer att övertas beträffande vissa kategorier av fall. En sådan förklaring får lämnas när rambeslutet antas eller vid en senare tidpunkt.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet får det övervägas om Sverige som verkställande stat bör lämna en förklaring om att ansvaret för de mer ingripande följdbesluten inte kommer att övertas i vissa kategorier av fall. Med hänsyn till att frågan om hur regelsystemet för följdbeslut bör utformas kommer att bedömas i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör även frågan om en eventuell förklaring anstå till genomförandet av rambeslutet.

Förklaring om språk

Enligt artikel 21 ska det intyg som översänds till den verkställande staten översättas till ett av den verkställande statens officiella språk, eller till ett annat officiellt språk inom EU som den verkställande staten har förklarat sig godta. Frågan om Sverige bör avge en förklaring enligt denna artikel låter sig bäst bedömas i samband med det kommande lagstiftnings-

Fortsatt tillämpning av andra avtal och överenskommelser

När rambeslutet börjar tillämpas ersätter det, i relationen mellan EU:s medlemsstater, regleringen i 1964 års europarådskonvention rörande övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna personer. Enligt rambeslutet ska medlemsstaterna kunna fortsätta att tillämpa andra avtal och överenskommelser som är i kraft när rambeslutet antas, förutsatt att dessa gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder. Det samma gäller för avtal som ingås efter att rambeslutet trätt i kraft. En ytterligare förutsättning är att en medlemsstat som önskar tillämpa ett sådant avtal, i enlighet med artikel 23.4, underrättar rådet och kommissionen inom tre månader från rambeslutets ikraftträdande respektive inom tre månader från undertecknandet av det aktuella avtalet när det gäller nya avtal.

Inom Norden finns en särskild reglering avseende överflyttande av övervakning av icke frihetsberövande påföljder mellan de nordiska staterna. Frågan är om det nordiska samarbetet i några avseenden fördjupas och vidgar rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder.

Det nordiska samarbetet bygger, liksom rambeslutet, på direktkontakt mellan de behöriga myndigheterna i de berörda länderna. Något krav på dubbel straffbarhet finns inte i det nordiska samarbetet. Enligt rambeslutet är kravet på dubbel straffbarhet enbart avskaffat för de brott som anges i listan i artikel 10.1 och en medlemsstat kan dessutom, som nämnts ovan, förklara att den inte generellt kommer att undanta de brott som anges i artikeln från kravet på dubbel straffbarhet. Däremot är det nordiska samarbetet till skillnad från rambeslutet aldrig tvingande för den verkställande staten och det finns inte heller några tidsfrister för beslut om verkställighet av en överförd påföljd.

Erfarenheterna av det nordiska samarbetet är mycket goda och samarbete sker i stor omfattning. Vid en jämförelse med rambeslutet får beaktas att det nordiska samarbetet om verkställighet av icke frihetsberövande påföljder har pågått sedan början av 1960-talet och bygger på nära och förtroendefulla relationer där tvingande moment eller fasta frister inte ansetts nödvändiga. Samarbetet har fungerat effektivt och ändamålsenligt ändå. Det kan vidare noteras att det nordiska samarbetet ofta står som modell för utvecklingen mellan EU:s medlemsstater. Det finns således goda skäl i sig att fortsätta värna det nordiska samarbetet. Det nordiska samarbetet får därför, vid en jämförelse med rambeslutet, anses fördjupa och vidga rambeslutets målsättningar och ytterligare förenkla och underlätta förfarandena för övervakning av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder. Sverige bör därför lämna en underrättelse om fortsatt tillämpning av det nordiska samarbetet om övervakning av icke frihetsberövande påföljder. Sverige bör inom tre månader från ikraft-

trädan det av rambeslutet underrätta rådet och kommissionen om att Sverige avser att i förhållande till Danmark och Finland fortsätta tillämpa den nordiska överenskommelsen om övervakning av icke frihetsberövande påföljder även efter att rambeslutet börjat tillämpas.

Eftersom det nordiska systemet för svensk del endast omfattar skyddstillsyn och villkorlig frigivning, och inte personer som exempelvis dömts till villkorlig dom, bör emellertid rambeslutet tillämpas vid överföranden mellan de nordiska länderna av verkställighet av andra icke frihetsberövande påföljder. Ett slutgiltigt ställningstagande i denna fråga förutsätter dock samråd med de övriga nordiska länderna, i första hand Danmark och Finland. Sverige bör därför avge en underrättelse om att det nordiska samarbetet kommer att fortsätta tillämpas av Sverige i den mån det fördjupar eller vidgar rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder. Om det under arbetet med genomförandelagstiftningen, efter samråd med Danmark och Finland, framkommer att regleringen som implementerar detta rambeslut ska tillämpas mot dessa länder i stället för den nordiska verkställighetslagen kan underrättelsen ändras.

8 Ekonomiska konsekvenser

Rambeslutet skapar en möjlighet att överföra verkställighet av icke frihetsberövande påföljder mellan EU:s medlemsstater och innebär följaktligen att verkställigheten kommer att kunna flyttas både till och från Sverige. En sådan möjlighet finns visserligen redan i förhållande till de stater som tillträtt Europarådets konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Med hänsyn till att så få stater tillträtt konventionen och att den knappt har kommit att tillämpas innebär ett antagande av rambeslutet i praktiken att en ny form av internationellt samarbete införs.

Denna nya möjlighet att överflytta verkställighet av frivårdspåföljder mellan stater kommer medföra att det uppstår fler ärenden angående överflyttande av påföljders verkställighet. Det nya system rambeslutet föranleder i Sverige borde också medföra vissa omläggingskostnader under en inledningsperiod. Av rambeslutet följer att alla kostnader som uppkommer i den verkställande staten till följd av överförda påföljder ska bäras av den staten. Eftersom rambeslutet är obligatoriskt kan en medlemsstat inte vägra att gå med på ett överförande dit annat än om det finns stöd för det i rambeslutet.

Domstolsverket ställer sig tveksam till om de kostnadsökningar som uppstår till följd av införandet av en ny form av internationellt samarbete mellan EU:s medlemsstater kan rymmas inom myndigheternas befintliga anslag. *Hovrätten för Övre Norrland* har påtalat svårigheten i att uppskatta kostnaderna och de besparingar som eventuellt kan göras eftersom det inte finns några uppgifter om i hur stor utsträckning här aktuella frivårdspåföljder kan komma att aktualiseras. En följd av ett genomförande av rambeslutet torde visserligen vara att en del av de personer som döms för brott i andra medlemsstater, men har sin hemvist i Sverige,

i stället för fängelse kan ådömas en icke frihetsberövande påföljd. Regeringen instämmer i att viss försiktighet bör iaktas när det gäller att uppskatta kostnader och eventuella besparingar med anledning av rambeslutet. Eftersom det idag inte finns något fungerande samarbete kring verkställighet av frivårdspåföljder är en uppskattning av hur många personer som kommer att få sina i Sverige utdömda frivårdspåföljder verkställda i andra medlemsstater, respektive hur många personer som kommer att få verkställa sina utomlands utdömda frivårdspåföljder i Sverige, svår att göra. När det gäller verkställighet av fängelsestraff är det dock tydligt att det är vanligare att personer som i Sverige dömts till fängelse får sin verkställighet överflyttad till en annan medlemsstat än att verkställighet av fängelsestraff utdömda i andra medlemsstater överflyttas till Sverige. Under år 2006 överflyttades verkställigheten av 155 fängelsestraff från Sverige till en annan medlemsstat medan endast 47 fall av verkställighet överflyttades till Sverige från en annan medlemsstat, enligt uppgifter från Kriminalvården. För år 2007 var motsvarande siffror 155 verkställigheter från Sverige respektive 56 till Sverige. Regeringen gör därför bedömningen att rambeslutet för svensk del torde få störst effekt för överföranden från Sverige till andra stater.

Regeringen vill vidare påpeka att riksdagens beslut om antagande av rambeslutet i sig inte föranleder några kostnadskonsekvenser. På ett par års sikt, vid genomförandet av rambeslutet, som kommer att ske genom lagstiftning och redovisas i en kommande proposition till riksdagen, kan däremot kostnadskonsekvenser uppstå.

Regeringen gör emellertid en preliminär bedömning att svenska domstolar, om rambeslutet genomförs, i högre utsträckning än i dag kommer att döma utomlands bosatta personer till icke frihetsberövande påföljder i stället för alternativet, ett kortare fängelsestraff. Den nya samarbetsformen torde inte direkt påverka antalet mål och ärenden i domstol men i mål där överförande enligt rambeslutet aktualiseras torde ytterligare handläggningsåtgärder krävas. I mål där verkställighet och övervakning överförts till Sverige kan beslut i domstol krävas i vissa fall. Antalet ärenden och de ökade kostnaderna torde bli begränsade. Med hänsyn till den begränsade möjligheten att överföra kortare fängelsestraff för verkställighet i andra stater förutses följaktligen en viss besparing i verkställighetskostnader i form av att färre korta fängelsestraff behöver verkställas i Sverige. Även mot bakgrund av att det är vanligare att personer boende i andra medlemsstater döms för brott i Sverige än att personer boende i Sverige döms i andra medlemsstater är det mycket som talar för att ett genomförande av rambeslutet kommer att innebära kostnadsbesparingar för Sverige. Eventuella kostnader som kan komma att uppstå bör enligt denna preliminära bedömning rymmas inom befintliga ramar på statsbudgeten. De ekonomiska konsekvenserna av rambeslutet bör, som *Domstolsverket* förespråkat, följas noga.

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 6 maj 2008
(OR. en)**

6836/08

**Interinstitutionellt ärende:
2007/0807 (CNS)**

COPEN 35

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: RÅDETS RAMBESLUT om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder

RÅDETS RAMBESLUT 2008/.../RIF

av den ...

**om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande
på domar och övervakningsbeslut
i syfte att övervaka alternativa påföljder
och övervakningsåtgärder**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och c samt 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Förbundsrepubliken Tyskland och Republiken Frankrike',

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ^t, och

ⁱ EUT C 147, 30.6.2007, s. 1.

^t Yttrande av den 25 oktober 2007 (ännu ej offentliggjort i EUT).

av följande skäl:

- (1) Europeiska unionen har ålagt sig själv målet att inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Detta förutsätter att det från medlemsstaternas sida föreligger en i sina väsentliga delar identisk tolkning av frihet, säkerhet och rättvisa som bygger på principerna om frihet, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen.
- (2) Polissamarbetet och det rättsliga samarbetet i Europeiska unionen syftar till att ge samtliga medborgare en hög nivå av säkerhet. En av grundstenarna för detta är principen om ömsesidigt erkännande av domar, som fastställs i slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors den 15-16 oktober 1999 och bekräftas i Haagprogrammet av den 4-5 november 2004 för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen^s. I åtgärdsprogrammet av den 29 november 2000, som antogs för genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål, förordade rådet samarbete i fråga om uppskjutna påföljder och villkorliga frigivningar.

¹ EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.

- (3) Rådets rambeslut 2008/ .../RIF av den ...* om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen' rör ömsesidigt erkännande och verkställighet av fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder. Det behövs ytterligare gemensamma regler, särskilt för de fall när en icke frihetsberövande påföljd som innefattar övervakning av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder har ådömts en person som inte har sin lagliga eller vanliga vistelseort i den dömande staten.
- (4) Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer har endast ratificerats av 12 medlemsstater, i vissa fall med många förbehåll. Föreliggande rambeslut utgör ett effektivare instrument, eftersom det grundar sig på principen om ömsesidigt godkännande och samtliga medlemsstater deltar.
- (5) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI. Ingen bestämmelse i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud mot att vägra erkännande av en dom och/eller övervakning av en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd, om det finns sakliga skäl att tro att den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har påförts i syfte att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.

i EUT: Vänligen för in datum och hänvisning för dokument 5602/08.
EUT L

- (6) Detta rambeslut bör inte hindra en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet.
- (7) Bestämmelserna i detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, i enlighet med artikel 18 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- (8) Ömsesidigt erkännande och övervakning av uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder, alternativa påföljder och beslut om villkorlig frigivning syftar till att öka en dömd persons möjlighet till social återanpassning, genom att denne ges möjlighet att upprätthålla familjebanden samt språkliga, kulturella och andra band, samt även till att förbättra övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder iaktas för att förhindra nya brott, och därigenom ta hänsyn till skyddet för brottsoffer och allmänheten.
- (9) Det finns flera typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som är gemensamma för medlemsstaterna och som alla medlemsstater i princip är villiga att övervaka. Övervakning av dessa typer av åtgärder och påföljder bör vara obligatorisk, med vissa undantag som anges i detta rambeslut. Medlemsstaterna kan förklara sig villiga att dessutom övervaka andra typer av alternativa påföljder och/eller andra typer av övervakningsåtgärder.

- (10) Till de alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som det i princip är obligatoriskt att övervaka hör bl.a. föreskrifter rörande beteende (såsom en skyldighet att upphöra med alkoholkonsumtion), bostadsort (såsom en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet), utbildning (såsom en skyldighet att följa en kurs i "trafiksäkerhet"), fritidsaktiviteter (såsom en skyldighet att sluta utöva eller bevista en viss sportaktivitet) och begränsningar eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (såsom en skyldighet att söka sig en yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö; till denna skyldighet hör inte övervakning av den eventuella förlusten av rättigheten att utöva viss yrkesverksamhet som åläggs en person som en del av påföljden).
- (11) Elektronisk övervakning skulle i förekommande fall kunna användas för att övervaka alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och nationella förfaranden.
- (12) Den medlemsstat där den berörda personen har dömts får översända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den medlemsstat där den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort för erkännande och för övervakning av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder i en sådan dom och/eller övervakningsbeslut.

- (13) Beslutet om huruvida domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska översändas till en annan medlemsstat bör i varje enskilt fall fattas av den behöriga myndigheten i den utfärdande medlemsstaten, med beaktande bl.a. av förklaringar som gjorts i enlighet med artiklarna 5.4, 10.4 och 14.3.
- (14) Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet får även översändas till en annan medlemsstat än den där den dömda personen har sin hemvist, om den behöriga myndigheten i den verkställande staten samtycker till översändandet med beaktande av eventuella villkor enligt ett uttalande från den staten i enlighet med detta rambeslut. Samtycket kan särskilt ges i återanpassningssyfte, om den dömda personen, utan att förlora sin hemvisträtt, avser att flytta till en annan medlemsstat om han/hon har erbjudits ett anställningskontrakt, om han/hon är en familjemedlem till en person som har sin lagliga och vanliga vistelseort i den medlemsstaten, eller om han/hon avser att studera eller utbilda sig i den medlemsstaten, i enlighet med gemenskapslagstiftningen.

- (15) Medlemsstaterna bör tillämpa sin egen nationella lagstiftning och sina egna nationella förfaranden för erkännande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut. När det gäller en villkorlig påföljd eller en alternativ påföljd, där domen inte anger ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd att verkställa i händelse av att de aktuella skyldigheterna eller anvisningarna missköts, skulle detta kunna innebära att när medlemsstater som har lämnat en förklaring enligt detta rambeslut fattar beslut om erkännande, går de med på att övervaka ifrågavarande alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder och att endast ikläda sig ansvar för att fatta följdbeslut om ändring av de skyldigheter eller anvisningar som ingår i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden, eller om ändring av prövotidens längd. Följaktligen har erkännandet i sådana fall ingen vidare verkan än att ge den verkställande staten möjlighet att fatta dessa typer av följdbeslut.
- (16) En medlemsstat får vägra att erkänna en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut om den berörda domen har meddelats beträffande en person vars skuld inte har fastslagits, t.ex. en psykiskt sjuk person, och domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som den verkställande staten enligt sin nationella lagstiftning inte kan övervaka i förhållande till sådana personer.
- (17) Vägransgrunden avseende territorialitet bör tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i detta rambeslut samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa denna vägransgrund bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten.

- (18) Om alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder inbegriper samhällstjänst, bör den verkställande staten ha rätt att vägra att erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet, om samhällstjänsten normalt sett är fullgjord på mindre än sex månader.
- (19) Formuläret för intyget är utformat på ett sådant sätt att de väsentliga delarna av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet framgår av intyget, som ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Intyget bör vara till hjälp för de behöriga myndigheterna i den verkställande staten att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut, inbegripet beslut om erkännande och övertagande av ansvaret för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, beslut om anpassning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, samt följdbeslut särskilt i händelse av att en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts.
- (20) Med hänsyn till principen om ömsesidigt erkännande, som detta rambeslut bygger på, bör utfärdande och verkställande medlemsstater verka för att deras behöriga myndigheter har direktkontakt när de tillämpar detta rambeslut.
- (21) Samtliga medlemsstater bör säkerställa att de dömda personer, avseende vilka beslut fattas i enlighet med detta rambeslut, omfattas av de juridiska rättigheter och rättsmedel som föreskrivs i nationell lagstiftning, oberoende av om de behöriga myndigheter som har utsetts till att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut har en rättslig karaktär eller inte.

- (22) Alla följdbeslut beträffande uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder eller alternativa påföljder som leder till påförande av fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd ska under alla förhållanden fattas av en rättslig myndighet.
- (23) Eftersom samtliga medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter bör vid genomförandet av detta rambeslut databehandlade personuppgifter skyddas i enlighet med denna konvention.
- (24) Eftersom målen för detta rambeslut, nämligen att underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva med tanke på de berörda situationernas gränsöverskridande art och de därför, på grund av åtgärdens omfattning, bättre kan uppnås på unionsnivå, får unionen besluta om åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen tillämplad enligt artikel 2 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten. För att kunna uppnå dessa mål fastställs i detta rambeslut regler enligt vilka en annan medlemsstat än den i vilken den berörda personen har dömts, ska erkänna domar och, i förekommande fall, övervakningsbeslut och övervaka de övervakningsåtgärder som påförts på grundval av en dom eller alternativa påföljder innefattade i en sådan dom samt fatta alla andra beslut med anknytning till den domen om inte annat föreskrivs i detta rambeslut.

2. Detta rambeslut ska endast tillämpas på
 - a) erkännande av domar och, i förekommande fall, övervakningsbeslut,
 - b) övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder,
 - c) alla andra beslut som har anknytning till besluten i a och b,på sätt som beskrivs och föreskrivs i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut ska inte tillämpas på
- a) verkställighet av brottmålsdomar genom vilka fängelse eller en frihetsberövande åtgärd utdöms och som ligger inom tillämpningsområdet för rådets rambeslut 2008/.../RIF ...*,
 - b) erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande som ligger inom tillämpningsområdet för rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff¹ och rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande².
4. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att respektera grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen.

¹ EUT: Vänligen för in nummer för dokument 5602/08.

² EGT L 76, 22.3.2005, s. 16.

² EUT L 328, 24.11.2006, s. 59.

Artikel 2
Definitioner

I detta rambeslut gäller följande definitioner:

- 1) *dom*: ett beslut eller annat avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person har begått ett brott och dömts till
 - a) fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, om villkorlig frigivning har beviljats på grundval av den domen eller genom ett påföljande övervakningsbeslut,
 - b) en uppskjuten påföljd,
 - c) en villkorlig påföljd,
 - d) en alternativ påföljd.
- 2) *uppskjuten påföljd*: fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, vars verkställighet vid domens meddelande helt eller delvis villkorligt skjuts upp genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.
- 3) *villkorlig påföljd*: en dom, i vilken utdömandet av en påföljd villkorligt har uppskjutits genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder eller i vilken en eller flera övervakningsåtgärder påförts i stället för fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.

- 4) *alternativ påföljd*: en påföljd som innebär att krav eller anvisningar ålagts och som inte är fängelse, en annan frihetsberövande åtgärd eller böter.
- 5) *övervakningsbeslut*: en dom eller ett beslut som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet i den utfärdande staten med en sådan dom som grund
- a) om beviljande av villkorlig frigivning, eller
 - b) om påförande av övervakningsåtgärder.
- 6) *villkorlig frigivning*: ett avgörande som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet eller som följer av nationell lagstiftning avseende förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd har avtjänats, varvid en eller flera övervakningsåtgärder påförs.
- 7) *övervakningsåtgärder*: krav och anvisningar, vilka enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning påförs en fysisk person av en behörig myndighet i samband med en uppskjuten påföljd, en villkorlig påföljd eller en villkorlig frigivning.
- 8) *utfärdande stat*: den medlemsstat där en dom meddelas.
- 9) *verkställande stat*: den medlemsstat i vilken övervakningsåtgärderna och de alternativa påföljderna övervakas till följd av ett beslut i enlighet med artikel 8.

Artikel 3

Fastställande av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att agera i enlighet med detta rambeslut, när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat.
2. Medlemsstaterna får utse icke rättsliga myndigheter till behöriga myndigheter för att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med landets nationella lagstiftning och förfaranden.
3. Om ett beslut i enlighet med artikel 14.1 b eller c fattas av en annan behörig myndighet än en domstol ska medlemsstaterna försäkra sig om att beslutet på den berörda personens begäran kan prövas av en domstol eller ett annat oberoende domstolsliknande organ.
4. Rådets generalsekretariat ska hålla den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 4

Typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder

1. Detta rambeslut ska tillämpas på följande alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder:
 - a) En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.
 - b) En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.
 - c) En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
 - d) Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.
 - e) En skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet.
 - f) En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.
 - g) En skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.
 - h) En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts.

- i) En skyldighet att utföra samhällstjänst.
 - j) En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.
 - k) En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.
2. Varje medlemsstat ska vid genomförandet av detta rambeslut meddela rådets generalsekretariat vilka typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utöver dem som anges under punkt 1 som denna är beredd att övervaka. Rådets generalsekretariat ska göra den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 5

Kriterier för översändande av en dom och, iförekommande fall, ett övervakningsbeslut

1. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan översända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den behöriga myndigheten i den medlemsstat i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, i de fall den dömda personen har återvänt eller vill återvända till den staten.
2. En behörig myndighet i den utfärdande staten kan på den dömda personens begäran översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet till en behörig myndighet i en annan medlemsstat än den i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, på villkor att den senare myndigheten har gett sitt samtycke till ett sådant översändande.
3. Vid genomförandet av detta rambeslut ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor som deras behöriga myndigheter får samtycka till att domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet översänds enligt punkt 2.
4. Varje medlemsstat ska lämna en förklaring till rådets generalsekretariat om fastställandet enligt punkt 3. Medlemsstaterna får när som helst ändra en sådan förklaring. Generalsekretariat ska göra den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 6

Förfarande för översändande av en dom och, iförekommande fall, ett övervakningsbeslut

1. När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten med tillämpning av artikel 5.1 eller 5.2, översänder en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till en annan medlemsstat, ska den försäkra sig om att den åtföljs av ett intyg, för vilket ett standardformulär finns i bilaga 1.
2. Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och på ett sätt som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Originalen av domen och övervakningsbeslutet, eller bestyrkta kopior av dem, liksom originalet av intyget ska på begäran översändas till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. All officiell kommunikation ska också ske direkt mellan de nämnda behöriga myndigheterna.
3. Det intyg som avses i punkt 1 ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, vilken också ska intyga att dess innehåll är korrekt.
4. Utöver de åtgärder och påföljder som anges i artikel 4.1 ska intyget som avses i punkt 1 i den här artikeln endast innehålla sådana åtgärder eller påföljder som finns i ett meddelande lämnat av den verkställande staten i enlighet med artikel 4.2.

5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, till endast en verkställande stat åt gången.
6. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, ska den sistnämnda vidta alla nödvändiga efterforskningar, inklusive via kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd 98/428/RIF¹ för att erhålla den informationen från den verkställande staten.
7. Om en myndighet i den verkställande staten som tar emot en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, inte är behörig att erkänna den och vidta de nödvändiga åtgärderna för övervakningen av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden ska den på eget initiativ vidarebefordra den till den behöriga myndigheten och ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta, på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning.

Artikel 7

Konsekvenser för den utfärdande staten

- i När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har erkänt den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som har översänts till myndigheten och har underrättat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta erkännande ska den utfärdande staten inte längre vara behörig att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna som påförts eller för att vidta de följdåtgärder som avses i artikel 14.1.

ⁱ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

2. Den behörighet som avses i punkt 1 ska återgå till den utfärdande staten
 - a) så snart dess behöriga myndighet har underrättat den behöriga myndigheten i den verkställande staten om att det intyg som avses i artikel 6.1 har dragits tillbaka i enlighet med artikel 9.4,
 - b) i de fall som avses i artikel 14.3 i kombination med artikel 14.5, och
 - c) i samtliga fall som avses i artikel 20.

Artikel 8

Den verkställande statens beslut

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska erkänna den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som har översänts i enlighet med artikel 5 och enligt förfarandet i artikel 6, och ska utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder, såvida den inte beslutar att åberopa något av skälen för att vägra erkännande och övervakning enligt artikel 11.
2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får skjuta upp beslutet om erkännande av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet i en situation när det intyg som avses i artikel 6.1 är ofullständigt eller uppenbarligen inte överensstämmer med domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en bestämd rimlig tidsfrist.

Artikel 9

Anpassning av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna

1. Om den aktuella alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd, till sin art eller varaktighet inte överensstämmer med den verkställande statens lagstiftning får den behöriga myndigheten i denna stat anpassa dem till arten och varaktigheten för alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, eller till längden på prøvotiden, som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd ska så nära som möjligt motsvara vad som utdömts i den utfärdande staten.
2. Om den alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden har anpassats till följd av att dess varaktighet är längre än den längsta tid som förskrivs enligt den verkställande statens lagstiftning ska varaktigheten av den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden inte understiga den längsta tid som förskrivs för likvärdiga brott enligt den verkställande statens lagstiftning.
3. Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden får inte vara strängare eller längre än den ursprungligen påförda alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden.
4. Efter att ha erhållit information enligt artikel 16.2 eller artikel 18.5 får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att dra tillbaka det intyg som avses i artikel 6.1 så länge övervakningen i den verkställande staten inte ännu har påbörjats. Ett sådant beslut ska under sådana omständigheter fattas och kommuniceras så snart som möjligt och senast inom tio dagar efter det ifrågavarande meddelandet.

Artikel 10
Dubbel straffbarhet

i Följande brott ska i enlighet med förutsättningarna i detta rambeslut medföra erkännande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut och övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utan kontroll av om det föreligger dubbel straffbarhet för gärningen, förutsatt att brotten, som de definieras i den utfärdande statens lagstiftning, kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år i den utfärdande staten

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängmedel.
- Korruption.

Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen^s.

^s EUT C 316, 27.11.1995, s. 49.

Tvätt av vinning av brott.

Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.

IT-brottslighet.

Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.

Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.

Mord och grov misshandel.

Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.

Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.

Rasism och främlingsfientlighet.

Organiserad stöld eller väpnat rån.

Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.

Svindleri.

Beskyddarverksamhet och utpressning.

Förfalskning och piratkopiering.

Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.

Förfalskning av betalningsmedel.

Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.

Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen.

Handel med stulna fordon.

Våldtäkt.

– Mordbrand.

Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.

Kapning av flygplan eller fartyg.

Sabotage.

2. Rådet får, efter att ha hört Europaparlamentet i enlighet med artikel 39.1 i fördraget om Europeiska unionen, när som helst enhälligt besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1 i den här artikeln. Rådet ska på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 26.1 i detta rambeslut bedöma om förteckningen bör utvidgas eller ändras.

3. När det gäller andra brott än de som omfattas av punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och övervakning av de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna förenas med villkoret att de gärningar som föranlett domen utgör brott även enligt den verkställande statens lagstiftning, oberoende av brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.
4. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare genom en förklaring till rådets generalsekreterare ange att den inte kommer att tillämpa punkt 1. En sådan förklaring får när som helst återkallas. Förklaringar eller återkallanden av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 11

Skäl för att vägra erkännande och övervakning

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder, om
 - a) det intyg som avses i artikel 6.1 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt,
 - b) de kriterier som anges i artikel 5.1, 5.2 eller 6.4 inte är uppfyllda,

- c) ett erkännande av domen och ett övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder skulle strida mot principen om ne bis in idem,
- d) i fall som avses i artikel 10.3 och, såvida den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 10.4, i fall som avses i artikel 10.1, domen avser gärningar som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning. När det gäller skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner får dock verkställighet av domen inte vägras av det skälet att den verkställande statens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller avgifter eller att den inte innehåller samma slags bestämmelser om skatter eller andra avgifter, tullar och valutatransaktioner som lagen i den utfärdande staten,
- e) verkställighet av påföljden har preskriberats enligt lagstiftningen i den verkställande staten och rör en gärning som den verkställande staten i enlighet med den lagstiftningen är behörig att beivra,
- f) det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet som gör det omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,
- g) den dömda personen på grund av sin ålder enligt lagen i den verkställande staten inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar som domen avser,

- h) domen meddelades i personens utevaro, såvida det inte i intyget anges att personen kallats personligen eller underrättats via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utevaro eller att personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken,
 - i) domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som den verkställande staten, trots artikel 9, inte kan övervaka i enlighet med rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat.
 - j) den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har kortare varaktighet än sex månader,
 - k) domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium.
2. Beslut enligt punkt 1 k som rör brott som delvis har begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium ska fattas av den behöriga myndigheten i den verkställande staten endast under exceptionella omständigheter, med beaktande av de specifika omständigheterna i varje enskilt fall och med särskild hänsyn tagen till om gärningen till stor eller väsentlig del har begåtts i den utfärdande staten.

3. I de fall som avses i punkt 1 a, b, c, h, i, j och k ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den beslutar att inte erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, på lämpligt sätt underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och, om det behövs, anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla ytterligare upplysningar.
4. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har beslutat att åberopa en av vägransgrunderna i punkt 1 i denna artikel, särskilt grunderna som avses i punkt 1 d eller k, kan den efter överenskommelse med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att trots det övervaka den eller de alternativa påföljder eller den eller de övervakningsåtgärder som påförts genom domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslut som översänts till den, utan att överta ansvaret att fatta något av de beslut som avses i artikel 12.1 a-c.

Artikel 12

Tidsfrist

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt, och senast inom 60 dagar efter mottagandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1, besluta om den ska erkänna domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna. Den ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta på sådant sätt att det lämnar en skriftlig uppteckning.

2. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen i punkt 1 ska den omedelbart, på valfritt sätt, underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och vilken tid som uppskattningsvis behövs för att fatta ett slutgiltigt beslut.

Artikel 13

Tillämplig lagstiftning

1. För övervakningen och tillämpningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder ska lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas.
2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får övervaka en sådan skyldighet som avses i artikel 4.1 h genom att kräva att den dömda personen företer bevis för att skyldigheten att ersätta den skada som vållats genom brottet har iakttagits.

Artikel 14

Behörighet för alla följdbeslut

samt tillämplig lagstiftning

- i Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har behörighet att fatta samtliga följdbeslut beträffande uppskjutna påföljder, villkorlig frigivning, villkorliga påföljder och alternativa påföljder, särskilt för det fall en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts eller om den dömda personen begår ett nytt brott.

Sådana följdbeslut ska i synnerhet omfatta

- a) ändring av skyldigheter eller anvisningar i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden eller ändring av prøvotidens längd,

- b) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, och
 - c) påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd när det gäller en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd.
2. Lagstiftningen i den verkställande staten ska tillämpas på de beslut som fattas enligt punkt 1 och på alla ytterligare konsekvenser av domen, inbegripet i förekommande fall verkställighet av och, vid behov, anpassning av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden.
3. Varje medlemsstat får, när detta rambeslut antas eller senare, lämna en förklaring om att den i egenskap av verkställande stat kommer att vägra att överta det ansvar som avses i punkt 1 b och c i de fall eller kategorier av fall som specificeras av den medlemsstaten, särskilt
- a) i de fall en alternativ påföljd inte har något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd angiven i domen, att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts,
 - b) i fall som avser en villkorlig påföljd,
 - c) i fall då de gärningar som föranleder domen inte utgör ett brott enligt lagstiftningen i den verkställande staten, oavsett brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.

4. När en medlemsstat använder någon av de möjligheter som avses i punkt 3, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten återföra behörigheten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten för det fall en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts och den behöriga myndigheten i den verkställande staten anser att ett följdbeslut enligt punkt 1 b eller c behöver fattas.
5. De fall som avses i punkt 3 i den här artikeln ska inte inverka på skyldigheten i artikel 8.1 att erkänna domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet samt att utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder.
6. En förklaring enligt punkt 3 ska meddelas rådets generalsekretariat. En sådan förklaring får när som helst återkallas av en medlemsstat. Förklaringar eller återkallanden enligt denna artikel av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 15

Samråd mellan behöriga myndigheter

Om och närhelst så anses lämpligt får de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av detta rambeslut.

Artikel 16

Skyldigheter för berörda myndigheterna när den verkställande staten har behörighet att fatta följdbeslut

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om alla beslut i fråga om
 - a) en ändring av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden,
 - b) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
 - c) verkställighet av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd på grund av att en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts,
 - d) upphörande av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden.
2. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär det, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten informera den om maximal längd på den frihetsberövande påföljd som enligt den nationella lagstiftningen i den verkställande staten kan följa på det brott som föranledde domen och som kan påföras den dömda personen om de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna missköts. Denna information ska tillhandahållas omedelbart efter mottagandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1.
3. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla omständigheter eller förhållanden som den anser skulle kunna föranleda ett eller flera av de beslut som avses i punkt 1 a-c.

Artikel 17

Skyldigheter för berörda myndigheter när den utfärdande staten har behörighet att fatta följdbeslut

1. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har behörighet att fatta de följdbeslut som nämns i artikel 14.1 till följd av tillämpning av artikel 14.3, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten genast meddela den
 - a) varje förhållande som kan förmodas föranleda ett upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
 - b) varje förhållande som kan förmodas föranleda påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd,
 - c) alla ytterligare uppgifter och omständigheter som den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär att få och som är av avgörande betydelse för att den ska kunna fatta följdbeslut i enlighet med sin nationella lagstiftning.
2. När en medlemsstat har använt den möjlighet som avses i artikel 11.4 ska den behöriga myndigheten i den staten informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts av den dömda personen.
3. För att meddela sådana förhållanden som avses i punkt 1 a och b samt punkt 2 ska standardformuläret i bilaga II användas. Meddelande om de uppgifter och omständigheter som avses i punkt 1 c ska lämnas på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och, när så är möjligt, genom formuläret i bilaga II.

4. Om den dömda personen enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning måste höras innan ett beslut om påförande av en påföljd får fattas, kan detta krav uppfyllas i enlighet med tillämpliga delar av det förfarande som föreskriver en möjlighet att hålla förhör med personer via videolänk enligt internationella instrument eller EU-lagstiftning.
5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla beslut i fråga om
 - a) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
 - b) verkställighet av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden, när en sådan påföljd anges i domen,
 - c) påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, när en sådan påföljd inte har angetts i domen,
 - d) upphörande av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden.

Artikel 18

Information från den verkställande staten i samtliga fall

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på sådant sätt att det lämnar en skriftlig uppteckning

- 1) om vidarebefordran av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1 till den behöriga myndighet som är ansvarig för dess erkännande och för att vidta de efterföljande åtgärderna för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 6.7,
- 2) om det faktum att det i praktiken är omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna av det skälet att den dömda personen, efter översändandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1 till den verkställande staten, inte kan påträffas på den verkställande statens territorium, i vilket fall den verkställande staten inte ska ha någon skyldighet att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,
- 3) om det slutliga beslutet att erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,
- 4) om ett eventuellt beslut att inte erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet och att inte överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 11, tillsammans med skälen för beslutet,

- 5) om ett eventuellt beslut att anpassa de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 9, tillsammans med skälen för beslutet,
- 6) om ett eventuellt beslut om amnesti eller benådning, enligt de skäl som anges i artikel 19.1, som medför att de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna inte övervakas, i förekommande fall, tillsammans med skälen för beslutet.

Artikel 19

Amnesti, nåd och omprövning av dom

1. Såväl den utfärdande staten som den verkställande staten får bevilja amnesti eller nåd.
2. Endast den utfärdande staten får fatta beslut när det gäller ansökningar om omprövning av den dom som ligger till grund för de alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder som ska övervakas enligt detta rambeslut.

Artikel 20

Upphörande av den verkställande statens behörighet

1. Om den dömda personen avviker eller inte längre har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten får den behöriga myndigheten i den verkställande staten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten återföra behörigheten att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen.

2. Om nya straffrättsliga förfaranden mot den berörda personen pågår i den utfärdande staten får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begära att den behöriga myndigheten i den verkställande staten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten återför behörigheten att övervaka de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får återföra behörigheten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i ett sådant fall.

3. Om behörigheten, med tillämpning av denna artikel, återförs till den utfärdande staten, ska den behöriga myndigheten i den staten återigen ta på sig behörigheten. I den fortsatta övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten dock beakta hur länge och i vilken grad de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna har följts i den verkställande staten, samt de eventuella beslut som fattats av den verkställande staten i enlighet med artikel 16.1.

Artikel 21

Språk

Det intyg som avses i artikel 6.1 ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring, som deponeras vid rådets generalsekretariat, tillkännage att den godtar en översättning till ett eller flera av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner.

Artikel 22

Kostnader

Den verkställande staten ska stå för kostnader som uppstår till följd av tillämpningen av detta rambeslut, förutom sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium.

Artikel 23

Förhållande till andra avtal och överenskommelser

1. Detta rambeslut ska i förbindelserna mellan medlemsstaterna från och med den ... ersätta motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer.
2. Medlemsstaterna får fortsätta att tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft efter den ...**, i den mån de gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder.

** Tre år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.
Den dag då detta rambeslut träder i kraft.

3. Medlemsstaterna får ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter den ...*, i den mån dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar, och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder.
4. Medlemsstaterna ska senast den ...** underrätta rådet och kommissionen om gällande avtal och överenskommelser enligt punkt 2 som de önskar fortsätta tillämpa. Medlemsstaterna ska även underrätta rådet och kommissionen om nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 3 senast tre månader efter att de har undertecknats.

Artikel 24

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

Artikel 25

Genomförande

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut senast den ...* .
2. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning.

** Den dag då detta rambeslut träder i kraft.

*** Tre månader efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

Tre år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

Artikel 26

Rapport

1. Senast den ...* ska kommissionen upprätta en rapport på grundval av den information som erhållits från medlemsstaterna enligt artikel 25.2.
2. På grundval av denna rapport ska rådet bedöma
 - a) i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa detta rambeslut, och
 - b) tillämpningen av detta rambeslut.
3. Rapporten ska kompletteras med lagförslag om det är nödvändigt.

Sex år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

Artikel 27
Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i

På rådets vägnar
Ordförande

BILAGA I

INTYG

som avses i artikel 6

i rådets rambeslut 2008/.../RIF

av den ...* om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande
på domar och övervakningsbeslut i syfte att
övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder'

a) Utfärdande stat:

Verkställande stat:

i

EUT: Vänligen för in nummer och datum för detta rambeslut.

Detta intyg måste skrivas på eller översättas till något av den verkställande medlemsstatens officiella språk eller något annat av Europeiska unionens institutioners officiella språk som godtas av denna stat.

b) Domstol som har meddelat domen om uppskjuten påföljd, villkorlig påföljd eller alternativ påföljd

Officiellt namn:

Ange huruvida ytterligare upplysningar om domen erhålls från

ovannämnda domstol

centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn

annan behörig myndighet; ange i så fall denna myndighets officiella namn

Kontaktuppgifter för domstolen/ centralmyndigheten/ annan behörig myndighet

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

c) Myndighet som har meddelat övervakningsbeslutet (i förekommande fall)

Officiellt namn:

Ange huruvida ytterligare upplysningar om övervakningsbeslutet erhålls från
ovannämnda myndighet

0 centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn om
informationen inte redan har lämnats under b)

annan behörig myndighet; ange i så fall denna myndighets officiella namn

Kontaktuppgifter för myndigheten/ centralmyndigheten/annan behörig myndighet, om
informationen inte redan har lämnats under b).

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

d) Behörig myndighet för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna

Myndighet som i den utfärdande staten har behörighet att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna:

- Den myndighet som anges under b)
- Den myndighet som anges under c)
- Annan myndighet (ange dess officiella namn):

Ange vilken myndighet som ska kontaktas för att erhålla ytterligare upplysningar angående övervakningen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):

ovannämnda myndighet

centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn om informationen inte redan har lämnats under b) eller c):

Kontaktuppgifter för myndigheten/ centralmyndigheten om informationen inte redan har lämnats under b) eller c).

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

e) Uppgifter om den fysiska person beträffande vilken domen, och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, har meddelats:

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i förekommande fall:

Kön:

Nationalitet:

Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Senast kända adress/bostad (om känd):

- i den utfärdande staten:
- i den verkställande staten:
- annorstädes:

Språk som personen förstår (om känt):

Lämna följande uppgifter om de finns tillgängliga:

- Typ av identitetshandling(ar) som den dömda personen innehar och nummer (identitetskort, pass):
- Typ av uppehållstillstånd som den dömda personen innehar i den verkställande staten och nummer:

f) Uppgifter om den medlemsstat till vilken domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds

Domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds till den verkställande stat som anges under a) av följande skäl:

- 0 Den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända till den staten.
- 0 Den dömda personen har flyttat eller avser att flytta till den verkställande staten av följande skäl (kryssa i tillämplig ruta):
 - 0 Den dömda personen har erbjudits ett anställningskontrakt i den verkställande staten.
 - 0 Den dömda personen har en familjemedlem som har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten.
 - 0 Den dömda personen avser att studera eller utbilda sig i den verkställande staten.
 - 0 Annat skäl (ange vilket):

g)

Uppgifter om domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet

Domen meddelades den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(1 förekommande fall) Övervakningsbeslutet meddelades den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Domen vann laga kraft den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(1 förekommande fall) Övervakningsbeslutet vann laga kraft den
(datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Verkställigheten av domen började den (om annat datum än när domen vann laga kraft)
(datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(1 förekommande fall) Verkställigheten av övervakningsbeslutet började den (om annat
datum än när övervakningsbeslutet vann laga kraft) (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Domens målnummer (om sådant finns):

I förekommande fall, övervakningsbeslutets ärendenummer (om sådant finns):

1. Domen omfattar totalt:... brott.

Sammanfattning av sakförhållandena och en beskrivning av de omständigheter under
vilka brottet eller brotten begicks, inklusive tid och plats samt i vilken grad den
dömda personen deltog i brottets/brottens utförande:

Brottets eller brottens beskaffenhet, brottsrubricering samt de tillämpliga
lagbestämmelser som domen grundar sig på:

2. Markera i förekommande fall genom kryss i tillämplig(a) ruta(or) om det eller de brott som avses under punkt 1 enligt definitionen i den utfärdande statens lagstiftning utgörs av ett eller flera av följande brott som enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år

El Deltagande i en kriminell organisation.

- Terrorism.

Människohandel.

Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.

- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.

El Korruption.

- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Tvätt av vinning av brott.

- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
It-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälptill olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord och grov misshandel.
Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
Rasism och främlingsfientlighet.
Organiserat eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
Bedrägeri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
Förfalskning och piratkopiering.

- Förfalskning av administrativa dokument och handel med dessa.
- Förfalskning av betalningsmedel.
Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.
Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
Våldtäkt.
Mordbrand.
Brott som faller inom den Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion.
Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage

3. Om det eller de brott som anges i punkt 1 inte omfattas av punkt 2 eller om domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds till en medlemsstat som har förklarat att den kommer att göra en kontroll av dubbel straffbarhet (artikel 10.4 i rambeslutet), lämna en fullständig beskrivning av brottet eller brotten i fråga:

h) Uppgifter om domen

Ange om den dömda personen inställde sig personligen vid den förhandling som ledde fram till domen:

Ja, personen inställde sig.

Nej, personen inställde sig inte. Det bekräftas att

- 0 personen kallades personligen eller underrättades via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens uteläge, eller
- 0 personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken.

i) Uppgifter om domens och, i förekommande fall, övervakningsbeslutets beskaffenhet.

1. Detta intyg gäller en

uppskjuten påföljd (= fängelse eller en frihetsberövande åtgärd, vars verkställighet vid domens meddelande helt eller delvis skjuts upp)

villkorlig påföljd:

0 utdömandet av en påföljd har villkorligt uppskjutits genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder

0 en eller flera övervakningsåtgärder har påförts i stället för fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd

alternativ påföljd:

0 ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd, att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts, anges i domen

0 domen anger inte något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts

0 villkorlig frigivning (= förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd har avtjänats)

2. Ytterligare upplysningar
 - 2.1. Den dömda personen var häktad före rättegången under följande tid:
 - 2.2. Personen avtjänade fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under följande tid (fylls i endast vid villkorlig frigivning):
 - 2.3. Vid uppskjuten påföljd
 - längden på den utdömda frihetsberövande påföljd vars verkställighet skjuts upp:
 - längden på den tid verkställigheten skjuts upp:
 - 2.4. Om känt, längden på det frihetsberövande som ska avtjänas vid
 - ett upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden,
 - ett upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, eller
 - misskötsamhet beträffande en alternativ påföljd (om domen anger ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd som ska verkställas vid sådan misskötsamhet):

j)

Uppgifter om varaktigheten och typen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er)

1. Total övervakningstid för alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):
2. I förekommande fall, varaktigheten för de enskilda skyldigheter som påförts som del i de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna:
3. Total prövotid (om annan än den tid som angivits under punkt 1):
4. Typ av alternativa) påföljd(er) respektive övervakningsåtgärd(er) (flera svar får anges):

En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.

- 0 En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.

En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.

Anvisningar rörande beteende, bostads, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.

- 0 En skyldighet att vid bestämda tidpunkter rapportera till en angiven myndighet.

- 0 En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.
- 0 En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna föremål har använts eller skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.

En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har iakttagits.

En skyldighet att utföra samhällstjänst.

En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.

En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.

Andra åtgärder som den verkställande staten är beredd att övervaka i enlighet med ett meddelande enligt artikel 4.2 i rambeslutet.

- 5. Lämna en utförlig beskrivning av de alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder som angetts under punkt 4:
- 6. Kryssa i följande ruta om aktuella frivårdsrapporter finns att tillgå: 0 Om rutan kryssats för, ange på vilket språk rapporterna är avfattade: i

i "Den utfärdande staten är inte skyldig att tillhandahålla översättningar av dessa rapporter."

k) Andra omständigheter av betydelse i ärendet, inklusive relevanta upplysningar om tidigare fällande domar eller särskilda skäl för påförande av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er)(frivillig information):

Domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, bifogas intyget.

Underskrift av den myndighet som utfärdat intyget och/eller dess företrädare, vilken intygar att innehållet i intyget är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Datum:

Ärendenummer (om sådant finns):

Officiell stämpel (i förekommande fall):

BILAGA II

FORMULÄR

som avses i artikel 17

i rådets rambeslut 2008/ .../RIF av den ...

om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande

på domar och övervakningsbeslut

i syfte att övervaka alternativa påföljder

och övervakningsåtgärder

ANMÄLAN OM ATT EN ALTERNATIV PÅFÖLJD ELLER EN ÖVERVAKNINGÅTGÄRD MISSKÖTTTS ELLER OM ANDRA OBSERVATIONER

- a) Uppgifter om identiteten på den person som står under övervakning:
- Efternamn:
- Samtliga förnamn:
- Namn som ogift, i förekommande fall:
- Alias, i förekommande fall:
- Kön:
- Nationalitet:
- Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):
- Födelsedatum:
- Födelseort:
- Adress:
- Språk som personen förstår (om känt):

EUT: Vänligen för in nummer och datum för detta rambeslut.

b) Uppgifter om domen, eller i förekommande fall, övervakningsbeslutet avseende den uppskjutna påföljden, villkorliga påföljden, alternativa påföljden eller villkorliga frigivningen:

Domen meddelades den:

Målnummer (om sådant finns):

(I förekommande fall) Övervakningsbeslutet meddelades den:

Ärendenummer (om sådant finns):

Domstol/myndighet som meddelade domen

Officiellt namn:

Adress:

Intyget utfärdades den:

Myndighet som utfärdat intyget (om annan än den domstol/myndighet som meddelade domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet):

Ärendenummer (om sådant finns):

c) Uppgifter om den myndighet som är ansvarig för övervakningen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):

Myndighetens officiella namn:

Namn på kontaktperson:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post:

d) Alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):

Den person som avses under a) har åsidosatt följande skyldighet(er) eller anvisningar:

- En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.

En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.

- En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.

Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.

En skyldighet att vid bestämda tidpunkter rapportera till en angiven myndighet.

En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.

En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.

En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har iakttagits.

Skyldighet att utföra samhällstjänst.

- En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.
- En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.
- Andra åtgärder:

- e) Beskrivning av misskötsamheten (plats, datum och närmare omständigheter):
- f) Andra observationer (i förekommande fall):
Beskrivning av observationerna:
- g) Uppgifter om kontaktperson för ytterligare upplysningar om misskötsamheten:
Efternamn:
Samtliga förnamn:
Adress:
Tfn: (landskod) (riktnummer)
Fax: (landskod) (riktnummer)
E-post (om sådan finns):
Underskrift av den myndighet som utfärdat formuläret och/eller dennas företrädare, vilken intygar att innehållet i formuläret är korrekt:
Namn:
Befattning (titel/tjänsteställning):
Datum:
Officiell stämpel (i förekommande fall):

Remissinstanser

Prop. 2008/09:19

Bilaga 2

Följande instanser har efter remiss avgett yttrande över promemorian om Sveriges antagande av rambeslutet (Ds 2008:42): Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Övre Norrland, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården, Kriminalvårdsnämnden, Migrationsverket, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges advokatsamfund.

Övervakningsnämnden i Stockholm, Övervakningsnämnden i Malmö och Sveriges Domareförbund har avstått från att yttra sig.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Borg, Sabuni

Föredragande: Statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2008/09:19 Sveriges antagande av rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder